

КОРДОН

лінія безпеки

№6²⁰¹⁴

ІНТЕРВЕНЦІЯ В ПОДАРУНОК

стор. 8

GREAT WALL УКРАЇНСЬКА ВЕРСІЯ

стор. 24

УДАР БРОНЬОВАНОГО КУЛАКА

стор. 30

КРИМ SOS. ПРАВО НА ПРАВА

стор. 42

АНТИДИВЕРСІЯ

стор. 20

«ДУШМАН», Я ТЕБЕ ДОВЕРЯЮ!

стор. 50

«ДИКИЙ» І НЕ ЗОВСІМ

стор. 46

фото: Олександр Яковенко

КОРДОН

Центральний друкований орган
Державної прикордонної служби України
№6 (96) 2014

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Микола ЗОРИК
E-mail: nigo@ukr.net

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Дмитро СЛИВНИЙ
E-mail: sd-media@ukr.net

**РЕДАКЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ ВДЯЧНІСТЬ
ЗА ДОПОМОГУ У ПІДГОТОВЦІ НОМЕРА:**

Сергію АСТАХОВУ
Валентині БОЖОК
Павлу БОЧКОВОМУ
Андрію ДЕМЧЕНКУ
Дмитру НАЗАРОВУ
Олегу СЛОБОДЯНУ
Ярославу ФУРЛЕТІ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Тетяна ФІЛІПЕНКО
Наталія УСТЯНЦЕВА

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР:

Леся МЕДВЕДЕНКО

ДОДРУКОВА ПІДГОТОВКА:

Людмила ДЬОМІНА

ХУДОЖНЕ ОФОРМЛЕННЯ:

Людмила ДЬОМІНА
Адреса редакції: 02099
м. Київ, вул. Ялтинська, 11
Тел./факс: (044) 566-43-30
E-mail: kordon@pvu.gov.ua

В журналі розміщені

ФОТОГРАФІЇ:
Сергія КОТЕЛЬНИКОВА
Валерія ОЛІЙНИКА
Михайла ПАЛІНЧАКА
Дмитра СЛИВНОГО
Олександра ТКАЧЕНКА

Олександра ЯКОВЕНКА
Підписано до друку: 29.09.2014

Свідоцтво про реєстрацію:
КВН№8070 від 28.10.2003.

Рукописи матеріалів, що не замовлялися редакцією, не редагуються та не повертаються. Думки авторів публікацій журналу не завжди збігаються з позицією редакції. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій.

Деякі з фотографій не є прямими ілюстраціями до текстів.
При використанні матеріалів посилання на журнал «Кордон» обов'язкове.

Підписний індекс: 48736

© «Кордон», 2014

На обкладинці фото Миколи ЗОРИКА

20

4

7

4 офіційно
ГАРАНТІЄЮ
НЕПОРУШНОСТІ
КОРДОНУ Є ЙОГО
НЕПРИСТУПНІСТЬ

7 вектор
ПРЕДМЕТНО

8 лінія вогню
ІНТЕРВЕНЦІЯ
В ПОДАРУНОК

20 пульс кордону
АНТИДИВЕРСІЯ

24 проект
GREAT WALL
УКРАЇНСЬКА ВЕРСІЯ

30 безпека
УДАР БРОНЬОВАНОГО
КУЛАКА

34 реквієм
БОЛИТЬ!

36 справа честі
БЕРЕГІНЯ З
ФРОЛІВСЬКОЇ

42 актуально
КРИМ SOS.
ПРАВО НА ПРАВА

46 компетентно
«ДИКИЙ» І НЕ ЗОВСІМ

50 долі людські
«ДУШМАН»,
Я ТЕБЕ ДОВЕРЯЮ!

54 благодійність
ДОБРО ВСЕОСЯЖНЕ

8

42

24

54

ГАРАНТІЄЮ НЕПОРУШНОСТІ КОРДОНУ Є ЙОГО НЕПРИСТУПНІСТЬ

Президент України Петро Порошенко відвідав окрему комендатуру охорони і забезпечення Держприкордонслужби України, де перевіряв готовність прикордонних підрозділів до виконання завдань з охорони кордону в зимовий період. Глава держави оглянув озброєння, броньовані автомобілі, спеціальну та інженерну техніку, мобільні пункти пропуску, які використовуються у смузі контролю вздовж лінії безпеки, ознайомився з новаціями у системі вогневої підготовки персоналу. Президентіві також продемонстрували зимове спорядження та технічне обладнання для забезпечення життєдіяльності підрозділів у складних погодних умовах.

«Дорогі воїни-прикордонники, мені надзвичайно приємно зараз бути серед вас, щоб спільно продемонструвати готовність захищати рубежі нашої Батьківщини. Сьогодні, коли наш східний кордон у найближчій перспективі має стати східним кордоном Європейського Союзу, дуже важливо, аби він був захищений найсучаснішими засобами. І це питання не лише безпеки України, це питання загальноєвропейської ваги.

Оперативна обстановка на сході, загрози та ризики на кримському, придністровському напрямках потребують надійної, надпотужної системи безпеки кордонів. І головною ланкою в цій системі мають бути професійні та добре забезпечені прикордонники.

У славній історії навічно залишаться імена 58 прикордонників, які полягли в боях за Україну. Мужність і героїзм, відчайдушність і бойове братерство наші воїни демонструють кож-

ного дня, кожної години, кожної миті, на жаль, інколи віддаючи найдорожче – своє життя.

Герої не вмирають! Я низько схиляю голову перед воїнами-прикордонниками, які загинули під час виконання бойового завдання з відновлення державного кордону, його охорони та оборони.

Я вірю, українсько-російський кордон знову стане кордоном миру. Та гарантією непорушення кордону є його неприступність. Міцність кордону – це не лише бойова, спеціальна та інженерна техніка, засоби зв'язку й прикордонного контролю, які я сьогодні оглянув. Це насамперед люди, добре підготовлені, належним чином озброєні, з високим моральним духом. От саме таких хлопців-прикордонників я й мав честь бачити в зоні АТО.

Не маю жодного сумніву, що ви з високою шаною і повагою нестимете почесне звання українського прикордонника.

А вже від держави вимагається належне забезпечення прикордонників зимовою формою і всім тим, що конче необхідно для несення служби та виконання обов'язку в холодну пору року. З історії ви, напевно, знаєте, що зима завжди була військовим союзником наших сусідів. І щоб зимова погода не стала головним ворогом українських воїнів, у тому числі і прикордонників, ми повинні до неї належним чином підготуватися.

Мій Мирний План передбачає відведення російських військ на їхню батьківщину і передачу державного кордону України під повний контроль наших прикордонників. Здійснювати контроль за цими обома процесами нам допоможе ОБСЄ – як людьми, так і «безпілотниками», які вже доставляються в Україну.

Принагідно хотів би дати оцінку тим, хто зведення надійної лінії оборони вздовж межі безпосереднього зіткнення з бойовиками та інтервентами намагається подати як проведення державного кордону всередині України. Подібні заяви неприпустимі для державних діячів. Таку безвідповідальність можуть дозволити собі лише політики. Вони, напевно, вважають, що замість двох ліній бліндажів та фортифікаційних споруд ми мали би поставити світлофори і увімкнути зелене світло для ворогів? Не дочекаються!

Жодних торгів, жодних переговорів! Державний кордон України проходить, проходить і буде проходити там, де він зафіксований міжнародними договорами і визнаний світовою спільнотою. Всі інші трактування – це політичні спекуляції, ось тільки б'ють вони не в політичних опонентів, а по всій країні. І наше з вами святе завдання – цей кордон захистити.

Наша позиція в прикордонній політиці є чіткою і незмінною – кордон України має бути прозорий для всіх, хто приїде з добром, і надійно захищений перед тим, хто має лихі наміри. Прикордонники неодноразово це демонстрували і, я впевнений, ще не раз продемонструють.

Удачі та успіхів вам, шановні друзі, у вашій нелегкій, але почесній службі на благо нашої держави.

Дякую за службу!
Слава Україні!». **к**

За матеріалами president.gov.ua

Президент високо оцінив діяльність прикордонників, їхній вагомий внесок у врегулювання ситуації на Донбасі та вручив прикордонникам – учасникам АТО державні нагороди.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 754/2014 (витяг)

Про відзначення державними нагородами України в органах і підрозділах Державної прикордонної служби України:

Нагородити орденом «За мужність» III ступеня

БУВАЛКІНА Владислава Віталійовича – старшого матроса
КУЗНЕЦОВА В'ячеслава Михайловича (посмертно) – старшину
ЛУК'ЯНЦЕВА Юрія Олександровича (посмертно) – прапорщика
МАКСИМЕНКА Олександра Олександровича (посмертно) – старшого лейтенанта

Нагородити медаллю «За військову службу Україні»

АНДРІЙЧУКА Миколу Івановича – полковника
СВІТЕЛЬСЬКОГО Олександра Івановича – солдата

Нагородити медаллю «За бездоганну службу» III ступеня

ВЛАДА Віктора Ілліча – полковника
ПОНОМАРЬОВА Василя Григоровича – підполковника
САГАНА Олександра Вікторовича – підполковника

Нагородити медаллю «Захиснику Вітчизни»

ДОБРОВОЛЬСЬКОГО Віталія Петровича – солдата
ХАМКА Олега Геннадійовича – старшого солдата.

*Президент України Петро ПОРОШЕНКО
6 жовтня 2014 року*

ПРЕДМЕТНО

На базі мобільного прикордонного загону відбулася зустріч керівництва Держприкордонслужби України з офіційним уповноваженим Державного департаменту США у справах Європи та Євразії пані Вікторією Нуланд і Надзвичайним та Повноважним Послом Сполучених Штатів Америки в Україні паном Джеффрі Р. Пайеттом. Захід відбувся в рамках обговорення результатів реалізації спільних проектів щодо надання Державній прикордонній службі України невідкладної допомоги та перспектив додаткової допомоги від Уряду США.

У ході зустрічі сторони обговорили стан і подальші перспективи співробітництва у сфері безпеки та необхідність залучення допомоги з боку США. Не оминули увагою й ситуацію на сході та півдні України і завдання підрозділів ДПСУ відповідно до мирного плану Президента України.

Також під час зустрічі присутні оглянули технічні засоби та обладнання, що були передані прикордонному відомству Урядом США. Зокрема, прикордонники вже отримали 45 одиниць техніки, серед якої вантажні автомобілі, тягачі, паливо-заправники, мікроавтобуси, в тому числі броньовані, крани, екскаватори, трактори. Крім того, вже поставлено біноклі, переносні тепловізори, пневмокаркасні модулі, дизельні генератори, спальні мішки тощо.

Окрім вже отриманого обладнання на суму 3 млн доларів США для підрозділів Держприкордонслужби продовжуються закупівлі засобів автономного життєзабезпечення, броньованих патрульних автомобілів, тепловізорів та інженерної

техніки ще на 12 млн доларів США. Також у рамках співробітництва з Держдепартаментом США за програмою «Експортний контроль та безпека кордонів (EXBS)» планується закупити спеціальне обмундирування та засоби прикордонного контролю на суму 1,4 млн доларів. На сьогодні вже отримано 1500 комплектів камуфляжу «Мультікам», прилади для поглибленої перевірки паспортів, технічні засоби прикордонного контролю.

У рамках ще одного спільного з Держдепартаментом США проекту міжнародної технічної допомоги до кінця року прикордонному відомству, виходячи із поточної ситуації на кордоні, буде надано 36 броньованих позашляховиків, 70 переносних тепловізорів, 2300 бронезилетів та засобів екіпування. Загальний бюджет цього проекту сягає майже 10 млн доларів США.

По завершенню зустрічі сторони обмінялися відповідними Протоколами про раніше досягнуті домовленості, що були підписані наприкінці вересня. К

Андрій ДЕМЧЕНКО, фото Дмитра СЛИВНОГО

У тому, що дії нашого ворога поза межами здорового глузду, не кажучи вже про норми міжнародного права чи нічого не варті двосторонні й навіть тристоронні домовленості, ми мали змогу переконатися давно і неодноразово. Різниця лише у посиленні проявів нахабства, зухвалості та небажанні чути нічого і нікого, крім свого загарбницького «Я», а точніше – «Пу». Якщо раніше агресор ще намагався маскувати свої злочини, посилюючи терористичні організації Луганська та Донецька українською технікою з Криму, надсилаючи в підкріплення сепаратистам особовий склад переважно із числа найманців, то до кінця серпня він вже відкрито ввів регулярні війська на територію України. Відтак серпневі події істотно вплинули на тактику дій прикордонників, а нарощування загарбницьких сил лише посилює їхній спротив. Та для початку переглянемо сторінки серпневого бойового календаря охоронців кордону.

ІНТЕРВЕНЦІЯ В ПОДАРУНОК

3 СЕРПНЯ

Запеклі бої на українсько-російському кордоні не вщухають. Майже увесь день, з 11:50 до 20:00, прикордонники та вояки ЗСУ вели бій з угрупованням терористів неподалік Червонопартизанська. Водночас з 13:10 до 15:10 Росія здійснювала артилерійський обстріл позицій Держприкордонслужби поблизу пункту пропуску «Бірюкове».

4 СЕРПНЯ

Об 11:40 прикордонники ВПС «Амвросіївка» зустріли вогнем бойовиків, які прибули на двох мікроавтобусах з Іловайська. Терористам не вдалося прорватися через блокпост, і вони змушені були рятуватися втечею. З 10:07 до 14:00 тривав обстріл н.п. Василівка та Амвросіївка з використанням артилерії та установок «Град», які працювали з території РФ на напрямку н.п. Марфівка (РФ) – Василівка (Україна).

О 18:56 з боку кордону «заговорили» гаубиці в напрямку Амвросіївки та прикордонних позицій.

Надвечір з території РФ почався мінометно-артилерійський обстріл прикордонних підрозділів в Станично-Луганському, який тривав до 01:20, поступово зміщуючись вглиб території України.

Не обійшовся день і без повітряної розвідки безпілотників противника на ділянках Донецької та Херсонської областей. Так, о 21:20 прикордонний наряд виявив БПЛА над управлінням ВПС «Маріуполь». О 21:35 ще один дрон пройшовся вздовж адміністративної межі Херсонської області та АР Крим і над контрольним постом «Червоний Чабан». О 21:30 вахтовий сигнальник корабля Морської охорони «Донбас» виявив проліт ще одного безпілотника на напрямку н.п. Седове (Україна) – Таганрозька затока – Ростов-на-Дону (РФ). А за півтори години було виявлено переміщення БПЛА на напрямку акваторія порту Маріуполь – Таганрозька затока – Ростов-на-Дону.

5 СЕРПНЯ

Постійні обстріли позицій прикордонних підрозділів та сил АТО. Обстановка на кордоні вкрай складна й напружена. З самого ранку до України потягнулися БПЛА. О 10:30 в районі Красної Талівки (Луганська обл.) зафіксовано порушення повітряного простору України безпілотником, який здійснював повітряну розвідку українського прикордоння.

З 21:35 до 23:00, з 23:10 до 00:10 та з 4:25 до 5:30 6 серпня здійснено масований артилерійський та мінометний обстріл підрозділів Держприкордонслужби з позицій, розташованих в районах н.п. Новоруський (РФ) та Ушаковка (РФ). Обстрілів із РСЗВ «Град» з боку Росії зазнали сили АТО і в районі пункту пропуску «Дякове» (15:30) та поблизу Петропавлівки (з 18:00 до 18:39).

6 СЕРПНЯ

Режим «стенд бай» – один із основних прийомів ведення вогню сепаратистами та російськими військами в східноукраїнському конфлікті. Саме цього дня на ділянці Луганського прикордонного загону працювали співробітники Місії ОБСЄ. Тому до вечора ворожа зброя здебільшого мовчала. Під час перебування в зоні конфлікту представників Місії відбулося дві зустрічі: перша – на ділянці ВПС «Красна Талівка», друга – за місцем дислокації штабу Місії.

Напередодні міжнародний пункт пропуску «Красна Талівка» зазнав подвійного обстрілу. Делегації, до складу якої увійшов і експерт-артилерист, було надано докази обстрілу української мотоманевреної групи з території РФ, а саме підричники від 122-мм снаряда та уламки від 152-мм снарядів. Побували експерти і поблизу об'єктів, що були пошкоджені під час диверсії з боку РФ. Керівництво Лугансько-

го прикордонний наряд спостерігав на напрямку н.п. Новоруський (РФ) – н.п. Золотарівка (Україна) заліт на 2 км вглиб території України безпілотного літального апарата. Прикордонники обстріляли виявлений БПЛА зі стрілецької зброї.

Об 11:55 прикордонний наряд виявив на напрямку н.п. Новоруський (РФ) – н.п. Золотарівка (Україна) два МІ-24, які

залетіли на територію України та о 12:04 повернулися до РФ.

О 12:35 ситуація повторилася на напрямку н.п. Деркул (РФ) – Герасимівка (Україна) – виявлено два МІ-24, які залетіли на 2 км вглиб території України та о 12:40 повернулися до РФ.

З 21:30 до 23:40 мінометного обстрілу з території РФ зазнали прикордонні позиції на напрямку н.п. Маноцький (РФ) – н.п. Юганівка (Україна).

Об 11:40 прикордонники ВПС «Амвросіївка» зустріли вогнем бойовиків, які прибули на двох мікроавтобусах з Іловайська. Терористам не вдалося прорватися через блокпост, і вони змушені були рятуватися втечею.

го загону надало керівникові Місії ОБСЄ фото- та відеодокази. За результатами зустрічі керівник Місії запевнив, що немає жодних сумнівів щодо правдивості цієї інформації та доказів, і всі вони будуть відображені в звіті європейським інстанціям.

А вже ввечері ситуація в регіоні почала повертатися у звичне русло. З 22:30 до 23:20 з території Росії на напрямку н.п. Маноцький (РФ) – Юганівка (Україна) відбувався гаубичний обстріл позицій зведеного прикордонного загону. Загалом прогрімало 46 пострілів. Як наслідок, прикордонники отримали численні поранення та контузії. Потягнулися до кордону і безпілотні розвідники: о 20:55 наряд виявив БПЛА, що рухався над водною поверхнею Перекопської затоки (Каланчакський р-н, Херсонська обл.). Через дві години було виявлено БПЛА, який порушив повітряний простір України і рухався на напрямку Червоний Чабан – Чаплинка на висоті близько 1 км, а о 23:15 БПЛА, який вдруге порушив повітряний простір України на цьому напрямку на висоті близько 1,5 км.

7 СЕРПНЯ

Троє представників ОБСЄ працювали в пункті пропуску «Мілове» Луганського загону з метою ознайомлення з обстановкою на кордоні. Після їхнього відбуття з пункту пропуску з 03:30 до 03:40 8 серпня чотирма пострілами з гранатомета обстріляно адміністративну будівлю ВПС. Тєї ж ночі під час несення служби прикордонники цього ж відділу підірвалися на фугасі. Крім того, о 04:15 бандити здійснили ще й мінометний обстріл підрозділу протиповітряної оборони ЗСУ неподалік н.п. Мілове. Того ж дня о 10:00 в Донецькій області під обстріл потрапила колона прикордонників та підрозділів 79-ї оамбр, які здійснювали марш. Серед особового складу є вбиті й поранені.

О 12:47 під час несення служби на кордоні за кількасот метрів від пункту пропуску «Успенка» (Донецька обл.) два автомобілі Держприкордонслужби підірвалися на фугасі. Серед прикордонників є поранені.

О 17:45 в районі Красного Луча (Луганська обл.) зафіксовано розгортання бойовиками 15 установок РСЗВ БМ-21 «Град».

Протягом доби охоронці рубежу виявили п'ять БПЛА: о 20:30 – на напрямку акваторія порту «Маріуполь» – Таганрозька затока (обстріляли з АК-74); о 21:15 – на напрямку Армянськ – Червоний Чабан, літальний апарат рухався на висоті до 4 км вздовж адміністративного кордону Херсонської області з АР Крим; о 21:20 – в районі с. Комісарівка Генічеського району Херсонської області (обстріляли зі стрілецької зброї); о 22:10 наряд від поста технічного спостереження ВПС «Приморське» Бердянського загону виявив БПЛА, який рухався в напрямку Бердянська; військовослужбовці 8-го батальйону територіальної оборони ЗС України в районі с. Новопетрівка виявили БПЛА, по якому відкрили вогонь зі стрілецької зброї.

8 СЕРПНЯ

Напруга протистояння істотно підвищилась із настанням темряви. З 23:30 до 23:40 на ділянці відділу «Красна Талівка» Луганського загону терористи спробували здійснити напад на прикордонний наряд, який ніс службу на кордоні. Бандити використовували стрілецьку зброю та гранатомети. Напад було відбито.

На ділянці відділу «Амвросіївка» охоронці кордону виявили протипіхотну міну, спрацьований вибуховий пристрій з дистанційним керуванням провідного типу, два неспрацьованих ПТКР «Фагот» та залишки пускових пристроїв від «Фаготів».

О 22:53 виявлено безпілотний літальний апарат, який здійснював маневри над місцем дислокації прикордонного тактичного угруповання в східних областях України. Триває активна повітряна розвідка з порушеннями повітряного простору України безпілотними літальними апаратами на ділянках відділів «Генічеськ» (о 21:22 – в районі н.п. Комісарівка), «Бердянськ» (о 21:27 – в районі н.п. Новопетрівка) та «Кирилівка» (о 21:43 – в районі пункту технічного спостереження «Кирилівка»). У всіх випадках безпілотники з'являлися з боку Чорного моря та здійснювали польоти вздовж берегової лінії. Після застосування прикордонниками зброї БПЛА поверталися у зворотному напрямку.

О 21:15 в районі порту «Маріуполь» прикордонні наряди виявили два БПЛА, що рухалися вздовж берегової смуги в напрямку н.п. Седове.

Міжнародний пункт пропуску «Красна Талівка» зазнав подвійного обстрілу. Делегації місії ОБСЄ, до складу якої увійшов і експерт-артилерист, було надано докази обстрілу української мотоманевреної групи з території РФ, а саме підричники від 122-мм снаряду та уламки від 152-мм снаряда.

О 21:40 та 21:50 на ділянці відділу «Червоний Чабан» Херсонського загону було помічено два БПЛА, що здійснювали політ від адміністративного кордону з АР Крим.

О 23:00 в районі контрольного пункту «Чаплинка» прикордонники виявили два БПЛА, що рухалися в бік АР Крим.

9 СЕРПНЯ

З 13:00 до 13:10 росіяни відстрілялися артилерією по території України на напрямку Марфінка (РФ) – Петропавлівка (Україна). Після обстрілу прикордонний наряд зафіксував рух чотирьох одиниць військової техніки по території Росії (до 4 км від лінії кордону) в тил РФ. Ще один артобстріл тривав з 13:00 до 13:45 на напрямку н.п. Марфінка (РФ) – Амвросіївка (Україна).

З 13:19 до 13:22 з території Росії (н.п. Селезнівка) в напрямку Амвросіївки працювала РСЗВ БМ-21 «Град».

Близько 14:00 з н.п. Дібровка (РФ) вівся вогонь із САУ (самохідна артилерійська установка) або танка по н.п. Дякове (Луганська обл.).

З 21:00 до 21:20 з території РФ (н.п. Маноцький) здійснювався артилерійський обстріл прикордонних позицій (Луганська обл.). Втрат серед персоналу Держприкордонслужби вдалося уникнути.

Авіація ЗС РФ продовжує порушувати повітряний простір України. О 17:05 на ділянці відділу «Красна Талівка» виявлено політ двох Мі-24 на напрямку н.п. Роголик (РФ) – Благовіщенка (Україна), які здійснили заліт на територію України.

О 22:10 та 22:25 наряд ВПС «Червоний Чабан» виявив два БПЛА, які порушили повітряний простір України і рухалися в напрямку н.п. Чаплинка (Україна) – Перша Константинівка (Україна) – Макарівка (Україна). Повітряні цілі були обстріляні зі стрілецької зброї.

10 СЕРПНЯ

Попри відносно спокійний день ворог таки активізувався під вечір. З 20:25 до 21:30 на ділянці ВПС «Станично-Луганське» з території РФ (район н.п. Маноцький) здійснено артилерійський та мінометний обстріл прикордонного угруповання. Заметушилися із настанням темряви і безпілотники: о 22:50 зафіксовано політ БПЛА на ділянці відділу «Красна Талівка», о 23:00 – на напрямку н.п. Чертково (РФ) – Мілове в районі пункту пропуску «Мілове», о 23:00 – в напрямку н.п. Макарівка – Каїрка (ділянка відділу «Червоний Чабан»), о 21:15 – на ділянці відділу «Бердянськ» Бердянського загону в районі н.п. Шевченкове.

Як не дивно, та саме цього дня в Луганській і Донецькій областях проведено роботу щодо визначення місць влаштування інженерних та інших загороджень на окремих ділянках кордону.

11 СЕРПНЯ

Поки українські прикордонники не встигли переоблаштуватися, ворог вирішив організувати охоронцям рубежу гарячу нічку. Вже з 02:00 протягом півгодини до 60 мінометних пострілів здійснено в напрямку пункту пропуску «Успенка» (Донецька обл.). Вогонь вівся з трьох напрямків, у тому числі з території РФ. А вже за двадцять хвилин знову почався обстріл. З 02:50 до 03:30 терористи та російські найманці здійснили близько 150 пострілів. Внаслідок обстрілу пошкоджено будівлю пункту пропуску та лінії зв'язку. Постраждалих серед персоналу немає.

О 02:25 прикордонний наряд спостерігав політ БПЛА в районі пункту пропуску «Красна Талівка».

Близько 14:00 терористи намагалися знищити автомобіль «УАЗ», який саме повертався до місця розташування відділу «Біловодськ» Луганського загону. Ворог застосував стрілецьку зброю, військовослужбовці відкрили вогонь у відповідь. Постраждалих серед прикордонників немає.

Надвечір з території Росії (н.п. Волошино) здійснено артилерійський обстріл (40 пострілів) району зосередження прикордонного підрозділу неподалік Красної Талівки.

З 20:50 до 23:30 російські вояки намагалися знищити прикордонний блокпост поблизу н.п. Камишине, завдавши артилерійського удару з боку н.п. Маноцький (РФ).

О 21:30 наряд ВПС «Мілове» зафіксував політ Мі-24, який на висоті близько 200 м порушив повітряний простір України.

12 СЕРПНЯ

Об 11:15 в районі н.п. Победа Донецької області відбулося вогневе протистояння між прикордонниками та терористами. Бандити, використовуючи стрілецьку зброю, атакували прикордонний наряд, який ніс службу з охорони державного кордону. Прикордонники відкрили вогонь у відповідь і відбили напад. Під час майже годинної перестрілки один прикордонник отримав поранення.

З 11:50 до 12:35 черговому мінометно-артилерійському обстрілу піддався пункт пропуску «Успенка». Постраждалих немає.

З 22:45 до 23:00, одразу після завершення роботи над територією України російського безпілотної, з напрямку н.п. Волошино (РФ) на Красну Талівку (Україна) полетіли міни та артилерійські снаряди, які призначалися для нашого прикордонного підрозділу. Жертв серед персоналу вдалося уникнути.

З 22:40 впродовж десяти хвилин росіяни здійснили черговий артилерійський обстріл прикордонного блокпоста неподалік н.п. Камишине. Вогонь вівся з боку н.п. Маноцький (РФ). Постраждалих немає.

13 СЕРПНЯ

Тенденція останніх кількох днів викликає особливе занепокоєння, адже терористи продовжують використовувати керовані міни та фугаси. Так, о 12:00 на ділянці ВПС «Красна Талівка» під час руху прикордонної колони бандити підірвали два фугаси. Також поблизу кордону було виявлено групу диверсантів з гранатометами, по яких прикордонники відкрили вогонь на ураження. Втрат серед охоронців кордону немає.

Зафіксовано й випадки порушення повітряного простору України авіацією ЗС РФ. Так, об 11:40 прикордонний наряд в пункті пропуску «Мілове» виявив залізт на територію України та повернення до РФ двох Мі-24.

Щодо повітряної розвідки за допомогою БПЛА, то за добу виявлено чотири факти роботи російських безпілотної: о 21:20 – в Донецькій області в напрямку н.п. Ялта на висоті до 1500 м; о 22:05 – в напрямку н.п. Ялта – Седове на висоті 2 км вздовж берегової лінії та на адміністративному кордоні з АР Крим. В останньому випадку прикордонники обстріляли літальний апарат з автоматичної зброї. Ще один безпілотної виявили військовослужбовці батальйону територіальної оборони ЗС України в районі н.п. Шевченкове. Безпілотної шпигун рухався вздовж берегової смуги. Здійснено обстріл БПЛА зі стрілецької зброї.

14 СЕРПНЯ

Лише день минув з часу попереднього нападу на наряд прикордонників неподалік н.п. Победа Донецької області. І ось знову о 02:50 група російських найманців спробувала напасти на охоронців рубежу. У відповідь на застосування стрілецької зброї нападники отримали збройну відсіч. Зрештою вони відступили в бік кордону. Постраждалих серед прикордонників немає.

О 04:00 подібна ситуація спостерігалася і поблизу пункту пропуску «Успенка», де відбулася збройна сутичка прикордонного наряду з диверсійно-розвідувальною групою ворога.

Силами наряду та резерву, який прибув на БТРі, напад бойовиків було відбито.

Впродовж доби на українсько-російському кордоні зафіксовано ще кілька спроб нападу диверсійних груп на прикордонні наряди.

Щодо «Успенки», то, зазнавши поразки із запуском диверсантів, російські військовики не забарилися із більш звичним для них і вже о 09:15 обстрілювали пункт пропуску з «Градів», повторивши обстріл наступної ночі.

Починаючи з 23:00 упродовж години артилерійський вогонь вівся по місцю дислокації прикордонного підрозділу в районі н.п. Колесніківка (Луганська обл.). Ніхто з прикордонників не постраждав.

Фінальною сутинкою дня став бій з диверсійною групою терористів в районі н.п. Шевченкове (Донецька обл.). За 20 хвилин прикордонники переламали хід протистояння на свою користь, відбивши атаку нападників.

Цього дня безпілотної літальними апаратами повітряний простір України було порушено о 21:25 – в районі н.п. Макарівка, що на Херсонщині, на висоті до 4 км один БПЛА порушив адміністративний кордон з АР Крим; ще два випадки зафіксували екіпажі катерів Морської охорони. Перший – о 21:15 в районі н.п. Седове. Він рухався від порту «Маріуполь». З катера здійснено обстріл БПЛА. Інший виявили о 21:50 в районі ВПС «Скадовськ».

Авіація ЗС РФ продовжує порушувати повітряний простір України. О 17:05 на ділянці відділу «Красна Талівка» помічено два Мі-24 на напрямку н.п. Рогалик (РФ) — Благовіщенка (Україна), які здійснили заліт на територію України.

15 СЕРПНЯ

Ніч тотального знищення «Успенки». Внаслідок серії потужних обстрілів інфраструктуру пункту пропуску агресор зруйнував повністю. На щастя, втрат серед прикордонників немає.

Об 11:18 прикордонний наряд Бердянського загону зафіксував порушення повітряного простору України російським вертольотом Мі-8 на напрямку Передмостне (АРК) – Чонгар (Херсонська обл.).

Не обійшлося і без порушення повітряного рубежу України безпілотними літальними апаратами на адміністративній межі з АРК та в Азовському морі. Загалом за добу зафіксовано чотири БПЛА в районі н.п. Седове (Донецька обл.), Чаплинка (Херсонська обл.) та Шевченкове (Запорізька обл.).

Окрім того, одразу чотири безпілотники виявили прикордонники Луганського загону на напрямку Волошино (РФ) – Благовіщенка (Україна).

16 СЕРПНЯ

Як жартують наші вояки, більш боягузливого агресора, мабуть, ще не бачив світ. Не спроможні вступити у ближній бій, вони тільки те й роблять, що поливають наші позиції артилерійським вогнем. Так, починаючи з 15:10 протягом півгодини російська артилерія працювала з н.п. Новоселівка (РФ). Вогонь був спрямований на блокпост ЗСУ в районі н.п. Лужки.

Водночас зафіксовано ведення артилерійського вогню та обстрілу з «Градів» з території РФ (н.п. Ульяновське) по українській Амвросіївці.

О 20:15 з району н.п. Краснодарське (РФ) здійснено один артилерійський залп в напрямку н.п. Старобешеве (Україна). Цього вистачило, аби

залишити цей сектор без мобільного зв'язку та електропостачання.

З 21:20 до 22:15 ворог закинув на територію України ще декілька десятків снарядів. Вибухи зафіксовано в районі н.п. Білорівка Донецької області.

Повітряну розвідку безпілотними літальними апаратами цього дня ворог вів на адміністративному кордоні з АР Крим та на ділянці відповідальності ВПС «Маріуполь» Донецького загону.

А поки на сході охоронці рубежів героїчно тримають свої позиції, керівництво прикордонного відомства робить все необхідне для покращення забезпечення прикордонних підрозділів. 16 серпня в аеропорт «Бориспіль» прибув літак військово-повітряних сил Канади, який доставив чергову (третю) партію вантажу, призначеного для прикордонників, які задіяні в АТО. Допомога загальною вартістю 5 млн канадських доларів була організована за сприяння Міністерства закордонних справ України в рамках відповідних домовленостей між Адміністрацією Держприкордонслужби та Посольством Канади в Україні. Перші дві партії в рамках цих домовленостей надійшли 8 та 10 серпня. Зокрема, було передано бронезилети, каски, медичні комплекти, намети, спальні мішки, балістичні окуляри тощо.

17 СЕРПНЯ

«Град» не вщухає. Попри відносно спокійну ніч та ранок вже об 11:20 з району Авіло-Федорівка (РФ) в напрямку н.п. Олексіївське (Україна) здійснено три залпи. Ще три зафіксовано о 17:40 з району н.п. Селезньово та Краснодарський (РФ).

О 22:00 вахтовий дивізіону катерів Морської охорони виявив та обстріляв поблизу Маріуполя один БПЛА.

У безпосередній близькості від н.п. Гуково Ростовської області та н.п. Свердловськ і Червонопартизанськ Луганської області виявлено близько 30 установок «Град». Поблизу українського кордону з боку РФ зафіксовано автотранспорт, який перевозив велику кількість контейнерів для ПЗРК «Бук».

На тлі такої ситуації гуманітарні поривання вищого російського керівництва щодо надання допомоги регіонам України, які постраждали внаслідок збройного конфлікту, виглядали, щонайменше, смішними. Кому і яку допомогу вирішили надати російські можновладці, цілком зрозуміло, тим більше, що «пригоди» із сумнозвісним гуманітарним конвоєм розпочалися ще до перетинання ним російсько-українського кордону. Представники Держприкордонслужби України спільно з представниками прикордонного управління ФСБ РФ по Ростовській області провели попередню зустріч щодо уточнення питань пропускних операцій.

Відтак о 12:50 до пункту пропуску «Донецьк» (РФ) прибуло 16 автомобілів «КамАЗ» білого кольору, паливозаправник та автобус, які зупинилися на стоянці неподалік пункту пропуску. О 14:30 з боку України до місця розташування українських прикордонників та митників підїхала група озброєних осіб в камуфльованій формі на восьми автомобілях та трьох автобусах. Українські правоохоронці поінформували про це російських прикордонників і зайняли оборону для відбиття нападу. Після перемовин з прикордонниками Росії невідомі особи відійшли вглиб території України і залишили пост спостереження.

Детальна інспекція вмісту російського гуманітарного конвою цього дня так і не почалася.

18 СЕРПНЯ

Станом на 06:00 погодження питань гарантій безпеки руху колони з гуманітарним вантажем з боку терористичних організацій представники Червоного Хреста так і не отримали, відтак прикордонно-митне оформлення вантажу не здійснювалося.

А вже з 07:00 до 08:00 мінометного обстрілу зазнало село Мар'ївка, що в Свердловському районі Луганської області.

О 10:00 здійснювався мінометний обстріл н.п. Червоний Яр.

З 13:10 до 13:40 вівся артилерійський вогонь з околиць н.п. Селезньове (РФ).

О 13:35 на напрямку н.п. Шрамко (РФ) – Ульянівське (Україна) російські військовики здійснили 10 пострілів з важкої артилерії в район Амвросіївки (Донецька обл.).

Надвечір до кордону знову потягнулися російські безпілотники: о 21:05 БПЛА, який рухався у напрямку Маріуполя, виявлено в районі н.п. Широкіно, о 21:10 – над н.п. Сєдове. О 21:15 зафіксовано проліт БПЛА в районі Маріуполя, який прямував у бік кордону.

На виконання доручення Президента України проведено підготовчі заходи з організації пропуску через державний кордон гуманітарного вантажу з РФ.

Тим часом Росія продовжує нарощувати військово-угруповання в Ростовській області. Зокрема, у безпосередній близькості від кордону України розмістилася батальйонно-тактична група з Єкатеринбурга. Танковий підрозділ 35-ї омсбр Центрального ВО ЗС Росії з м. Клімово Брянської області також передислоковано в Ростовську область. Підрозділи 74-ї омсбр, які постійно дислокуються в м. Юрга Кемеровської області, у складі батальйонних тактичних груп ешелонами перемістилися в Ростовську область. Більше того, навіть російських військовослужбовців запасу, призваних на всеросійські військові збори, відправляють на кордон з Україною.

За минулу добу прикордонники відзначають підвищену активність російських безпілотних літальних апаратів над Маріуполем та узбережжям Азовського моря.

19 СЕРПНЯ

«Доброго ранку!» сказали автомати прикордонників групі озброєних терористів, які о 05:05 намагалися перетнути кордон в районі н.п. Деркульське (Луганська обл.). Бойове зіткнення тривало кілька хвилин. Бойовикам не вдалося прорватися через кордон, тож вони змушені були відступити.

Станом на 09:00 роботи з оформлення гуманітарного вантажу так і не проводилися. Причина та сама – відсутність гарантій безпеки з боку терористичних організацій, так званих ДНР та ЛНР.

Місія Міжнародного комітету Червоного Хреста в Україні надіслала до Адміністрації Державної прикордонної служби України список делегатів, які будуть супроводжувати вантаж з гуманітарною допомогою через українсько-російський державний кордон. Однак за цей день ситуація не зрушила з місця.

З 11:50 під артобстріл знову потрапили околиці Амвросіївки. Встановлено, що вогонь противник вів з району н.п. Селезньове (РФ).

Спостерігається активізація російської розвідки та провокацій на узбережжі Азовського моря.

Станом на 06:00 погодження питань щодо гарантій безпеки руху колони з гуманітарним вантажем з боку терористичних організацій представники Червоного Хреста так і не отримали, відтак прикордонно-митне оформлення вантажу не здійснювалося.

Об 11:30 група катерів Морської охорони Держприкордонслужби України неподалік н.п. Седове виявила три катери «Мангуст» Берегової охорони прикордонної служби ФСБ РФ, що рухалися курсом на Маріуполь. Після попередження про відкриття вогню вони вийшли на рекомендований курс.

За минулу добу прикордонники зафіксували роботу російських безпілотних літальних апаратів на ділянках Донецького та Херсонського загонів.

О 20:30 прикордонний наряд поста технічного спостереження Донецького загону виявив два БПЛА (на висоті близько 1 км), один з яких рухався в напрямку Новоазовськ – Седове, а другий в напрямку Седове – Крива Коса. Прикордонники обстріляли безпілотники зі стрілецької зброї.

О 22:08 ще один БПЛА на напрямку Чаплинка – Каїрка виявив прикордонний наряд ВПС «Червоний Чабан». Безпілотник обстріляно зі стрілецької зброї.

20 СЕРПНЯ

На ділянці відділу «Станично-Луганське» прикордонники затримали чотирьох громадян України, які рухалися автомобілем «Тойота» через один із блокпостів. У ході огляду транспортного засобу охоронці кордону знайшли в салоні автомобіля 151 патрон калібру 7,62 мм та один камуфляж. Із затриманими, жителями Луганська та області, проведено фільтраційні заходи. Далі їх передадуть правоохоронним органам для перевірки можливої причетності до терористичної діяльності.

Впродовж доби позиції українських силовиків і територія Луганської та Донецької областей України обстрілювалися 30 разів. Щонайменше сім обстрілів здійснено з території Росії. Переважно вогонь вівся по місцях дислокації українських підрозділів поблизу кордону в Донецькій області, що свідчить про спроби терористів розширити дестабілізаційну зону та призупинити наступ українських сил на Донеччині.

21 СЕРПНЯ

Позиції Держприкордонслужби впродовж доби обстрілювалися двічі, в обох випадках – з території Росії. З 19:15 до 19:45 мінометного обстрілу (близько 70 пострілів) зазнали прикордонні позиції на ділянці відділу «Станично-Луганське». За 20 хвилин після першого розпочався повторний мінометний обстріл цих же позицій (близько 56 пострілів).

РФ продовжує активну повітряну розвідку з використанням БПЛА на Луганщині та в акваторії Азовського моря. За добу тут виявлено три безпілотники, які після обстрілів їх українськими прикордонниками поверталися на територію РФ.

О 14:00 українська сторона нарешті отримала можливість розпочати прикордонно-митне оформлення осіб та транспортних засобів першої частини колони гуманітарного вантажу. Українські прикордонники та митники працювали в пункті пропуску «Донецьк» (РФ) до 21:00. За цей час на в'їзд в Україну оформлено 34 особи на 34 транспортних засобах. Загальна вага вантажів – 268 020 кг. Автомобілі, які пройшли перевірку, здебільшого завантажені на дві третини, середня вага вантажу на одне авто – 8375 кг. У 32 автомобілях містилися продукти харчування (гречана крупа, рис, цукор, вода), ще дві вантажівки перевозили медичні засоби.

Тим часом МЗС РФ заявило про начебто затягування процесу оформлення вантажу українською стороною та про самостійну його доставку в Луганськ. Оформлені вантажівки розпочали рух на територію України. При цьому українська прикордонно-митна група була заблокована в російському пункті пропуску «Донецьк». Рух розпочато без супроводу представників МКЧХ з ігноруванням досягнутих домовленостей щодо повного оформлення колони.

22 СЕРПНЯ

О 20:00 на напрямку Підгаєвка (РФ) – Деркулеське (Україна) прикордонний наряд виявив та припинив спробу прориву на територію України диверсійно-розвідувальної групи. Один прикордонник отримав поранення. Після бойового зіткнення на місці події охоронці кордону виявили рюкзак з двома коробками патронів, спеціальними пристроями, розтяжками для встановлення мін.

23 СЕРПНЯ

Що для українського прикордонника свято – для російського окупанта лють і ненависть. 23 серпня – День Державного прапора України, тож на «подарунки» ворог не поскупився, намагаючись усіляко знівелювати підняття бойового духу наших захисників з нагоди свята. О 00:20 зафіксовано залп з БМ-21 «Град» з території Росії (з позицій в районі с. Маркіно). О 00:30 на південній околиці Амвросіївки під мінометний обстріл терористів потрапив спільний наряд прикордонників та Національної гвардії.

Одного офіцера-прикордонника поранено.

О 06:00 розпочався мінометний та кулеметний обстріл території пункту пропуску «Успенка».

О 04:07, з 04:40 до 06:00 та з 06:25 російські військовики здійснюють мінометні обстріли пункту пропуску «Новоазовськ».

З 04:00 до 06:00 з території Росії вівся артилерійський обстріл по позиціях прикордонників в районі н.п. Обрив Донецької області.

З 05:30 до 05:40 обстрілювався прикордонний пост в с. Победа. Загалом бойовики здійснили чотири постріли з міномета та до 20 пострілів з гранатометів. Будівлю істотно пошкоджено.

З 03:35 до 03:48 український прикордонний наряд спостерігав залпи з РСЗВ БМ-21 «Град» з території Росії на напрямку н.п. Тельманове (РФ) – Василівка (Україна) в бік Амвросіївки.

Найімовірніше вся ранкова метушня ворога була підготовкою до переходу колони терористів. Однак реалізувати свій задум їм

не вдалося. Прикордонний наряд виявив автомобільну колону, яка рухалася в напрямку н.п. Лисиче. В колоні загальною протяжністю близько 1,5 км було два БТР-80, УРАЛи, КамАЗи, броньовані мікроавтобуси та легкові автомобілі з георгіївськими стрічками.

Після початку обстрілу колона розділилася, і частина її рушила польовими дорогами в напрямку пункту пропуску «Успенка». Об'єднані сили прикордонних нарядів та підрозділу Національної гвардії атакували терористів. У результаті було знищено понад 20 одиниць техніки, 26 бандитів (здебільшого чеченської та російської національності), двох бойовиків поранено.

Фактично в цей же час від підрозділу Національної гвардії, який ніс службу з прикриття перехрестя Успенка – Лисиче – Калинове, надійшла інформація про бойове зіткнення з колоною бойовиків. Для надання вогневої підтримки прикордонники висунулися до перехрестя. На відстані близько 800 м від н.п. Лисиче вони виявили колону і відкрили по ній вогонь. Після знищення КамАЗа з боєприпасами та ще кількох одиниць техніки відійшли до лісосмуги для перезарядження озброєння БТРа. В лісосмугах, прилеглих до місця бою, було здійснено зачистку.

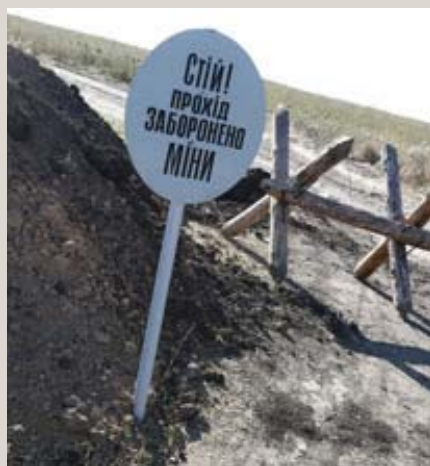
Після прийняття російською стороною незаконного рішення про відправку гумвантажу без українського прикордонно-митного оформлення наша міжвідомча група взагалі була заблокована у місці тимчасового проживання.

А от вже хто здивував насправді, так це наша міжвідомча група, яка з 15 серпня перебувала в російському пункті пропуску «Донецьк» (РФ) з метою оформлення так званого російського гуманітарного вантажу. Працювати довелося у вкрай складних умовах. Після прийняття російською стороною незаконного рішення про відправку гуманітарного вантажу без українського прикордонно-митного оформлення вона взагалі була заблокована у місці тимчасового проживання. Проте ніхто не піддавався на провокації і не втрачав оптимізму. Керівники групи Віктор Назаренко та Павло Пашко привітали особовий склад зі святом і наголосили на тому, що цього року Державний прапор України набув для українців особливого значення. Впродовж дня всі українські офіцери та співробітники митниці пересувалися територією російського пункту пропуску із жовто-синіми прапорами.

Бойова хроніка того дня: з 11:10 до 11:20 з території Росії з мінометів обстріляно прикордонний наряд відділу «Амвросіївка». Постраждалих немає. Об 11:10 залп трьох РСЗВ з району н.п. Максимов (РФ) знищив український блокпост в районі н.п. Новоазовськ. О 12:30 на напрямку н.п. Шрамко (РФ) – Ульяновське (Україна) спостерігався обстріл із РСЗВ з території РФ в напрямку н.п. Амвросіївка. Не обійшлося того дня без втрат серед особового складу. Близько 18:00 на ділянці відділення прикордонної служби «Василівка» Донецького загону в ході бойового зіткнення з сепаратистами загинули два прикордонники.

Росія продовжує нарощувати військове угруповання в Ростовській області.

З-поміж іншого, того дня на території Росії на відстані 1,5 км від кордону навпроти ділянки відділу «Амвросіївка» виявлено розгорнуту на позиціях російську бойову техніку (10 од. бронетехніки, 6 гармат великого калібру, установки РСЗВ). У районі н.п. Васильєво-Ханжонова (Ростовська обл.), навпроти ділянки ВПС «Новоазовськ», зосереджено до 40 РСЗВ БМ-21 «Град», 20 автомобілів КамАЗ, декілька танків. Здійснюється активна повітряна розвідка з використанням безпілотних літальних апаратів.

24 СЕРПНЯ

Натиск на пункт пропуску «Новоазовськ» з боку Росії розпочався о 03:10 і тривав до 04:00. Ворог методично вів артилерійський вогонь.

О 04:20 на напрямку н.п. Шрамко (РФ) – Ульянівське (Україна) росіяни двома пострілами з танка обстріляли український прикордонний наряд. Постраждалих немає.

З 05:25 до 05:30 з території РФ здійснено мінометний обстріл (10 пострілів) відділення «Побєда» ВПС «Амвросіївка» Донецького загону. З 16:00 до 16:30 прикордонний наряд відділу виявив групу озброєних людей, які перетнули кордон на напрямку н.п. Мала Катеринівка (РФ) – Шевченкове (Україна). Прикордонники вступили в бойове зіткнення з терористами. У ході вогневого протистояння бойовики зазнали втрат, вцілілі ж відступили на територію Росії.

З 19:30 до 20:10 тривало бойове зіткнення прикордонного наряду на ділянці відділу «Красна Талівка» Луганського загону з озброєною групою терористів. Прикордонники помітили їх на напрямку н.п. Красновка (РФ) – Талове (Україна) за допомогою переносного тепловізійного пристрою. Отримавши рішучу відсіч, бандити відступили. Втрат серед прикордонників немає.

Завершив добу артилерійський обстріл прикордонних позицій, який тривав з 23:30 до 00:30 25 серпня. Вогонь вівся на напрямку н.п. Маноцький (РФ) – Юганівка (Україна). Постраждалих серед прикордонників немає.

25 СЕРПНЯ

О 07:00 чергового артилерійського удару зазнав пункт пропуску «Новоазовськ». З 10:40 до 15:30 артилерійські снаряди та міни летіли вже в н.п. Новоазовськ (Донецька обл.).

Прикордонники зафіксували захід в Україну військової техніки з Росії: о 05:20 на ділянці відділу «Новоазовськ» зайшло 10 танків, два БМП, два а/м «Урал» на напрямку н.п. Краснодарський (РФ) – Щербак (Україна).

Триває повітряна розвідка з використанням БПЛА. Їх зафіксували наряди відділів «Скадовськ» Херсонського загону та «Білоручок» Луганського загону.

Протягом доби активізувалися диверсійно-розвідувальні групи та здійснювалися артилерійсько-мінометні обстріли з території Росії.

На ділянці відділу «Красна Талівка» (Луганська обл.) українські прикордонники виявили диверсійно-розвідувальну групу, що перетнула кордон з Росії. О 15:00 рух диверсантів зупинив автоматний вогонь прикордонного наряду. Для підкріплення до місця бойового зіткнення негайно прибули додаткові оперативно-бойові групи. Запеклий бій тривав дві з половиною години. Російську диверсійну групу підтримували вогнем з мінометів, два БТРи та дві БМП, які знаходилися на території РФ. Вперше з часу активізації бойових дій на сході країни українських прикордонників обстрілювали некерованими реактивними снарядами два бойових вертольоти Мі-24. Незважаючи на потужну вогневу підтримку, в ході бою нападники понесли значні втрати особового складу. Після невдалої спроби прорватися через кордон одна з БМП під прикриттям БТРів та вертольотів висунулася до місця знаходження російських диверсантів і евакуювала особовий склад разом із загиблими та пораненими на територію Росії.

Захищаючи рідну землю та обороняючи державний кордон, чотири українських прикордонники загинули, троє отримали поранення.

26 СЕРПНЯ

Близько 10:00 відбувся бій між прикордонним нарядом та групою терористів в районі н.п. Кочкарське (Донецька обл.). Після прибуття підкріплення бойовики відступили. Прикордонники здійснили зачистку місцевості з метою виявлення підозрілих осіб.

Продовжуються обстріли української території з боку РФ.

З 10:00 здійснювався артобстріл околиць н.п. Новоазовськ і блокпостів підрозділів Держприкордонслужби та ЗСУ на виїзді з міста.

З 18:00 до 18:55 в районі н.п. Колесниківка та Юганівка з території РФ вівся артилерійський обстріл місця дислокації зведеного загону Держприкордонслужби (близько 40 пострілів).

Росія нарощує військово-присутність у своєму прикордонні. На залізничній станції Суджа Курської області (12 км від кордону, напроти н.п. Юнаківка Сумської обл.) завантажено військовий ешелон БТРами та БМП. Пунктом призначення є м. Ростов-на-Дону. Посилюється й військово-угруповання на території АР Крим. Через Керченську переправу на територію півострова прибуло 50 броньованих автомобілів «Тигр».

Зафіксовано порушення повітряного простору України армійською авіацією ЗС РФ. О 08:50 в районі н.п. Червоний Чабан Херсонської області виявлено заліт до 500 м з території АРК на материкову частину України трьох російських вертольотів, проліт вздовж адміністративного кордону та повернення у зворотному напрямку.

Російські військові облаштовують позиції в районі м. Джанкой та на півночі півострова. Серед місцевого населення поширюється інформація про можливі військові дії.

27 СЕРПНЯ

О 05:00 терористи розбудили Станично-Луганське мінометним обстрілом спільного блокпоста 13-го батальйону територіальної оборони «Чернігів» та прикордонників.

Близько 11:00 російські «Гради» знову вдарили по околицях Новоазовська. А за півтори години (о 12:30) зафіксовано порушення державного кордону України двома колонами військової техніки (танки, БМП, БТри), що рухалися у напрямку Весело-Вознесенка (РФ) – Обрив (Україна) та Максимов (РФ) – Маркіне (Україна). О 15:45 колони увійшли в Новоазовськ.

О 15:00 прикордонний наряд на напрямку н.п. Маркіне – Гусельщикове вступив у бій з сімома танками, що рухалися у бік Новоазовська, проте через відсутність у прикордонників важкого озброєння танки прорвали засідку мобільного прикордонного підрозділу.

В Азовському морі з метою прикриття морської ділянки державного кордону, недопущення висадки на узбережжя в межах Донецької, Запорізької та Херсонської областей збройних формувань, переміщення засобів терору та охорони рейдів портів «Маріуполь», «Бердянськ», «Генічевськ» несуть службу шість корабельно-катерних тактичних груп Морської охорони Держприкордонслужби.

О 21:00 екіпаж корабля «Донбас» Маріупольського ЗМО в районі морського порту «Маріуполь» виявив та збив безпілотний літальний апарат.

РФ не припиняє ескалацію напруження в прикордонних з Україною районах.

28 СЕРПНЯ

Під прикриттям ЗС РФ терористи укріплюють свої позиції в районі Новоазовська. Так, поблизу однойменного пункту пропуску бойовики облаштували блокпост, де сконцентровано близько 50 одиниць військової техніки.

О 15:40 в районі н.п. Патріотичне (Донецька обл.) відбувся бій між мобільним підрозділом Держприкордонслужби та загоном терористів з білими пов'язками на рукавах. Під натиском прикордонників противник відступив у напрямку Новоазовська. Через годину розлючений ворог почав обстріл з РСЗВ «Град» районів н.п. Безіменне – Самсонове, який тривав майже 50 хвилин.

На напрямку н.п. Анікін (РФ) – Провалля (Україна), в районі «Грушовського пруда», з території РФ у бік Краснодарона проїхали п'ять а/м КамАЗ із озброєними найманцями.

О 20:15 на території РФ, поблизу державного кордону на напрямку н.п. Деркул (РФ) – Красна Талівка (Україна), здійснено демонстративно-провокаційні дії ЗС РФ. Два танки та дев'ять БТРів на великій швидкості почали рух у бік України, але за кілька метрів від лінії державного кордону зупинилися і рушили вздовж кордону. Існує висока вірогідність того, що вони спробують здійснити незаконне вторгнення в Україну на іншій ділянці кордону.

За оперативною інформацією, на залізничній станції в м. Калуга (РФ) перебуває ешелон із 60 платформ, завантажених РСЗВ «Град», гаубицями, зенітними установками, КамАЗами з кунгами.

Підрозділи Держприкордонслужби спільно із Національною гвардією вжили додаткових заходів з охорони та оборони Маріу-

поля й узбережжя Азовського моря. Для ефективного знищення бронетехніки противника прикордонники отримали ПТКРи «Фагот». Також наші підрозділи розпочали заходи з охорони та оборони кордону другого рубежу на напрямку Новоазовськ – Амвросіївка.

29 СЕРПНЯ

За дорученням Президента України в пункті пропуску «Нехотєєвка» (РФ) і пункті пропуску «Гоптівка» (Україна) на рівні керівників прикордонних відомств України та Росії відбувалися консультації з питань відновлення контролю на державному кордоні України та недопущення в подальшому незаконного переміщення через кордон зброї, військової техніки та особового складу. Тим часом прикордонні підрозділи беруть активну участь в побудові системи оборони Маріуполя та спільно з добровольчими батальйонами патрулюють прикордонні райони. Зокрема, в Маріупольському районі Донецької області з метою виявлення ДРГ противника та місць зосередження його сил і засобів служба прикордонних нарядів організована спільно з 23 БТРО, батальйонами «Азов» та «Дніпро». Також для унеможливлення в'їзду до Маріуполя за підробленими документами та недопущення перевезення зброї, боєприпасів, контролю за пересуванням автомобільного транспорту і громадян всі основні в'їзди до міста посилено кінологами та фахівцями прикордонного контролю. Крім того, створено спеціальні підрозділи для відбиття танкових атак.

Цього дня на ділянці ВПС «Приморськ» Бердянського загону, на узбіччі дороги, виявлено листівки із закликами про сприяння та надання допомоги військовослужбовцям РФ.

30 СЕРПНЯ

О 08:05 з території РФ здійснено обстріл мосту через р. Камишна, що неподалік н.п. Нижньобаранівка (ділянка ВПС «Біловодськ» Луганського загону). Внаслідок обстрілу дві цивільні особи поранено, міст частково пошкоджений.

О 16:45 російський «Град» вдарив по опорному пункту прикордонників поблизу н.п. Широкине (Донецька обл.). Постраждалих немає.

Російська сторона продовжує розвідку за допомогою БПЛА з метою виявлення позицій прикордонників. За добу зафіксовано польоти чотирьох безпілотників.

Ворог агітує мешканців Новоазовська підтримувати проросійськи налаштовані терористичні організації. Зокрема, це розповсюдження листівок із заклика-

ми до збору інформації про місця дислокації українських військ, активістів українських громадських організацій. Окупанти гарантують місцевому населенню пільги у разі співробітництва з органами ФСБ РФ або ж звільнення житлової площі для надання її російським солдатам за першою вимогою тощо.

Чорний день Морської охорони. О 15:10 ворожі артилерійські установки вдарили по катерній тактичній групі Маріупольського ЗМО у складі катерів «Гриф» та «Калкан», які знаходилися за три милі від берега в районі н.п. Безіменне.

31 СЕРПНЯ

Чорний день Морської охорони. О 15:10 ворожі артилерійські установки вдарили по катерній тактичній групі Маріупольського ЗМО у складі катерів «Гриф» та «Калкан», які знаходилися за три милі від берега в районі н.п. Безіменне. Внаслідок обстрілу на катері «Гриф» виникла пожежа, і він затонув. На порятунок екіпажу прибули катери Морської охорони, завдяки чому 15 моряків врятовано, семеро з них дістали поранення та опіки. Пошуки ще двох тривають. Обставини події розслідуються.

Продовжуються обстріли з території Росії.

О 12:40 та 13:10 прикордонний наряд спостерігав здійснення чотирьох залпів навпроти ділянки відділу «Красна Талівка» Луганського загону. О 17:20 зафіксовано пуск чотирьох ракет з району н.п. Нижнємитякин (РФ).

На ділянці ВПС «Червоний Чабан» (Херсонська обл.) зафіксовано політ російського БПЛА, який здійснював розвідку на напрямку н.п. Карлівка (АРК) – Макарівка (Херсонська обл.). **К**

МАТЕРІАЛИ РУБРИКИ ПІДГОТУВАЛИ ОЛЕГ СЛОБОДЯН, ДМИТРО СЛИВНИЙ, АНДРІЙ ДЕМЧЕНКО

АНТИДИВЕРСІЯ

Непомітно підкрастися до блокпоста, запустити кілька «мух», тут же переодягнутися у цивільний одяг і проникнути в тил українських сил, аби дестабілізувати ситуацію на вільних від сепаратистів територіях. Такий сценарій донедавна був рідкістю, адже агресор нахабно проводив колони техніки та персоналу через підконтрольні йому ділянки кордону. Лише зазнавши істотних втрат, змінив звичайне зухвальство на спроби диверсійно-розвідувальної роботи. Однак навряд чи це йому допоможе. Адже якщо український прикордонник зі стрілецьким озброєнням не міг протистояти колонам танків та артилерії, то в полюванні на диверсантів йому незабаром не буде рівних. Поки в Луганському та Донецькому загонах наш рідний «укроп» зміцнюється і вже не по зубах російському «колораду», на інших ділянках «зеленого кордону» та в пунктах пропуску охоронці державного рубежу ефективно запобігають переміщенню нелегалів та виявляють інші правопорушення. Докладніше про найцікавіші затримання – у нашій постійній рубриці.

ЗАЙВИ «ДОБРОВОЛЬЦІ»

На Луганщині прикордонники відділу «Білолуцьк» отримали від місцевих жителів інформацію про підозрілого чоловіка на автобусній станції. Ним виявився громадянин РФ. Під час співбесіди правопорушник розповів, що втікає від кредитних зобов'язань у власній країні. А нащо йому тоді камуфльований одяг та гумові чоботи? Цього росіянин пояснити не зміг. Можливо, він вигидає більш правдиву історію на співбесіді зі співробітниками СБУ, яким прикордонники передали затриманого.

Ще одного «добровольця» затримано в пункті пропуску «Нові Яриловичі». 39-річний громадянин РФ прибув до України автомобілем «ВАЗ». Зважаючи на оцінку ризиків, прикордонники відправили авто на додаткову перевірку. Під час співбесіди росіянин помітно хвилювався й плувався в поясненнях про мету своєї поїздки. Згодом у нього з'явилася версія: він начебто мав намір вступити до одного із добровільних українських

батальйонів, які задіяні в антитерористичній операції на сході. Під час огляду транспортного засобу прикордонники Чернігівського загону спільно зі співробітниками митниці виявили два камуфляжі, берці, каремати, спальні мішки, налокітники та наколінники, стимулюючі харчові добавки та балаклаву. Перетнути державний кордон росіянину не дозволили і заборонили в'їзд в Україну терміном на три роки.

Інший вирішив зайти не так далеко. В пункті пропуску «Козача Лопань» Харківського загону прикордонники затримали громадянина РФ, який мав камуфльовану форму, військове взуття, два військові кашкети, балаклаву тощо. Мету переміщення з собою цих предметів на територію України він пояснити не зміг. Чоловіка також відправили у зворотному напрямку із заборонаю в'їзду в Україну терміном на три роки.

ЗАЗДРІСНИЙ ПОГЛЯД НА ЄС

Двох громадян Грузії, які намагалися незаконно потрапити до країн ЄС, затримали прикордонники відділу «Лужанка» Мукачівського загону. Мандрівників зупинили за 3 км від лінії кордону в районі населеного пункту «Астей», що на Закарпатті. Хотів оселитися в Європі і нігерійський «іспанець». Перепоною на його шляху став пункт пропуску «Тиса». Чоловік прямував рейсовим автобусом і мав при собі лише ідентифікаційну карту громадянина Іспанії, яка, звичайно ж, виявилася підробленою. Врешті він розповів, що насправді є громадянином Нігерії, а підроблений документ намагався використати для того, щоб потрапити до Євросоюзу.

СІМЕЙНИЙ ПІДРЯД

На ділянці відділу «Великий Березний» Чопського загону прикордонники затримали групу осіб азійської зовнішності, які намагалися перетнути кордон зі Словаччиною. Троє дорослих та троє неповнолітніх без будь-яких документів повідомили, що є родичами. Вихідці з Афганістану прямували до Австрії. Затриманих доставили до прикордонного підрозділу. Подальшу їхню долю визначить суд. Ще одну афганську родину, до якої прибився один еритреєць, на цій самій ділянці група реагування ВПС затримала кількома днями пізніше. Наряд помітив поблизу кордону зі Словаччиною ознаки перебування невідомих осіб. Це були чоловік, дві жінки та троє дітей. Жодних документів мігранти не мали. За їхніми словами, п'ятеро з них – родичі (матері з дітьми), громадяни Афганістану, ще один – громадянин Еритреї. На порушників складено адмінпротокол і відправлено до пункту тимчасового тримання.

ШЛЯХ ТЕМНОШКІРИХ

Трьох громадян Республіки Гвінея та одного конголезця на складній гірській ділянці рубезу затримали прикордонники відділу «Боберка». З оперативних джерел надійшла інформація про появу у вказаному секторі чотирьох осіб африканської зовнішності. Пошук розпочали негайно. Невдовзі дільничний інспектор прикордонної служби за 300 м від лінії державного кордону затримав розшукуваних чоловіків. Четверо «мандрівників» віком від 25 до 35 років мали на меті потрапити до країн Євросоюзу. За чималу винагороду африканці скористалися послугами невідомого, який вранці привіз їх зі Львова на околицю села Боберка, після чого взяв гроші і втік. Туристи навіть не здогадувалися, що на кордоні з Польщею на них вже чекають правоохоронці.

КУКУРУДЗЯНА ЗАСІДКА

Те, що в'єтнамці вміють добре сховатися – загальновідомий факт ще з часів партизанської війни у Південному В'єтнамі. А те, що українські прикордонники вміють шукати – реальні будні охоронців державного рубезу. Так, днями на ділянці відділу «Вилок» (Закарпатська обл.), на околиці «Нового Села», правоохоронці затримали шістьох громадян В'єтнаму, які переховувалися на кукурудзяному полі за 2 км від лінії кордону. Жодних документів при собі чоловіки не мали. За їхніми словами, вони планували потрапити до країн ЄС. Також вони повідомили, що під час «мандрівки» організатори незаконного переправлення неодноразово їх били й знущалися. Причиною тому була нестача грошей, щоб розрахуватися за «подорож». Після чергового знущання чоловікам вдалося втекти. На місці затримання втікачі ховалися від переслідувачів, обмірковуючи свій подальший маршрут.

АЛКОТРАФІК

Група реагування Білгород-Дністровського загону зупинила вантажний автомобіль «КамАЗ». Перевіривши транспортний засіб, яким керував громадянин України, правоохоронці виявили чималу металеву ємність з 1250 л спирту. Жодних документів на вантажівку чоловік при собі не мав, тож автомобіль разом з рідиною передали до податкової служби. У ході подальшої перевірки неподалік кордону правоохоронці знайшли трубу діаметром 30 мм, прокладену до Кучурганського лиману. Найімовірніше призначалася вона саме для транспортування C_2H_5OH . Прикордонниками було проведено необхідні роботи щодо знищення трубопроводу. Ще 145 л спиртних напоїв виявили правоохоронці Чернівецького загону в пункті пропуску «Порубне». Під час оформлення транспортного засобу, за кермом якого перебував громадянин Греції, охоронці рубежу разом із працівниками митниці виявили під обшивкою салону сховок з 200 пляшками горілки. У результаті товар разом з автобусом вартістю 350 тис. гривень було вилучено, а пасажирам довелось продовжити мандрівку іншим транспортним засобом.

М'ЯСНА ГІЛЬДІЯ

Два УАЗи з м'ясом виявив прикордонний наряд відділу «Свеса». За кількост метрів від державного рубежу, неподалік українського села «Марчихина Буда», прикордонники Сумського загону зупинили порушників. Керували транспортними засобами 49 та 47-річний громадяни України, які везли

КОМУ ВІЙНА...

На одному із блокпостів поблизу Маріуполя правоохоронці зупинили мікроавтобус, що прямував до Бердянська. Під час огляду транспортного засобу, яким керував громадянин України, прикордонники виявили п'ять гранат Ф-1 та один РГД-5, а також чималу кількість патронів калібру 5,45 та 7,62 мм. Затриманих передано до СБУ.

ТРИН-ТРАВА

У пункті пропуску «Рава-Руська» на в'їзд в Україну прибув мікроавтобус «Мерседес» української реєстрації, за кермом якого був громадянин України 1987 року народження. З огляду на оцінку ризиків, прикордонники направили автомобіль на поглиблений огляд. Спрацював службовий собака. Зрештою у присутності співробітників СБУ в спеціально виготовленій у подвійному дніщі салону автомобіля схованці прикордонники виявили фасовану в поліетиленові пакети речовину сіро-зеленого кольору загальною вагою близько 260 кг. За результатом експрес-аналізу вона виявилася наркотичною. Вилучені наркотики правоохоронці передали співробітникам СБУ. Ще близько 1,3 кг психотропних речовин виявили охоронці кордону Луцького загону спільно зі співробітниками СБУ в пункті пропуску «Ягодин». Мікроавтобусом марки «Мерседес» повертався додому 46-річний громадянин України. Під час проведення поглибленого огляду транспортного засобу на ємності з фарбами спрацював службовий собака. У подальшому

в цьому ж сховищі було виявлено два поліетиленових пакети, обмотані клейкою стрічкою. В одному з них знайшли 180 психотропних пігулок, попередньо екстазі,

та 1 кг 220 г – амфетаміну. Наразі проводяться подальші фільтраційно-перевірочні заходи. Крім того, на адміністративному кордоні з АР Крим прикордонники Херсонського загону під час перевірки автомобіля «БМВ» виявили рідку наркотичну речовину. На транспортний засіб знову ж таки спрацював службовий собака. Уважно оглянувши іномарку, працівники пункту пропуску знайшли сім шприців з прозорою рідиною. Знахідку вилучено і передано на експертизу. Матеріали за виявленим правопорушенням передано до МВС.

товар з метою незаконного переміщення його до РФ. Транспортні засоби та понад 800 кг м'яса встановленим порядком передано до митниці, а обидва «м'ясники» відповідатимуть за протиправні дії в суді.

Ще цікавіша ситуація трапилася на ділянці відділу «Середина-Буда». Вночі прикордонники затримали громадянина України, неподалік якого знайшли десять ящиків м'ясопродуктів. Як він один зі всім цим товаром опинився в безпосередній близькості від кордону? Та дуже просто – вже за кілька хвилин група реагування знайшла автомобіль «JEEP» без реєстраційних номерних знаків. Як з'ясувалося, горе-водій потрапив у протитанковий рів і, не подолавши перешкоду, залишив свій позашляховик разом з товаром. У машині виявили ще 18 коробок з м'ясопродуктами загальною вагою близько 450 кг.

ЗА КРАСИВІ ОЧІ

Понад 2 тис. контактних лінз виявили прикордонники Мостиського загону спільно з працівниками митниці. Цей товар автомобілем «Мерседес» намагався ввезти в Україну 29-річний житель Львівської області. Під час огляду іномарки в пункті пропуску «Краковець» у ніші для запасного колеса правоохоронці знайшли 390 пачок з контактними лінзами. Усього в упаковках їх було 2340 штук. На порушника складено адмінпротокол, товар на суму понад 160 тис. гривень вилучено.

НАСТУПИВ НА КОРОК

«Враз перед очима потемніло, земля піднялася, та як дасть по пиці, а тут подруги мої, корівоньки, вони тільки мене й розуміють...» Щось схоже, мабуть, розповідав прикордонникам і дивак з Хмельниччини. Правоохоронці знайшли чоловіка в причепі з великою рогатою худобою під час перевірки у пункті контролю «Каланчак» вантажного автомобіля «ЗІЛ», що перевозив корів до АР Крим. «Мандрівник» заховався в сіні. Документів у нього не було, сказав, що загубив, а от як потрапив до автомобіля не пам'ятає, бо був дуже п'яний. Про факт порушення поінформовано співробітників МВС.

вантажівці зловмисники сховали 35 550 пачок сигарет, у другій – 20 830 пачок. Тютюн вилучено. Позбулися водії й своїх причепів як засобів переміщення контрабанди. Загальна вартість конфіскату становить 1 млн 175 тис. гривень. Тим часом наряд відділу «Гребеники» Котовського загону виявив на кордоні доріжку слідів на вхід в Україну. Провівши пошукові заходи, міжвідомча група перевірила приватне помешкання одного із жителів села Гребеники, що на Одещині, і виявила 20 ящиків сигарет марки «Absolute» грецького виробництва та 16 ящиків російської «Прими». Загалом знайдено 18 тис. пачок курива без акцизних марок вартістю 560 тис. гривень. Загалом за поточний рік на державному кордоні співробітники Держприкордонслужби у взаємодії з іншими правоохоронцями виявили 3 млн 116 тис. пачок тютюнових виробів. **К**

БЕЗ АКЦИЗУ

Більше 55 тис. пачок сигарет в двох вантажних автомобілях «Івеко» виявили прикордонники та митники в пункті пропуску «Порубне». Спільна оглядова група знайшла схованки в порожнинах даху напівпричепів. Вони були заповнені тютюновими виробами іноземного виробництва без акцизних марок. У першій

МАТЕРІАЛИ РУБРИКИ ПІДГОТУВАЛИ
Людмила ТКАЧЕНКО, Ігор ПЛЕТЕНЬ,
НАТАЛІЯ УСТЬЯНЦЕВА

GREAT WALL

українська версія

Війна на сході країни ставить нові вимоги до облаштування українсько-російського державного рубежу.

Його протяжність – 1974 км сушею та 321 км морем. Це найдовший в Європі міждержавний кордон, який до того ж досі не демарковано. Завдання України – зміцнити його, причому не просто звичайними ровами, як це робили раніше, а цілою системою інженерних загороджень, засобів сигналізації та відеоспостереження, можливо, навіть мінними полями. Війна на сході країни ставить нові вимоги до облаштування українсько-російського державного рубежу, і попри те, що подібні проекти зазвичай потребують великих капіталовкладень, варто зважати на нинішню ціну, яку платить Україна за ведення бойових дій, а вона в рази більша. На початку вересня Прем'єр-міністр на засіданні Кабміну представив План дій «Відновлення України», де в розділі про подолання російської агресії є пункт під назвою «Проект «Стіна». Власне він і передбачає будівництво та обладнання надійно укріпленого кордону.

Оприлюднення цього пункту в засобах масової інформації викликало значний резонанс серед громадськості. Соцмережі вибухнули мільйонами коментарів. Експерти наввипередки пояснювали плюси та мінуси, висловлювали сумніви щодо ефективності проекту. Одіозний лідер ЛДП Росії навіть спакував передачку Арсенію Петровичу, записавши вже традиційне для себе відеозвернення, яке одразу ж розлетілося «Ютубом». Відтак свою інформаційну функцію «Стіна» вже виконала. Однак розкидатися словами на найвищому рівні тільки задля резонансу ніхто не буде. Тож реалізація проекту посилення кордону стартувала. Економити на ньому не можна, однак йдеться не лише про матеріальні витрати, а й подальше утримання, а це колосальні кошти. У будь-якому разі, аби так чи інакше оцінювати проект, ми маємо бачити бодай якийсь результат, а сьогодні можемо лише ретельно вивчити наявний план його реалізації та зробити деякі прогнози.

УВА
Державни
укр
Прохід за

«... ЯК МЕРЗЛЕ ГОРИТЬ»

Демаркований кордон – один з атрибутів державності. За його відсутності виникають певні юридичні питання. Українсько-російська ділянка досі не демаркована. Процес виносу лінії держкордону на місцевість просувався вкрай повільно. Тепер бачимо наслідки: як тут не «заблукаєш» у сусідній країні, якщо вільно переміщувався собі безкрайними просторами своєї... А тут ні стовпа прикордонного, ні контрольно-слідової смуги, лише канава якась. Мабуть, аграрії спересердя викопали. Одним словом, навіть кадровому російському спецназівцю можна клеїти дурня, і він до певної міри матиме рацію.

Однак 17 червня 2014 року Верховна Рада України постановою за № 1329-VII «Про вжиття заходів для посилення рівня захисту державного кордону України» рекомендувала Кабінету Міністрів затвердити документи, необхідні для проведення в односторонньому порядку демаркації сухопутної ділянки державного кордону України з Росією, яка буде обладнана за зразком зовнішніх кордонів Європейського Союзу.

Про стан справ у даному питанні на сьогодні спілкуємося з помічником Голови ДПСУ – головою української делегації змішаних (спільних) прикордонних комісій з перевірки (огляду) проходження ліній державного кордону полковником Ігорем Данилком.

– На виконання відповідного доручення Кабінету Міністрів України Міністерством закордонних справ України, – повідомив Ігор Данилко, – розроблено

” Передбачено викопати близько 1,5 тис. км траншей та ходів сполучення, понад 8 тис. окопів для техніки, понад 4 тис. бліндажів та створити 60-кілометрове вибухостійке загородження.

проект нормативно-правового акту, на підставі якого буде проводитися комплекс заходів із позначення на місцевості українсько-російського державного кордону в односторонньому порядку, організовуватимуться та проводитимуться відповідні роботи причетними органами державної влади. Адміністрація Державної прикордонної служби України своєчасно опрацювала свої пропозиції до проекту вищезазначеного нормативно-правового акта та надала їх до Міністерства закордонних справ України. Наразі зазначений проект проходить міжвідомче погодження у відповідних центральних органах виконавчої влади.

«СІЛЬ» ПРОЕКТУ

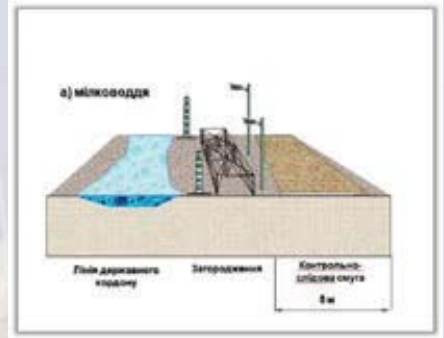
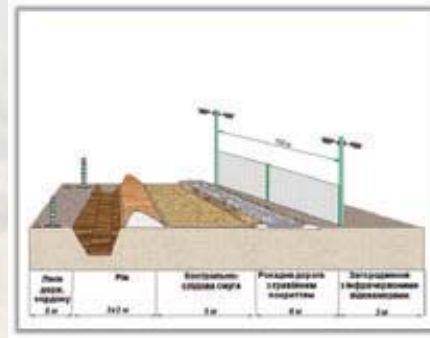
На тлі вирішення демаркаційних питань на українсько-російському кордоні в звичному для них темпі новий проект «Стіна» виглядає справжнім проривом. Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк вже оголосив про початок його реалізації. За його словами, зведення такої загорожі входить до загальної концепції нової військової доктрини і стане одним із

Фото Олександра ЯКОВЕНКА

державних пріоритетів, отримавши статус національного проекту.

Більшість українського суспільства, зокрема в соцмережах, позитивно оцінює саму можливість відгородитися від агресора товстим парканом. Водночас аналіз бойових дій на українсько-російському кордоні показав, що державне рішення з посилення його захисту потрібне негайно. Відтак, за дорученням Президента та

Прем'єр-міністра України Держприкордонслужба підготувала план заходів з побудови охорони українсько-російського рубежу та Адміністративного кордону з АР Крим. Він включає в себе заходи з інженерно-технічного облаштування цієї ділянки, відновлення 12 міжнародних пунктів пропуску, а також 30 військових містечок та підрозділів ДПСУ й удосконалення правового регулювання питань охорони кордону та його інженерно-технічного облаштування.

— Потрібно негайно закривати український кордон від агресора, прокоментував необхідність зведення стіни перший заступник Голови Державної прикордонної служби України – директор Департаменту охорони державного кордону генерал-полковник Павло Шишолін. За його словами, проект з інженерно-технічного облаштування українсько-російського державного

кордону (2295 км) передбачає два етапи. На першому планується провести обладнання ділянок, що знаходяться поза зоною конфлікту та активних бойових дій. Це Чернігівська, Сумська та Харківська області, північні райони Луганської області й сухопутна ділянка адміністративного кордону з Кримом. Також перший етап включає морську ділянку кордону вздовж узбережжя Азовського моря. На другому етапі має бути облаштований кордон у межах Луганської та Донецької областей, довжина якого сягає 400 км.

Для підвищення боєздатності прикордонних підрозділів Планом передбачено закупівлю військової техніки, спеціального спорядження, засобів контролю й фіксації правопорушень, завершення формування системи контролю надводної обстановки в Азовському морі тощо. Більшість засобів

контролю та техніки планується вітчизняного виробництва.

Передусім на сухопутній ділянці та адміністративному кордоні з АР Крим передбачено суцільні рови, земляні та бетонні вали, контрольно-слідові смуги, оптико-електронні системи, спостережні вежі, сигналізаційні комплекси, рокадні дороги та різні типи фортифікаційних споруд для перешкодження руху автомобільної техніки і людей. На річковій та морській ділянках – системи оптико-електронного спостереження та висвітлення надводної обстановки, у тому числі для виявлення малих і середніх цілей. Передбачається встановлення спостережних веж, обладнання рокадних доріг, комплексних фортифікаційних споруд для унеможливлення висадки десанту тощо.

Якщо розглядати в цифрах, то передбачено викопати близько 1,5 тис. км траншей та ходів сполучення, понад 8 тис. окопів для техніки, понад 4 тис. бліндажів та створити 60-кілометрове вибухостійке загородження. Проблемою «Стіни» залишається питання власної земельної ділянки під будівництво інженерних споруд у прикордонній смузі. Тут потрібно скласти відповідний реєстр ділянок з реальною ціною їх відшкодування. Як зазначив Павло Шишолін, проектуванням займається Проектний інститут Міністерства інфраструктури України. В ході цієї роботи вся необхідна інформація буде уточнюватися.

Україна вперше стикається з таким радикальним і складним завданням інженерно-технічного облаштування своїх кордонів, але виконувати його потрібно вже сьогодні. А ось

де взяти такі кошти країні з економічної кризи, і якою власне буде ця сума, спробуємо розібратися.

КОШТОРИС

Ще у червні заступник голови Дніпропетровської ОДА передав до Адміністрації Президента проект, який отримав неофіційну назву «Стіна Коломойського». У цьому проекті команда Дніпропетровського губернатора виклала своє бачення укріплення кордону з Російською Федерацією. Так, за її підрахунками будівництво стіни протяжністю майже 2000 км обійдеться у 100 млн євро. Але це враховуючи тільки прямі витрати на будівництво розділового бар'єру (стіна зі зварної оцинкованої сітки двометрової висоти плюс колючий дріт). Та для того, щоб оснастити огорожу мінімальним комплексом сучасного об-

ладнання (інфрачервоні камери, датчики руху, спостережні вежі і т. ін.), за оцінками військових фахівців, необхідно виходити з розрахунку близько мільйона доларів на кожний кілометр. Відтак вартість проекту може скласти понад 3 млрд доларів. І це без урахування витрат на утримання мобільних військових з'єднань, які мають залучатися до прикриття фортифікації.

Якщо врахувати, що до обслуговування комплексу залучається персонал та охорона, то до вартості будівництва додаються додаткові «експлуатаційні» десятки мільйонів доларів на рік (зі світового досвіду), а за планом проект «Стіна» має бути закінчено вже до кінця 2015 року. Чи адекватною буде така ціна для організації охорони кордону між Україною і Росією?

Сьогодні вже ні в кого не виникає сумнівів, що кордон з РФ потрібно суттєво посилювати й укріплювати. Фактично йдеться

не про вартість проекту, а про ціну миру та стабільності в державі. Щодо його фінансування, то воно здійснюватиметься не лише за рахунок держбюджету України, а й позабюджетних коштів та міжнародної допомоги. Варто розуміти, що східний кордон України є західним рубезем Європи, а тому його укріплення – спільна справа. Щодо його вартості, як пояснив перший заступник Голови ДПСУ, поки не завершено всі проектні роботи, говорити про якусь визначену суму передчасно.

Наразі український кабінет виділив на «Стіну» перші 100 млн гривень. Про це повідомив Арсеній Яценюк під час свого інтерв'ю на «5 каналі». Головним розпорядником цих коштів визначено Міністерство інфраструктури, яке є також координатором та замовником проектних робіт. Визначити врешті-решт, скільки коштуватиме проект, можна буде лише тоді, коли

ТОЧКА ЗОРУ

Сергій Згурець, директор консалтингової компанії «Defence express»:

Це буде один із найбільш масштабних проектів у Європі, якщо він буде реалізований. Та враховуючи значну протяжність кордону з РФ і заявлену технічну насиченість, дуже важливо зрозуміти показники його вартості.

Якщо ми говоримо про систему охорони кордону, то нам, з одного боку, треба забезпечувати його контроль, а з іншого – швидке реагування. В рамках співпраці України з ОБСЄ та ЄС вже обговорювалися можливості використання послуг європейських компаній для контролю за кордоном за допомогою супутників. На це може бути виділено гроші Євросоюзу, який свого часу допомагав облаштовувати технічними засобами кордон між Болгарією та Туреччиною. Проблема ж реагування зачіпає силові структури, що повинні мати оперативні засоби для перехоплення порушників кордону. Один рівень – реагування на порушення, які можуть усунути виключно силами прикордонників. Зовсім інший – випадок агресії, для якої необхідна відповідь мобільної оборони збройних сил.

На основі заяв влади про те, що на кордоні планують рити окопи, рови, і т. ін., можна зробити висновок, що перемогли прихильники ідеї статичної оборони. А вона є достатньо вразливою та неефективною, якщо супротивник використовує авіацію або далекобійні засоби ураження. Тоді про розташування всіх цих інженерних споруд йому буде заздалегідь відомо й пробити в них діри стане надто просто.

Тому витратити гроші на українську «лінію Маннергейма» та «Стіну», боюся, занадто велика розкіш сьогодні. Адже нам треба переозброювати армію, робити замовлення для оборонної промисловості і т. д.

Запропонований проект «Стіна» за своїм технічним рівнем близький до того, що використали в Ізраїлі на кордоні з деякими палестинськими зонами. Він досить складний технологічно – з точки зору витрат ізраїльська система контролю кордону є однією з найдорожчих у світі. Але в сегменті електронно-оптичних датчиків та радіолокаційних станцій (РЛС) Ізраїль займає провідні позиції у світі. Якщо ж Україна почне закуповувати такі датчики за кордоном, то їй доведеться витратити дуже значну суму коштів.

Визначити вартість проекту можна буде лише тоді, коли стане відома вартість всіх його компонентів: чи це будуть РЛС, чи датчик, хто буде створювати системи збору інформації і т. д. Це насправді масштабний проект, яких Україна ще не реалізувала. Тому тут треба думати прагматично. Можливо, доцільніше було б зараз ці гроші витратити на доведення до нормального бойового стану підрозділів збройних сил та забезпечення їх сучасним озброєнням.

стане відома вартість всіх його компонентів або він буде повністю завершений.

СПІЛЬНА СПРАВА

За рішенням Уряду Міністерству інфраструктури надається право не тільки розпоряджатися бюджетними коштами і займатися проектними роботами, а й залучати до їх виконання Міністерство оборони, Державну прикордонну службу, Міністерство аграрної політики та продовольства, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, а також обласні держадміністрації і інші органи виконавчої влади.

ку «Плетенівка», що на кордоні з Росією в Харківській області, сотні активістів під патріотичні пісні будували на кордоні бліндажі, копали траншеї, укріплювали пункт пропуску бетонними блоками.

Допомога волонтерів є дуже доречною. Їхня робота на кордоні узгоджена з прикордонниками, які працюють пліч-о-пліч з активістами під координацією начальника інженерної служби загону. Завдяки таким свідомим громадянам, метою яких є покращення захисту свого міста, втілити у життя проект «Стіна» буде значно легше, а також це дозволить кожному зробити свій внесок в зміцнення незалежності та суверенітету нашої країни.

Україна вперше стикається з таким радикальним і складним завданням інженерно-технічного облаштування своїх кордонів, але виконувати його потрібно вже сьогодні.

Варто зазначити, що інженерне облаштування кордону є загальнодержавним проектом. Тож розпорядженням Уряду передбачено залучати до цих заходів тимчасово непрацююче населення, у тому числі зі східних регіонів країни. Контролювати та призначати на роботу звичайних громадян нашої країни доручено Міністерству соціальної політики. Добрий почин вже маємо. Нещодавно біля пункту пропус-

СВІТОВІ ЗРАЗКИ

За словами головних інженерів Адміністрації ДПСУ, український проект «Стіна»: будівництво і обладнання надійно укріпленого кордону між Україною і Росією» розроблявся за власною концепцією, проте з урахуванням міжнародного досвіду, зокрема таких країн, як Ізраїль і США.

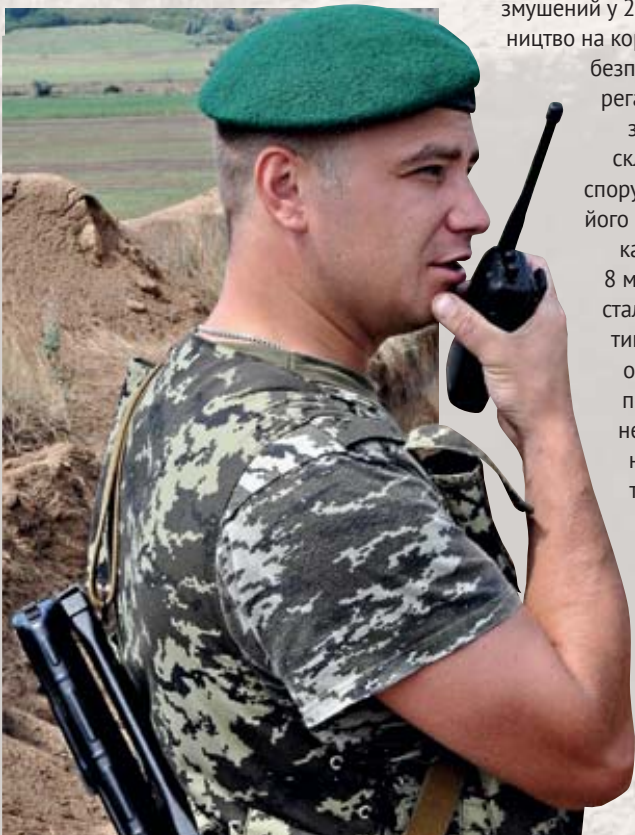
Технологічно розвинений Ізраїль через критичну ситуацію з тероризмом був змушений у 2002 році розпочати будівництво на кордоні з Палестиною «Стіни безпеки» вздовж західного берега ріки Йордан. На сьогодні загальна протяжність цього складного фортифікаційного спорудження становить 850 км, його ширина на окремих ділянках сягає 60–70 м, висота – 8 м. Будівництво стіни одразу стало об'єктом критики палестинців і деяких міжнародних організацій, які вказують на порушення прав людини. Та незважаючи на це переважна більшість ізраїльтян підтримують ідею її зведення.

Стосовно міжнародних законів, то Ізраїль стверджує, що юридичний статус Західного Берега та Зеленої лінії досі залишається невизначеним, і тому країна не має жодних правових обмежень щодо побудови стіни. По суті, Ізраїль-

ський роздільний бар'єр – це сотні кілометрів металевої огорожі, колючий дріт, траншеї, паркан з датчиками руху, піщана смуга для спостереження за слідами, патрульна доріжка, камери спостереження і додатково колючий дріт. Здебільшого це такий собі «паркан безпеки» для ізраїльтян і «стіна ганьби» для палестинців, яка, за експертними оцінками військово-технічних фахівців Ізраїлю, не може захистити всі об'єкти і всі населені пункти від палестинських терористів-смертників, так само як не може відгородитися від налаштованого воювати противника.

Ще одним світовим прикладом інженерних перешкод між країнами є «Аризонська стіна», зведена між США та Мексикою у 2008 році для боротьби з нелегальними мексиканськими мігрантами. Висота споруди на різних ділянках коливається у межах 4–6 м, ширина – 1,5 м. Потрійна, сітчаста, оснащена камерами стеження, що дозволяє прикордонникам проглядати територію наскрізь, завчасно виявляючи порушників. Довжина стіни – 1074 км, вартість спорудження – 50 млн доларів. Збір коштів на її зведення було оголошено у 2000 році. Цим питанням зайнялися республіканські конгресмени на чолі з сенатором Стивом Смітом – головним ініціатором проекту, який заявив, що його ідея має матеріальне втілення і очевидний результат. Тож поки в США тривали дискусії щодо проблем нелегалів, аризонці вже зводили інженерний бар'єр.

Цікавою для розгляду є й «Велика Корейська стіна», яку збудували після війни 1950–1953 років. Справа в тому, що восени 1945 року після Другої світової війни за ініціативою Сполучених Штатів Америки Корея була

ТОЧКА ЗОРУ

Олексій Мельник, співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру ім. Разумкова:

Актуальність проблеми укріплення українсько-російського кордону є беззаперечною. Та чи це повинно бути щось на кшталт стіни, чи має йтися про комплекс сучасних засобів спостереження за лінією кордону та мобільних груп реагування у непосредній близькості до нього – питання!

Більш ефективним виглядає саме другий варіант, адже робити якусь лінію Мажино чи Маннергейма у XXI столітті – досить дивне рішення. Як зразок зараз згадують Ізрайльську стіну. Проте є ще один приклад – американсько-мексиканська стіна. Ефективність використання ресурсів, витрачених на її будівництво, викликає постфактум багато запитань.

Україні зараз, насамперед, необхідно провести демаркацію кордону з Росією. Повинні бути і якісь фізичні засоби захисту, які б стримували контрабандистів чи нелегалів. Однак якщо йдеться про агресію чи проникнення груп бойовиків, то навряд чи їх зупинить протитанковий рів чи колючий дріт. На кордоні необхідно облаштувати технічні засоби цілодобового спостереження. Також у непосредній близькості, але на безпечній відстані від можливих обстрілів з Росії, мають розміщуватися групи оперативного реагування для підтримки прикордонників чи нанесення ударів по незаконних озброєних групах. Головне – рішення щодо таких проектів не повинні бути поспішними й викликати підозри, що основна їх мета – це освоєння коштів.

розділена на дві окуповані зони – північну (юрисдикція СРСР) і південну (юрисдикція США), внаслідок чого розпочався збройний конфлікт між Кореїською Народно-Демократичною Республікою та Південною Кореєю.

Ця війна втягнула на свою орбіту більше 20 країн світу і вивела систему міжнародного миру на рубіж ядерного конфлікту. У 1953 році була підписана угода про військове перемир'я, згідно з яким Південна і Північна Корея домовилися про спільну демілітаризовану зону контролю (ДМЗ). Посередині цієї зони була проведена демаркаційна лінія, розмічена 1292 чорножовтими стовпами через кожні 100–200 м. Вздовж кордонів ДМЗ побудовано триметрові загорожі з колючим дротом, які оточують близько мільйона озброєних солдатів, мініні поля та артилерійські батареї.

Славнозвісна «Велика Кореїська стіна» довжиною близько 240 км вдало замаскована. Проте, за показниками аерофотозйомки, вона зведена дещо південніше демілітаризованої зони. Підійти до неї дуже непросто, адже можна натрапити на колючий дріт з електричним струмом. Самі південні кореїці називають стіну «протитанковою спорудою» від агресії з півночі. Існує думка, що для її зведення знадобилося 800 тис. тонн цементу, 200 тис. метрів металевої арматури, 3,5 млн тонн піску та 32 млрд вон (близько 31 млн дол. США).

Ще один приклад загороджувальної стіни – демаркаційна лінія між Пакистаном та Індією, яку називають «Берлінською стіною Азії». Саме тут з 1990 року Індія почала споруджувати 550-кілометрову стіну для припинення військового конфлікту, який відбувався між країнами після завершення Другої

світової війни. У 1947 році британський уряд надав незалежність своїм індійським колоніям, що призвело до міжрелігійних сутичок. Після завершення будівництва у 2004 році індійські військові говорили, що стіна зменшила кількість бойових нападів на регіони країни на 80%. Будувалася вона з концентричних рядів колючого дроту заввишки 2,4–3,7 м, до якого підвели електричний струм. Окрім того, були встановлені датчики руху, тепловізори та інші системи оптико-електронного спостереження.

Проте індо-пакистанський конфлікт знову почав загострюватися. Обидві держави розробили (отримали від своїх покровителів. – Авт.) ядерну зброю і

активно нарощують свою військову міць. Сьогодні військові постачання до Пакистану здійснює США, до Індії – Росія, але при цьому Пакистан виявляє підвищений інтерес до військово-технічного співробітництва з Росією, а США роблять спроби витіснити РФ з індійського ринку озброєнь. Отже, стіна між ворожими країнами все-таки може привести до припинення збройного конфлікту, але ненадовго.

Сьогодні провідні вітчизняні медіа говорять про те, що український проект «Стіна» є переважно засобом інформаційної війни і захисний ефект від її будівництва може бути мінімальним, адже, як показує світовий досвід, цей вид інженерно-технічних споруд призначений насамперед для мирного часу і проти добре навчених груп бойовиків, посиленних танками та установками залпового вогню «Град», навряд чи врятує. Коментуючи ці публікації, генерал-полковник Павло Шишолін зауважив:

– Жодна стіна не здатна захистити від збройного вторгнення та військової агресії, більше того, воєнні дії останніх місяців показали, що проти «Ураганів», «Торнадо», «Гвоздик» та іншої артилерійської зброї, яка вражає цілі за кілька десятків кілометрів, важко знайти аргументи. Однак варто розуміти, що захист і оборона державного кордону – справа всіх: Держприкордонслужби, Збройних Сил, Національної гвардії та інших правоохоронних органів. Якщо буде створена багаторівнева система захисту державного кордону, тоді комплекс інженерних споруд на сто відсотків виконуватиме свою функцію. **К**

Підготувала
НАТАЛІЯ УСТЬЯНЦЕВА

Йти на війну сьогодні, не маючи надійного захисту, – вірна загибель. А ворог все частіше вдається до застосування проти українських прикордонників та військових зброї, забороненої Оттавською Конвенцією. Такі випадки, як обстріл 8 серпня відділу прикордонної служби «Мілове», – красномовний тому доказ. Відтак думати про ефективну діяльність і водночас надійний захист особового складу вже немає часу. Треба діяти і якомога швидше.

УДАР БРОНЬОВАНОГО КУЛАКА

Якщо із забезпеченням бронезилями та касками охоронці державного рубежу сьогодні не в найгіршій ситуації, то із автомобільною технікою все значно складніше. Штатні УАЗи, «Лендровери», «Ниви», «Фольксвагени» перетворюються на решето після «найлегшого» обстрілу позицій прикордонників із 82-мм мінометів. Про захист персоналу під час руху техніки на маршах – годі й говорити. Багаторазові обстріли колон забезпечення, підриви бронетранспортерів та вантажівок на мінах, втрати серед особового складу – куди вже красномовніші докази...

Свого часу на озброєнні прикордонників було чимало бронетранспортерів БТР-70 та БТР-80, які залишились у спадок від радянської системи охорони держкордону. Однак зі зміною концептуальних підходів до несення служби на державному кордоні кращі зразки броньованої техніки були продані з тим, щоб використати ці кошти на модернізацію систем управління службою, прикордонного контролю чи просто вирішення соціально-побутових потреб персоналу.

Сьогодні війна диктує нову потребу – досягти максимальної результативності виконання бойових завдань з мінімальними втратами персоналу. Тож забезпечення підрозділів охорони державного кордону надійною технікою – завдання номер один. Ускладнює його вирішення відсутність часу на підготовку та недостатній обсяг фінансування. Що робити в такій ситуації? Насправді вихід є, і ми вже почали рухатись в цьому напрямку.

Першими на допомогу охоронцям кордону в питанні забезпечення броньованими автомобілями прийшли фахівці Миколаївського бронетанкового ремонтного заводу, які сконструювали та власними силами виготовили броньований блокпост, а також НВО «Практика», які вже надали охоронцям рубежу декілька зразків техніки, готової до роботи в умовах АТО. Більше того, на НВО «Практика» знають рецепт недорогого й відносно швидкого забезпечення військових броньованими автомобілями. Для початку пропонують забронювати ту армійську техніку, яка вже є в наявності. Це буде і швидше, і дешевше, ніж закуповувати, а тим більше розробляти нову. Адже йде війна, отже, захист нашим бійцям потрібен вже зараз. Першими ластівками, заброньованими для прикордонників «Практикою», стали «Лендровер Дефендер», «Фольксваген Амарок» та КамАЗ-43114. Окрім того, є в арсеналі науково-виробничого об'єднання і власна новітня розробка під назвою «Козак» – броньований автомобіль, побудований на шасі Iveco Daily 4x4.

Ще одна актуальна в сьогоднішніх умовах концепція – оснащення військової техніки броньованими капсулами. Всередині кабіни автомобіля створюється захисний бокс із броньованих плит, який може розміщуватися і під тентом в кузові вантажівки. Одна з переваг такого підходу в тому, що, по-перше, зробити таке бронювання можна досить швидко – відповідна техніка вже є у військах. По-друге, якщо автомобіль зазнає ушкоджень внаслідок підриву на міні, броньований бокс (кунг) з нього можна зняти і поставити на іншу машину. Та й вартість такого бронювання не перевищує 500 тис. грн. По-третє, за короткий час можна забронювати сотні армійських машин і зберегти сотні життів.

Повертаючись до «Козака», яким сьогодні цікавляться Нігерія, Пакистан і близько десятка інших країн, слід зауважити, що на агрегатах Iveco його вартість становить близько 125 тис. дол. Але українська армія і прикордонники можуть скористатися більш доступним рішенням – «Козак» на

шасі армійських ГАЗ-66 або навіть ГАЗ-53. Таких вантажівок повно на складах, тож можна швидко розгорнути виробництво, не чекаючи постачання імпортерів агрегатів. До того ж, орієнтовна ціна такого броньованого автомобіля, за розрахунками «Практики», складе близько мільйона гривень.

Перший броньований КамАЗ для прикордонників спеціалісти «Практики» готували два тижні. За цей час його вдалося оснастити двома системами захисту. Перша – проти стрілецької зброї, друга – протимінна, адже саме міни останніми тижнями завдавали ураження охоронцям кордону. Відтак автомобіль посилили додатковим бронюванням в нижній частині. Загалом авто має броньовану кабіну, відсік для десанту, а також додатковий захист двигуна, паливних баків та акумулятора. Не позбавлений броньований автомобіль і елементів комфорту. Зокрема, відсік десанту оснащено системою вентиляції, комфортними сидіннями та спеціальними кріпленнями для зброї й боєприпасів.

«Лендровер Дефендер», який прикордонники отримали кількома тижнями раніше, був переоснащений за схемою капсульного бронювання, добре налагодженою на тому ж підприємстві, адже компанія має багаторічний досвід бронювання позашляховиків VIP-класу. Цей метод передбачає посилення головних елементів носіїв конструкції, встановлення всіх елементів бронювання внахлст і забезпечення зовнішньої та внутрішньої непомітності переобладнання.

Зазвичай бронювання VIP-автомобілів здійснюється до рівня задньої осі, для економії доданої ваги. Автомобіль можна забронювати й повністю, включаючи багажне відділення, однак це істотно позначиться на вазі транспортного засобу (додаткових 700–800 кг). Прикордонний «Лендровер» заброньовано за таким самим принципом. Тепер автомобіль витримує кулю з автомата Калашникова АК-74 та АКМ навіть при пострілі в упор. У процесі бронювання замінюються всі елементи ходової та гальмівної систем, дверні петлі, встановлюються обмежувачі відкриття дверей і розвантажувальні механізми. До комплексу робіт обов'язково входить бронювання акумулятора та піддона паливного бака, а також встановлення системи автоматичного пожежогасіння моторного відсіку. Скління задніх дверей має спеціально обладнані бійниці, а система вентиляції та кондиціонування салону дозволяє відводити порохові гази, які утворюються в салоні автомобіля під час ведення вогню. Ще один невід'ємний елемент броньованого авто – система ходу на пробитих шинах, завдяки якій автомобіль після потрапляння кулі в колесо може продовжувати рух на швидкості 50–80 км/год.

Пікапи «Фольксваген Амарок», отримані прикордонниками, обладнані турелями для встановлення кулеметів, посилені бамперами та захистом двигуна.

Всі із вищезгаданих автомобілів вже є на озброєнні охоронців рубежу. Що ж стосується перспективних зразків броньованих авто, які можна розглядати як варіант оснащення прикордонних підрозділів у найближчому майбутньому, то тут варто звернути увагу на такі екземпляри, як «Козак», від тієї ж таки «Практики», чи, приміром, «Спартан» та «Кугуар» від Кременчуцького автозаводу.

Щодо «Козака», то цей багатофункціональний броньований автомобіль є новітнім зразком вітчизняного виробництва з бойовими і технічними показниками сучасного рівня. Бойова колісна машина має озброєння, високу маневреність, комфорт, протимінний та балістичний захист. Система захисту броньовика базується на захищеній капсулі «цитадель», яка встановлю-

УКРАЇНА	ТИП ЗБРОЇ	ТИП КУЛІ	МАСА КУЛІ, г	ШВИДКІСТЬ, м/с	ДИСТАНЦІЯ, м
ПСЗА-1	Пістолет Макарова (ПМ)	9 мм 57-Н-181 с	5,9	315+/-10	5,0+/-0,5
ПСЗА-2	Пістолет Токарева (ТТ)	7,62 мм 57-Н-134 с	5,5	430+/-15	5,0+/-0,5
ПСЗА-3	Автомат				
АК-74	5,45 мм 7Н6 з кулею ПС	3,4	910+/-15	10,0+/-0,5	
	Автомат АКМ	7,62 мм 57-Н-231 з кулею ПС	7,9	730+/-15	10,0+/-0,5
ПСЗА-4	Автомат				
АК-74	5,45 мм 7Н10	3,6	910+/-15	10,0+/-0,5	
	Гвинтівка СВД	7,62 мм 57-Н-323 с	9,6	850+/-0,5	10,0+/-0,5
ПСЗА-5	Автомат				
АКМ	7,62 мм 57-Б3-231	7,4	745+/-15	10,0+/-0,5	
ПСЗА-6	Гвинтівка СВД	7,62 мм Б-32	10,4	830+/-15	10,0+/-0,5
ПСЗА-Рм	Рушниця мисливська гладкоствольна 12-го калібру	Куля Брекеке мисливського патрона 12-го калібру	35,0	400+/-15	10,0+/-0,5

СЬОГОДНІ ВІЙНА ДИКТУЄ НОВУ ПОТРЕБУ – ДОСЯГТИ МАКСИМАЛЬНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ З МІНІМАЛЬНИМИ ВТРАТАМИ ПЕРСОНАЛУ. ТОЖ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ НАДІЙНОЮ ТЕХНІКОЮ – ЗАВДАННЯ НОМЕР ОДИН.

ється на основну базу. Каркасный принцип побудови капсули салону дає можливість змінювати ступінь захисту шляхом заміни знімних панелей на панелі іншої товщини й форми. Клас захисту «Козака» – ПЗСА-3, ПЗСА-4 *** (АК-74, 5,45; АКМ 7,62; СВД 7,62). Автомобіль має V-подібне днище, яке витримує вибух 3 кг в тр. екв. Відсутність жорсткого кріплення сидінь з підлогою знижує ризик травм особового складу під час вибуху, бензобаки і акумулятор, що знаходяться під підлогою, ущільнені захистом, який утримує осколки. Поперечні труби забезпечують необхідний життєвий простір у разі перекидання автомобіля. На борту є й прилад радіаційної розвідки ДРГТ. На турель закритого типу можна встановити кулемети калібру 12,7 мм НСВТ або ж КТ 450. Також можливий варіант встановлення 7,62-мм ПКМС або автоматичного гранатомета АГ-17.

Якщо раніше поняття «військова техніка» і «комфорт» були несумісними, то тепер до послуг екіпажу чотириточкові ремені безпеки, камера заднього огляду і парктронік, переговорний пристрій «водій-вулиця», кондиціонер з функцією «клімат-контроль», підвищена звуко- та шумоізоляція, радіостанція, система навігації. Залежно від модифікації кузова (базова, універсал чи пікап) «Козак» може бути командирським автомобілем, патрульним, розвідувальним, командно-штабним, автомобілем зв'язку, швидкою допомогою, транспортером десанту, звичайною вантажівкою або ж ремонтною чи машиною технічного обслуговування.

Якщо говорити про новинки від КраЗа, то висока варіативність комплектації не виключає можливості їх застосування і в охороні держкордону в умовах АТО. ДПСУ вже закупила та відправила на схід декілька одиниць. Новинки оснащені новітніми оборонними технологіями. Так, «Кугуар» призначений для ведення бою в місті. Він може оснащуватися різними видами бойових модулів і турелями з 7,62-мм або 12,7-мм кулеметами чи 40-мм автоматичним гранатометом. Автомобіль побудований на шасі Toyota Land Cruiser 79, оснащений дизельним двигуном Toyota 4,0 ТД 240 л.с. або Toyota 4,5 і 218 к.с. Колісна база – 3180 мм, довжина – 5352 мм. Броньовик має кліренс 300 мм, а його максимальна швидкість становить 105 км/год.

КраЗ «Спартан» – всюдихід з потужною зброєю і масою майже 8 т створений на базі шасі Ford F550, оснащений турбодизельним двигуном Ford 6,7 ТД V8 400 к.с. Колісна база – 3576 мм, довжина – 6020 мм, кліренс – 510 мм. Автомобіль розвиває швидкість 110 км/год. Об'єм паливного бака – 257 л.

Ще один екземпляр від Кременчуцьких майстрів – КраЗ-MPV Shrek One, який був представлений на найбільшій в Європі виставці озброєння та оборонних технологій Сухопутних військ DVD-2014 (Defence Vehicle Dynamics) в модифікації Route Clearance Vehicle (автомобіль для розмінування маршруту). Цей бронеавтомобіль створений у партнерстві ПАТ «АвтоКраЗ» та компа-

нії Streit Group – лідером у виробництві бронетехніки.

Базою для багатоцільового броньованого автомобіля класу MPV (Mine Protected Vehicle) послужило шасі повнопривідного автомобіля-всюдихода КраЗ-5233 колісної формули 4x4. КраЗ-MPV ShrekOne має днище V-подібної форми. Бронювання відповідає рівню балістичного захисту V6 + / STANAG 4569 level 2. Шини мають систему ЦПШ, можливе оснащення системою RunFlat.

Особливістю модифікації RCV є високотехнологічне крано-маніпуляторне обладнання типу Graspingrake із системою CCTV, що дозволяє проводити операції з розмінування, перебуваючи всередині броньовика. Також автомобіль може бути обладнаний пристроями AirDigger і WaterDisruptor з дистанційним управлінням.

КраЗ-MPV ShrekOne, залежно від специфіки поставлених завдань, може бути виконаний у трьох основних модифікаціях: КраЗ – Personnel Carrier (автомобіль для транспортування особового складу), КраЗ – Ambulance (швидка допомога), КраЗ – RCV (автомобіль для розмінування маршруту).

Як бачимо, варіантів захисту персоналу під час використання автомобільної техніки цілком достатньо і для оперативного забезпечення, і для перспективного оснащення підрозділів прикордонного відомства у майбутньому. Виробники готові приймати серійні замовлення. Отже, справа лише за відповідним фінансуванням. Тож залишається сподіватись, що ті, хто вирішує долю борців за територіальну цілісність держави, приймуть відповідні рішення і кількість врятованих життів наших воїнів стане предметом гордості для всієї України. **К**

ІВАН МАЛЯР, ФОТО ДМИТРА СЛИВНОГО

БОЛИТЬ!

Випалені узбіччя доріг з обламаними та обгорілими гілками дерев, обвуглені пні й потрошені машини в кюветах. Сліди «градів». Це і є нині східний кордон нашої держави. Хочеться вірити, що на українську землю прийде мир. А чи прийде він у душі тих українців, які втратили своїх рідних в жорстокій війні проти московського агресора? Чи загояться ці болючі рани? Серця матерів та

коханих стискаються від туги, сльози в дитячих очах – від недитячого горя, міцне батьківське плече тремтить від жалю й відчаю. До батьків, до родин, до друзів і товаришів загиблі герої приходять лише у снах.

Воїни Миру – захисники кордону, якщо ви нас чуєте на небесах! Спасибі та низький уклін кожному з вас за те, що мужньо захищали нашу землю, наш дім, наш спокій. Ваше життя буде

Сьогодні в Україні чорний день...
В домівках героїв ллються сльози,
Та повернути їх ніхто не в змозі –
Сьогодні в Україні чорний день.
Помолимося усі за їхні душі.
Поставимо в церквах за них свічки;
Чоловіки, батьки, сини та друзі –
За рідну землю в небі полягли.
А завтра буде помста по заслужі!
За кожную краплю материнської
сльози,
За дикий біль, що розриває душу,
За кожную цятку української землі...

Н. Дорош

гідним прикладом для прийдешніх поколінь. Вічна слава, вічна пам'ять вам, наші герої!

Ми сумуємо разом з рідними загиблих. Обов'язок кожного з нас вшанувати вірних синів України, патріотів свого краю. Адже пам'ять не має строку давності, як і героїзм захисників рубежів, які склали свої голови на полі бою. Тому пам'ять і шана – це наша їм остання данина. **К**

З часу виходу крайнього номера нашого журналу когорта Держприкордонслужби втратила ще 14 своїх побратимів. На 1 жовтня втрати відомства вже становлять 58 осіб. Подаємо імена загиблих у списку за датою смерті.

07.08.2014 р.,
старший
прапорщик
ПРИСЯЖНЮК
Ігор Васильович,
ПдРУ.

07.08.2014 р.,
молодший
сержант
ТОПАЛ
Олександр Сидорович,
ПдРУ.

07.08.2014 р.,
солдат
КУМАНОВСЬКИЙ
Віктор
Анатолійович,
НЦ ДПСУ.

14.08.2014 р.,
старший
прапорщик
ДЮМІН
Роман Вікторович,
СхРУ.

23.08.2014 р.,
старшина
НІКОЛЕНКО
Микола Леонідович,
СхРУ.

23.08.2014 р.,
молодший сержант
ВАСИЛЬЧЕНКО
Олексій Леонідович,
СхРУ.

25.08.2014 р.,
підполковник
ПІКУС
Євген
Михайлович,
СхРУ.

25.08.2014 р.,
старший прапорщик
ФІРСОВ
В'ячеслав
Олександрович,
СхРУ.

25.08.2014 р.,
прапорщик
АРНАУТ
Дмитро
Ілліч,
СхРУ.

25.08.2014 р.,
молодший
сержант
СОРОЧЕНКО
Олег Сергійович,
СхРУ.

01.09.2014 р.,
майор
АНДРІЄЦЬ
Олег
Анатолійович,
ПдРУ.

09.09.2014 р.,
старшина
КУЗНЕЦОВ
В'ячеслав
Михайлович,
СхРУ.

09.09.2014 р.,
прапорщик
ЛУК'ЯНЦЕВ
Юрій
Олександрович,
СхРУ.

09.09.2014 р.,
старший лейтенант
МАКСИМЕНКО
Олександр
Олександрович,
СхРУ.

Якщо не ми – то хто, якщо не тепер – то коли? Волонтери – люди доброї волі. Мати чотирьох дітей і режисер за професією Леся Литвинова стала берегинєю для сотень переселенців зі сходу й півдня. Її легко впізнати. Жінка з немовлям на руках курсує територією волонтерського складу гуманітарної допомоги, організованого нею ж у Києві. Не проходить і хвилини, щоб до Лесі хтось не звернувся із запитанням чи проханням. Вона всім приділяє увагу, для кожного знаходить тепле слово. Ось підходить жінка і пропонує свою допомогу на складі. Леся одразу ж направляє її до столу реєстрації, змінити іншу волонтерку. Хлопці принесли речі для біженців і також пропонують допомогу – вона просить прийти увечері розвантажувати продукти. З двору виходить жінка з пакунками і звертається до Лесі: «Якби не ви, не знаю, як би ми виживали!» На складі, як у мурашнику, – всі працюють. У дворі дві черги: одна – перед вікном, куди небайдужі кияни передають речі та продукти, друга у дворі – це переселенці, які залишилися без дому, речей, грошей і живуть допомогою волонтерів. Таких, як наша співрозмовниця Леся Литвинова.

БЕРЕГИНЯ З ФРОЛІВСЬКОЇ

Українські волонтери не шукають причин, а знаходять можливості!

– Леся, у Вас жодної вільної хвилини... Тут завжди так гамірно й людно?

– День на день не схожий. Зазвичай ранок у мене починається з перегляду телефонних повідомлень – а їх за ніч надходить не менше сорока. Якщо моя мала дозволяє, а мій

добрий чоловік готує каву, я встигаю відповідати на них. Потім годую свою донечку і їду на Нову пошту, де ми забираємо посилки. Далі зазвичай прямуємо на склад, що знаходиться на Фролівській, 9/11. Плани змінюються на ходу. Намагаюся так організувати роботу

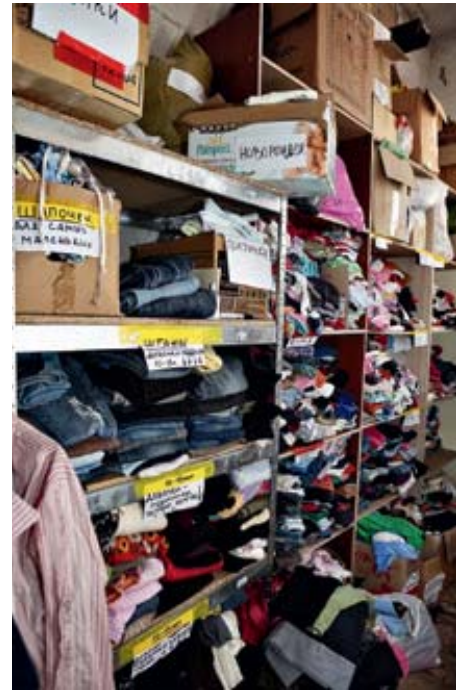
Волонтер (від франц. *volontaire* – доброволець) – добровільний помічник. Це люди, які добровільно надають безоплатну допомогу та послуги інвалідам, хворим, особам і соціальним групам, що опинилися в складній життєвій ситуації.

складу, щоб не бути там цілий день. Постійний тут лише один комірник, – він з переселенців. Скинулися йому на зарплату. Всі інші волонтери постійно змінюються.

– Ви, так би мовити, куратор цього складу?

– Я організувала його. А починалося все у мене вдома. Люди приносили речі, я сортувала, друзі розвозили за призначенням. Коли потік суттєво збільшився, нам дали приміщення на вулиці Берковецькій. Згодом переїхали на Фролівську і почали залучати більше волонтерів. Нині обсяг і

По-друге, змінюється погода, багато переселенців потребують теплого одягу. Крім того, діти йдуть до школи – кожному другому потрібне канцелярське приладдя, зошити, портфелі, шкільна форма... Постійно виникають ситуації, коли доводиться щось пояснювати і давати поради. Якщо не додається одяг, а іншого немає, раджу взяти той, у якому буде тепло. Немає холодильника, я можу сказати: налейте холодної води в миску і покладіть туди продукти, моя бабуся так робила. Та мені стає страшно, коли приходять люди і говорять: «Ми голодні!».

Багато переселенців потребують теплого одягу. Крім того, діти йдуть до школи – кожному другому потрібне канцелярське приладдя, зошити, портфелі, шкільна форма...

характер допомоги, яку ми надаємо біженцям, значно розширився: до нас приходять психологи, роботодавці розклеюють оголошення про вакансії. Пропонують нам розмістити тут дитячий розважальний майданчик, адже вистояти кілька годин у черзі з дітьми важко, їх треба чимось зайняти. Господарі приміщення встановили біоуалети з обслуговуванням і кулери з водою. Думаю, з часом склад перетвориться на центр надання всебічної допомоги переселенцям. Це, звичайно, ускладнить роботу. Процес чимдалі складніше контролювати через величезний потік людей. На мою думку, таких складів має бути декілька в різних районах міста. Та як це організувати, поки що не знаю...

– А потік переселенців, за вашими спостереженнями, збільшується?

– Постійно. По-перше, люди передають один одному інформацію про наш склад.

– А як з державною допомогою переселенцям? Існують якісь виплати?

– У нас є біженці і тимчасові переселенці. Біженці – це ті, хто перетнув державний кордон. Статус біженців отримали кримські переселенці, оскільки Крим визнано анексованою територією. Переселенці зі сходу є тимчасово переміщеними особами. Тобто переселенці забезпечуються за різними статтями. На кримських виділяють по 200 гривень на особу на добу, але ці кошти перераховуються безготівково за місцем їхнього проживання, тобто санаторіям, пансіонатам на оплату комунальних послуг, харчування, обслуговування тощо. В результаті – їх годують волонтери. Адже волонтер відрізняється від чиновника тим, що жодних механізмів у розпорядженні не має, натомість – море ентузіазму.

– Отже, фактично зі складу переселенцям видається те, що принесли небадужі

FACEBOOK

«Якраз сьогодні мене запитували, як я знаходжу сили їх терпіти (переселенців – прим.). Не знаходжу. Я не терплю їх – я їх розумію. Вони говорять тільки про війну і про будинок. Мені соромно перед ними за те, що мій будинок цілий, мої близькі живі, і від мене залежить, чи дадуть їм сьогодні ковдру.

Не дай Бог нікому стояти в цій черзі! І вибрати що-небудь тепле з чужого плеча. І слухати: «Немає, цього немає. Приходьте іншим разом». І трохи не битися з іншими за найбільшу цінність – сковорідку. Егоїсти і пристосуванці? Скандалисти і нахаби? Ні. Люди у страшній біді. Наші співвітчизники. Наші!»

громадяни, або закуплене на добровільно перераховані кошти? Інших джерел немає?

– Практично так і є. Буває, допомагають різні компанії. Так, наприклад, магазин Rozetka до відзначення дня свого заснування організував акцію і перерахував нам кошти на продукти харчування для переселенців, здається, тижневу виручку. Це було близько мільйона гривень. До речі, вони самі визначили механізм витрачання цих коштів. Тобто ми не отримували готівки, а раз на тиждень оформляли в магазині Metro замовлення продуктів для переселенців за місцем їхнього проживання. Доставка здійснювалася також окремою фірмою. Практично ми лише формували замовлення, виходячи із реальних потреб і реальної кількості людей. Одна фірма анонімно надала воду «Боржомі» – 20 тис. і ще 15 тис. пляшок. Ми розподілили їх так: пораненим у шпиталь, військовим в зону АТО, а також дітям-переселенцям зі шлунковими захворюваннями. Анонімна допомога надходить досить часто, зокрема від народних депутатів.

– Чи варто в такій ситуації розмірковувати, з чийх рук ця допомога?..

– Складне питання... Ви маєте на увазі, що хто нагодує і обігріє цих людей, той отримує електорат? Так можна повернутися знову до купівлі голосів за пакунок гречки. Але як бути? Чи маємо ми право вирішувати за цих людей? У нас немає досвіду розв'язання таких гуманітарних проблем, а наша держава надто неповоротка в цих питаннях. Фактично ми в стані подвійної війни: не встигли отямитися від революції, як почався збройний конфлікт на сході. Люстрація не відбулася, ті самі люди на тих самих посадах гальмують процеси, які стали життєво важливими. Вихід один: або ми вистоїмо і станемо сильною державою, або перестанемо бути нею взагалі... Та мені здається, що люди змінилися, вони подолали внутрішній страх, і зупинити їх вже неможливо.

Нині обсяг і характер допомоги, яку ми надаємо біженцям, значно розширився: до нас приходять психологи, роботодавці, які розклеюють оголошення про вакансії.

– Чого найбільше потребують зараз переселенці?

– Їжу просять кожного дня. Ми просимо громадян приносити продукти тривалого зберігання – крупи, консерви, а також бути уважними до терміну зберігання. Частково задовольняємо потреби з коштів, які надходять на банківський рахунок. Ось учора якась добра душа перерахувала 10 тис. гривень. Ми закупили миючі засоби та засоби особистої гігієни, і були просто щасливі.

– А які потреби у самих волонтерів?

– Найбільша – поспати. А якщо без жартів, то постійно потрібне паливо для автомобілів, поповнення телефонів... і просто продукти харчування. У мене працює лише чоловік, і йому важко утримувати велику родину. Ми ніколи не потрапляли в таку скрутну ситуацію. З грудня у нас накопичився борг за квартиру, який ми погасили, тільки коли отримали виплати на четверту дитину. Наші старші діти допомагають на складі. Насправді всі ми хочемо, щоб все це закінчилося і можна було повернутися до нормального життя.

– Як відбувається взаємодія з державними органами, відповідальними за забезпечення переселенців, якщо така співпраця існує?

– У кожному міністерстві є свої волонтери. Наприклад, у нас є волонтер у Мінсоцполітики, якому можна зателефонувати навіть серед ночі і отримати роз'яснення з якихось питань. Ще у нас є чарівна дівчина-волонтер у Міністерстві охорони здоров'я. Вона допомагає, спираючись на особисті контакти, бо якщо отримувати всі погодження, пройде стільки часу, що людина, яка потребує негайної допомоги, просто помре. А так можна покласти хворого в лікарню, зробивши один телефонний дзвінок.

– За вашими підрахунками, скільки людей отримують допомогу тут, на Фролівській?

– За день близько двохсот родин. Кожна сім'я складається щонайменше з трьох осіб. Та багато і багатодітних, є навіть родина з десятима дітьми. А от минулої суботи до нас прийшли 912 родин.

– Звідки більше переселенців, зі сходу? Чи з Криму також приїздять?

– Більшість зі сходу. Розумієте, кримчани вже живуть тут, їх поселили нібито тимчасово. Але тепер вони розуміють, що це вже схоже на постійно. І не у всіх є робота, тож вони також потребують допомоги.

– Лесю, що допомагає Вам витримувати таке навантаження?

– Передусім, звичайно ж, діти, бо я розумію, для кого це роблю. А ще розуміння того, що будь-який процес рано чи пізно закінчується. Невідомо, коли все скінчиться, але я вірю, що настане день, коли я зможу сказати: моя допомога вже не потрібна. Такий день настав на Майдані, коли я усвідомила, що вже не потрібно гріти, вдягати, годувати... Для мене це був день, коли Майдан залишила Польова кухня Мальтійської Служби Допомоги. До речі, вони допомагають і досі, привозять бронезилети з Польщі, передають ліки, допомагають пораненим виїхати на лікування, поселяють родичів. Нещодавно івано-франківські мальтійці отримали золоту медаль від центрального мальтійського офісу. Це винятково рідкісна подія, бо таку нагороду отримують у випадках, пов'язаних з ризиком для життя. Знаєте, це єдина кухня, яка працювала в ніч з 18-го на 19-те лютого. Уявляєте? Стрілянина, горять барикади, а вони варять кашу і розносять чай...

– Виходить, ви у волонтерському стані ще з Майдану? І тримаєтеся досі, і на все вистачає енергії?

– А ви помітили, що більшість волонтерів – жінки? Це не тому, що чоловіки пішли на війну, а тому що чоловіки здатні на сильний ривок, а жінки можуть впрягтися і тягти довго... За зиму ми привезли на Майдан 200 тонн дров! Це моя маленька гордість. А ще ми допомагали пораненим.

– А нині ви зосереджені на переселенцях, чи підключаєтесь і до інших процесів, зокрема забезпечення армії, шпиталів?

– Ми займаємося суто переселенцями, забезпеченням військових – інша група волонтерів. Однак буває, що у когось зі знайомих брат іде на фронт, у когось – друг. Люди звертаються, а ми вже знаємо, як і що робити. Хоча причиною таких звернень є просто паніка. Бронезилетів і касок у збройних силах достатньо, забезпечені всі, завод ТЕМП працює безперебійно, виконуючи замовлення Міноборони. Та в «учебці» їх не видають, а мамі чи сестрі цього не поясниш.

– Зараз часто говорять про фінансову звітність волонтерів. Чи реально це?

– Практично це неможливо. Треба наймати бухгалтера або навіть мати цілий офіс. Платити зарплату, заповнювати купу паперів і складати фінансові

Волонтер Вікторія Василевська, має трьох дітей, приїхала з Луганська.

Спочатку ми жили під Києвом, а перед школою перебралися до міста, бо у мене дві школярки. Я вдячна Волонтерській сотні, адже це перші люди, які зустрілися на моєму шляху і зорієнтували, що робити. Леся дала всі координати, телефони. Завдяки їй мені без проблем оформили соціальну допомогу, повністю вдягнули дітей, зібрали до школи. Продукти харчування надають також тут. Коли захворіли діти, ліки нам надала Волонтерська сотня, навіть дорогі антибіотики, вітаміни. Я не можу стояти осторонь, приходжу і допомагаю. Це велика робота, бо переселенців дуже багато. Хочу подякувати киянам за небайдужість. Кожного дня тут стоїть черга: приносять продукти, побутову хімію, одяг. Привозять машинами, тачками, навіть пенсіонери приходять з пакуночками, приносять консервацію. Саме завдяки цим людям і волонтерам ми, переселенці, почувасмося захищеними. На жаль, державної підтримки практично немає. Я, наприклад, вже два місяці не можу отримати допомогу на дитину, адже казначейство в Луганську не працює. Зараз ми живемо у родичів, тож я намагаюся і в соціальних мережах, і просто в розмові заповнити своїх земляків: не бійтеся виїхати, кияни дуже привітні, добре ставляться до переселенців. Якось ми зайшли з дочкою в магазин. Просто прицінитися, нічого не збирались купувати, бо не було грошей. Почувши, що ми з Луганська, жінка зібрала носочки, гольфи, бантики і віддала нам. І в поліклініці нас добре прийняли, в школу зарахували без проблем, у садочок також вже запросили. Саме завдяки цим людям ми тримаємося.

Катерина Зіборова також допомагає Волонтерській сотні.

Приїхали до Києва тиждень тому, але залишили Луганськ раніше, бо супроводжували дітей-сиріт до Миколаївської області. Спочатку були з ними, а потім, коли їх оформили в інтернат, переїхали до Києва, щоб діти пішли тут до школи. Наші родичі орендували квартиру і запросили нас. У Луганську залишився дід, батьки... Звичайно, хочемо повернутися, а поки що тримаємося завдяки допомозі волонтерів.

Відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність», прийнятого Верховною Радою 19 квітня 2011 року, «волонтерська діяльність – добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги».

звіти. На це немає ані часу, ані зайвих коштів. Краще я куплю памперси за ці гроші... Можна говорити про непрозорі схеми, а можна просто працювати. На жаль, немає спрощеної схеми, а те, що існує, тобто державні схеми, надто громіздке, ускладнює роботу. Нещодавно ми були змушені заснувати благодійний фонд, але лише тому, що як фізична особа я не могла приймати допомогу з-за кордону. Довелося б платити податок, а коштів на це немає. Тому ми зареєстрували благодійний фонд, який займається виключно допомогою переселенцям.

Для отримання допомоги треба пред'явити паспорт з відповідною пропискою і реєстраційний номер переселенця. Прийшовши на склад, отримують реєстраційну карту складу «Волонтерська сотня».

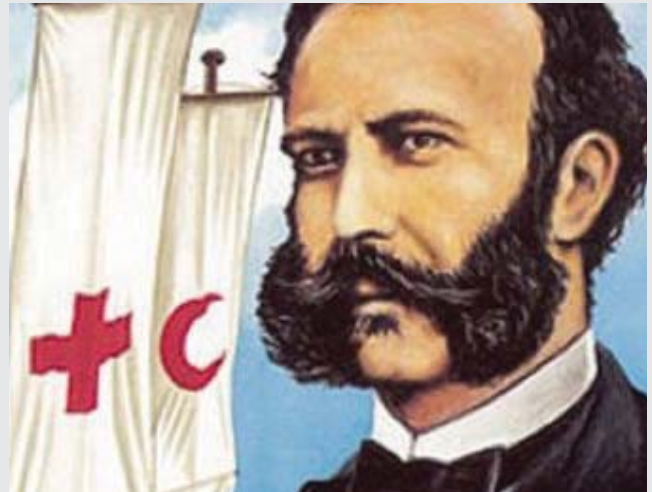
– Які ж документи необхідно мати переселенцям, аби отримати допомогу у вас на складі?

– Для цього вони мають пред'явити паспорт з відповідною пропискою і реєстраційний номер переселенця. Прийшовши на склад, отримують реєстраційну карту гуманітарного складу «Волонтерська сотня», заповнюють її, і в подальшому в ній фіксується все, що було видано. Продукти видаються протягом перших двох місяців з моменту реєстрації у Києві, і тільки по суботах, інакше не впораємося. Намагаємося допомогти всім, але людей приходить з кожним разом все більше.

ПОСЛІДОВНИКИ ДЮРАНА

Милосердя – це сила, здатна захистити беззахисне

Волонтерами, як і солдатами, не народжуються. Ними стають люди з великим серцем і щирою душею, які не можуть залишатися байдужими до чужого горя. Голодні діти, немічні старі, стікаючі кров'ю поранені, воїни, які втрачають надію... Вони завжди поряд. Щоб допомогти, врятувати, підтримати, всупереч кволим чиновникам, слабкості влади, бідності держави. 1859 рік вважається роком виникнення волонтерського руху в світі. Саме тоді відомий швейцарський письменник-журналіст Жан Анрі Дюран, вражений наслідками кривавої битви при Сольферіно в ході Австро-Італо-Французької війни, запропонував ідею створення Червоного Хреста – організації, яка б працювала на волонтерських засадах, надаючи першу медичну допомогу полоненим та пораненим. Відтоді Червоний Хрест і Червоний Півмісяць залишаються найбільшими волонтерськими організаціями світу, що налічують близько 97 млн добровольців. Вони й досі керуються принципами, сформульованими Анрі Дюраном.

Через численні війни і катаклізми ХХ століття стало головною віхою в розвитку волонтерського руху. В Європі після закінчення Першої світової з'явилися люди, готові надавати допомогу постраждалим у війні. Саме тоді були створені перші волонтерські організації, а волонтерство стало соціальним явищем. У Франції був здійснений один із перших масштабних волонтерських проєктів за участю німецької та французької молоді, в рамках якого волонтери відновлювали зруйновані ферми в районі найзапекліших боїв між німецькими та французькими військами. Тоді ж був заснований Координаційний комітет міжнародної волонтерської служби (CCIVS) під егідою ЮНЕСКО зі штаб-квартирою у Парижі.

14 вересня 1990 року в Парижі на ХІ Всесвітній конференції Міжнародної Асоціації добровільних зусиль прийняли Загальну Декларацію про волонтерську діяльність, згідно з якою вона розглядається як інструмент соціального, економічного, культурного та екологічного розвитку. В Декларації наголошується: волонтерство – це добровільний вибір, що відображає особисті погляди і позиції; це активна участь громадянина в житті суспільства.

Гуманістичні принципи волонтерів:

- визнають право на закріплення за всіма чоловіками, жінками та дітьми, незалежно від їхньої расової приналежності, віросповідання, фізичних особливостей, відповідного соціального та матеріального становища;
- поважають гідність і культуру всіх людей;
- надають допомогу, безкоштовні послуги особисто або організовано в дусі партнерства і братерства;
- визнають рівну важливість особистих і колективних потреб, сприяють їх колективному забезпеченню;
- ставлять перед собою мету перетворити волонтерство на елемент особистого процвітання, набуття нових знань і навичок, удосконалення здібностей, стимулюючи для цього ініціативу і творчість людей, надаючи кожному можливість бути творцем, а не користувачем, спостерігачем;
- стимулюють почуття відповідальності, заохочують сімейну, колективну і міжнародну солідарність.

P.S. Волонтери... Люди різних професій, різного віку. Вони об'єдналися, аби допомогати. Не питають, як зробити, а роблять. Не шукають причин, а знаходять можливості. Держава ж стоїть осторонь, не сприяє і не заважає. Вони варті кращої держави, але у них є тільки ця. І вони тримаються разом. Підтримують один одного і сподіваються на краще. Половина волонтерського складу – переселенці, решта – місцеві. Працюють дружно. Щирі, відкриті, небайдужі. І велике серце Лесі Литвинової зігриває їх усіх. Вона тут зранку до пізньої ночі. Дай, Боже, сили цим людям... К

Леся МЕДВЕДЕНКО, ФОТО ДМИТРА СЛИВНОГО

За даними соціологічного дослідження Інституту Геллапа, проведеного в 2008 році, 65 відсотків населення планети бере участь у волонтерській діяльності, що засвідчує популярність волонтерства у світі. Численні групи добровольців допомагають у шпиталях і сиротинцях, розбирають руїни після землетрусів і рятують потерпілих після повеней, шукають зниклих безвісти, збирають кошти для нужденних. Найбільший сплеск активності волонтерства спостерігається зазвичай під час воєн і збройних конфліктів. У цей час люди згуртовуються і діють чітко, не чекаючи рішень офіційної влади.

Волонтерство – рідкісне явище послідовного втілення посправжньому гуманістичних ідеалів в абсолютно нелюдський час воєн і цинічної політики. І українські волонтери – яскраве тому свідчення. Якщо раніше вони працювали переважно у соціальній сфері і їхня діяльність була не надто помітною, то взимку цього року все змінилося. Майдан як суспільний феномен активізував і волонтерський рух в Україні. Добровольці готували і приносили продукти харчування, збирали одяг і медикаменти, доставляли дрова, а потім – каски і бронжилети. Згодом вони ж рятували поранених, працювали у шпиталях. Почавши з Майдану, більшість добровольців продовжили допомагати співвітчизникам у зоні воєнних дій на сході країни.

Нині кожна волонтерська група виконує свою частину роботи. Одна з найбільш небезпечних ланок – допомога фронту – волонтери, які організують збір коштів і закупівлю необхідних речей для потреб військових. Адже офіційні структури надто неповороткі в цьому питанні. А на лінії вогню не можуть чекати, поки Рада схвалить закупівлі, проведе тендер, адже тут стріляють вже зараз. Отож волонтери, ризикуючи життям, везуть на передову озброєння, амуніцію, медичні засоби, воду, продукти, аби задовольнити елементарні потреби тих, хто захищає українську землю від зазіхань агресора.

Разом з медиками вони рятують життя поранених, нерідко вивозячи їх з-під обстрілу. Існує й потреба у медичному забезпеченні, засобах гігієни. На щастя, знаходиться чимало добровольців, які завжди готові здати кров для бійців. Волонтери сприяють також у наданні міжнародної допомоги пораненим, збирають кошти, залучають іноземних лікарів, організують виїзд за кордон на лікування. За даними ООН, станом на 3 вересня в боях у Східній Україні нараховується 7640 поранених, з них 58 дітей.

Доброчинні об'єднання та окремі волонтери опікуються переселенцями зі Сходу й біженцями з Криму. Добровольці сприяють поселенню новоприбулих, допомагають знайти їм роботу, збирають одяг, продукти харчування та все необхідне для

тих, хто втратив дім і майно через війну й окупацію. Кількість переселенців з Криму і Сходу перевищила 225 тис., всі вони потребують турботи, якої держава не в змозі їм надати. Одними з перших почали приймати вимушених переселенців волонтерські організації «Крим SOS», «Восток SOS» та «Дім друзів».

По суті, волонтери виконують роботу відповідних міністерств і відомств. Бухгалтери й маркетологи, вчителі й шюсарі надають допомогу переселенцям у найкоротші строки. У них немає бюрократії і паперової тяганини. Тому саме вони вивозять поранених і розселяють біженців замість тих, хто повинен це робити. Захлинаючись в хаосі війни, державні органи все частіше звертаються по допомогу до волонтерів, або просто перекладають на них свої обов'язки. Одне з таких об'єднань – Волонтерська сотня – група волонтерів, які забезпечують військові шпитали медикаментами і медичним обладнанням, опікуються пораненими, відправляють їх на лікування у зарубіжні клініки, евакуюють і розселяють біженців, постачають на передову бронжилети, спецзасоби, препарати для спинення крові. Українській армії і прикордонникам допомагають також Фонд Діани Макарової, Фонд «Крила Фенікса», «Армія SOS», «Ескадрони добра», а також окремі громадяни, які збирають все необхідне і передають безпосередньо тим, хто цього потребує.

Волонтерський рух – ознака зрілості суспільства і водночас слабкості держави. Українське суспільство змінилося, і доказ тому – люди, яких не лякають труднощі і скептичні зауваження «це поза вашою компетенцією». Фактично волонтерство – це коли одна частина громади безкорисливо допомагає іншій. Волонтери – люди, готові на самопожертву, безкорисливі у своєму прагненні допомогти. Вони діють, а не обговорюють, рятують, а не висловлюють занепокоєння. І кожен з них дає нам надію.

КРИМ SOS

ПРАВО НА ПРАВА

Вкотре у своїй історії кримські татари змушені залишати рідні оселі ворогові, який знову прийшов, аби продемонструвати свою силу й зухвалість. Дехто з новітніх переселенців не так давно повернувся після депортації 1944-го. А деякі родини зберігають у пам'яті перекази про еміграцію ще 19-го століття. Тоді татари мандрували до Туреччини, не витримуючи утисків російських завойовників, у 20-му – були примусово депортовані до Узбекистану та Казахстану. Нині ж вони масово перекочують до материкової України, яку вважають своєю Батьківщиною, рятуючись від окупаційного російського режиму.

Їм не залишають вибору. Дискримінація за національною та релігійною приналежністю, погіршення економічного стану на півострові викликають нові хвилі переселення. Люди змушені втікати, аби зберегти власне життя та життя своїх дітей. Першими виїжджали громадські активісти, журналісти та жінки з дітьми. Це було до референдуму. Після анексії Криму – ще одна хвиля переселенців, тих, хто сподівався на стабілізацію ситуації, а після приєднання півострова до РФ втратив надію. І з кожним днем звідти виїздить все більше громадян України – татар, українців, росіян, вірмен, греків. Що чекає на них на материковій Україні? Чи готова держава до такого глобального переселення? Про це ми поспілкувалися з координатором громадської ініціативи «КРИМ SOS», Головою комітету медіа та зв'язків з громадськістю Земляцтва кримських татар у Києві Тамілою ТАШЕВОЮ.

– Пані Таміло, процес переселення почався в лютому. Чи існує певний державний план щодо біженців з Криму?

– Такого плану досі немає, що є великою проблемою. Немає взагалі планомирної державної роботи щодо внутрішньо переміщених осіб. Коли почалася окупація Криму, а ми ведемо відлік з 27 лютого, тоді власне створилася громадська ініціатива «Крим SOS». Спочатку як інформаційна підтримка, а потім і як допомога військовим та переселенцям, які вирішили залишити півострів і перебратися на материкову Україну. Держава включилася в процес пізніше. Громадські інституції значно мобільніші, тому ми почали роботу з переселенцями з початку березня. Саме тоді з'явилися перші переселенці, яким ми допомагали.

Фактично люди їхали і їдуть хаотично, державної програми немає, як немає і єдиного реєстру внутрішньо переміщених осіб. Зокрема, ми не знаємо точної кількості переселенців ні з Криму, ні зараз вже й зі сходу країни. Певні дані надає Мінсоцполітики, міграційна служба, Державна служба з надзвичайних ситуацій, але загальних структурованих даних немає. УВКБ ООН називає цифру 117 тис. внутрішньо переміщених осіб (ВПО) по країні, з них трохи більше 15 тис. – з Криму. Але це не враховуючи переселенців, які виїхали, припустимо, до Росії, а вони також є нашими громадянами. Тому точної цифри не знає ніхто.

Координаційні центри та міжвідомчі штаби при облдержадміністраціях фактично просто реєструють людей у своїй базі, надають певні юридичні консультації. Якщо є місце для поселення, то поселять, якщо ні – направляють до волонтерів. Києвом та Київською областю опікується Центр, що знаходиться на залізничному вокзалі. Там біженцям надають тимчасову реєстрацію. Державного житла для переселенців останнім часом майже немає. І ця проблема постала через те, що від самого початку держава не була готова до такого розвитку подій.

– А яким Ви бачите план дій? Адже ми не перші опинилися в такій ситуації, і є світові практики вирішення проблеми масового переселення.

– Передусім варто було передбачити план, коли б людей селили у тимчасове житло, скажімо, на два – три місяці, і протягом цього часу максимально сприяти адаптації. Тобто допомагати переселенцям зареєструватися на біржі праці, або залучити рекрутингові агенції до їхнього працевлаштування, надати разову фінансову допомогу. Спрямувати роботу з людьми на те, аби вони якнайшвидше перейшли на самозабезпечення. Переселенці у такому разі мали б розуміти, що є термін, протягом якого необхідно знайти роботу і звільнити приміщення, призначене для тимчасового проживання. Нині ж ситуація така, що люди, які живуть у місцях компактного поселення, не знають, на який час їх поселили і що буде далі. А вже приїздить наступні переселенці, які також потребують житла. Адже держава не може безкінечно надавати нові приміщення. І ось через те, що така система не була налагоджена, зараз маємо проблеми.

– Крім житлових є чимало суто побутових проблем, наприклад з харчуванням...

– На харчування держава взагалі нічого не виділяла. До 1 червня цим займався Червоний Хрест, а зараз їжу переважно возять волонтери. Державної програми немає не лише щодо обліку, а й потреб переселенців, соціальних виплат. Це потрібно відслідковувати постійно.

– Пані Таміло, як вирішуються ці питання на рівні вашої організації?

– Ми як громадська інституція постійно телефонуємо своїм підопічним, цікавимося, які є потреби, скажімо, через місяць, через два, чи влаштувалися на роботу, чи отримують пенсії. Так, із 700 осіб, яких ми поселили у приватне житло, близько половини вже знайшли роботу, працюють і самостійно винаймають житло. Люди ж, які мешкають у квартирах, будинках чи гуртожитках, наданих державою, здебільшого там і залишаються, бо у них немає жодного стимулу швидше переходити на самозабезпечення.

– Як до вас потрапляють переселенці? Заздалегідь телефонують чи просто приходять уже з валізами?

– Знаходять нас по-різному. Хтось планує переїзд за місяць, за тиждень і звертається заздалегідь по допомогу. Інші приїждять просто з валізами і телефонують з вокзалу. Якщо говорити саме про ініціативу «Крим SOS», то за період з березня по червень до нас звернулося близько півтори тисячі людей, з них близько 700 осіб ми поселили у приватне житло. Це житло, яке надали небайдужі люди, котрі зголосилися і записалися до нашої бази житла. Відповідно, коли до нас звертаються ті, хто хоче залишити півострів, ми координуємо їх з господарями помешкань. Крім того, обов'язково здійснюємо попередню перевірку: як мінімум перевіряємо паспорти і тих, хто поселяє, і тих, хто приїздить, а також просимо показати сторінку в соціальних мережах, що також дає певні відомості про людину. Це важливо, бо траплялися випадки, коли люди натрапляли на шахраїв, які намагалися скористатися ситуацією і нажитися на чужому горі.

– Серед такої кількості організацій, які нині опікуються внутрішньо переміщеними особами, легко сховатися шахраям. Про це досить часто говорять волонтери.

– Насправді дуже багато спекулювань на цій темі, і ми неодноразово зверталися до правоохоронних органів. Навіть розпочато розслідування щодо деяких організацій. Зокрема, щодо ініціатив, коли переселенців поселяли у Межигір'ї, є багато питань. Виявилось, що людей силою утримували і змушували збирати гроші на території резиденції колишнього президента. Ці випадки були підтвержені, і про це багато писали.

– Як же розрізнити, хто справді допомагає переселенцям, а хто кладе гроші до власної кишені?

– Громадські ініціативи є надійними, вони намагаються групуватися на одній платформі. Так, «Крим SOS» є виконавчим партнером Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, структури, яка займається біженцями у всьому світі. В Україні вони мають розширений мандат і тому допомагають нашим переселенцям. Нині ми опікуємося і переселенцями зі Сходу – надаємо гуманітарну допомогу, юридичні консультації, адже питань у людей більше, ніж відповідей. Тож проблеми юридичного характеру, поселення, гуманітарної допомоги ми розглядаємо на спільних засіданнях з організаціями, які вже себе зарекомендували. Наприклад, на базі УВКБ ООН раз на два тижні проходять організаційні зустрічі, де ми ділимося підсумками роботи, намічаємо шляхи вирішення нагальних проблем, аналізуємо ситуацію.

Та не всі організації допускаються на ці зустрічі, бо відкрилося багато всіляких фондів, що займаються проблемами переселенців. Часто виникають сумніви щодо їх надійності і легальності. Недостатньо просто кудись поселити людей, необхідно опікуватися ними. Про це свідчить приклад з Межигір'ям. Так само немає цілеспрямованої роботи з волонтерами. Волонтерську роботу треба організувати. Вивчати потреби переселенців – що привозити, а чого достатньо.

За офіційними даними, на початок жовтня Крим залишили понад **18 тис. осіб**. За оцінками експертів, ситуація на півострові погіршується: посилюється переслідування та дискримінація українців, кримських татар, представників релігійних меншин, загалом меншин та активістів, що виступають проти окупаційного режиму РФ. Спостерігачі прогнозують подальше наростання хвилі внутрішніх переселенців.

Так само було багато запитань до Кримського намету на Майдані, який дійсно є шахрайським. Збирали кошти і невідомо куди передавали. А фінансові потоки, потоки гуманітарної допомоги досить значні. Багато людей просто переаховують гроші, а звітність за цією допомогою непрозора. Тому варто консультуватися навіть з нами, куди надійніше відправляти кошти. Крім того, можна орієнтуватися на відомі міжнародні організації, які дуже уважно підходять до вибору виконавчих партнерів.

– Можете назвати організації, які добре зарекомендували себе і ви з ними співпрацюєте?

– Це громадська ініціатива «ВОСТОК SOS», організація «Дім друзів», яка з перших днів опікується кримськими переселенцями, а зараз і переселенцями зі Сходу. Юридичними питаннями активно за-

ймаються «Альменда», «Право на захист», які також є виконавчими партнерами УВКБ ООН. Активною і дуже ефективною є ініціатива «Центр Зайнятості Вільних Людей» – вони допомагають у соціальній реабілітації і працевлаштуванні вимушених переселенців з Криму та інших регіонів України. Ними створено базу небайдужих роботодавців і базу переселенців, які шукають роботу.

– На Вашу думку, чи потрібне врегулювання статусу цих людей. Сьогодні багато говорять про те, що термін «біженці» не стосується переселенців. Тоді хто вони?

– Статус – це завжди певне обмеження прав людини, зазвичай нічого хорошого він із собою не несе. Внутрішньо переміщені особи, а це міжнародний термін, – такі самі громадяни України, як і ми з вами, з усіма правами і свободами. Та врегулювати питання переселенців важливо, і це має бути окремий закон. Просто ним не треба обмежувати статус громадянина, який перемістився всередині країни, а вре-

гулювати питання реєстрації, соціальних пільг і допомоги в соціальній адаптації людини. Нині закон реєструється у Верховній Раді, над ним працювала громадськість. Цілком можливо, що він буде поданий Президентом України як невідкладний.

– Тобто люди просто переселяться і будуть асимілюватися в нове середовище?

– Думаю, це найбільш логічно. Звичайно, той, хто переїхав з Криму і Сходу, має інтегруватися в нове середовище. Більшість кримчан-переселенців, з якими я спілкуюся, чекають, коли ситуація зміниться і вони повернуться додому, інші планують залишитися на материковій Україні. А поки що треба якось жити. Звичайно, вони повернуться до Криму, але поки вони тут, треба розробити певні програми їхньої інтеграції.

Що стосується переселенців зі сходу країни, то зараз найбільше людей виїжджає саме із зони проведення АТО. Однак ми бачимо тенденцію повернення їх у звільнені міста. Так, наприклад, активно почали повертатися у свої домівки переселенці з Слов'янська і Краматорська. Держава має активно включитися в процес їхньої реінтеграції, адже люди їдуть у розгромлені міста, де втратили роботу і, відповідно, джерела фінансування. Якщо ми всі хочемо, щоб ситуація змінилася, державні інститути мають розробити програму стимулювання повернення переселенців.

– Якщо через стільки років після депортації кримські татари поверталися, то повернуться і зараз...

– Якщо говорити саме про кримських татар, то вони у більшості своїй повернуться. Зауважу, переселенці виїздили хвилями. Перша хвиля була ще до референдуму, коли тільки з'явилися «зелені чоловічки». Кримські татари – група ризику в Криму, саме тоді виїхали жінки

З ДОВІДКИ «КОРДОНУ»

У 1783 р. в результаті перемоги Росії над Османською імперією Крим був спочатку окупований, а потім анексований Росією. Це було початком доби в історії кримських татар, яку вони називають «Чорне століття». Гноблення з боку російської адміністрації та експропріація землі у кримськотатарських селян спричинили масову еміграцію до Османської імперії. Саме їхні нащадки нині складають кримськотатарську діаспору в Туреччині, Болгарії та Румунії.

Дві хвилі еміграції припали на 1790-ті та 1850-ті роки. Це стало причиною за-

непаду сільського господарства і практично повного знелюднення степової частини Криму. Саме в цей час півострів залишила більша частина кримськотатарської еліти. Поряд із цим відбувалася колонізація Криму за рахунок залучення російським урядом переселенців з теренів метрополії. Все це призвело до того, що з мільйона кримських татар, які мешкали на Кримському півострові на час анексії його Росією, наприкінці XIX ст. залишилося менше 200 тис., що становило близько чверті всього кримського населення.

У ніч з 17 на 18 травня 1944 р., згідно з Постановою Державного комітету оборони (ДКО) СРСР від 11.05.1944 р., почалася депортація кримських татар, звинувачених у «зраді Батьківщини». За найбільш вірогідними оцінками істориків, депортації зазнали понад 194 тис. кримських татар.

За даними національного руху кримських татар, у перші чотири роки депортації з них загинуло 46,2% (за офіційною статистикою – 23%, тобто 44,9 тис.). На початок 2013 р. на постійне проживання до АР Крим повернулися близько 266 тис. етнічних кримських татар.

з дітьми, люди похилого віку, хворі, багатодітні родини. Після 19 березня, коли Крим де-факто відійшов до Росії, почалася друга хвиля. І сьогодні процентне співвідношення кримських татар і слов'янського населення, яке виїздить, практично рівноважилося – 55/45 відсотків.

– Як почуваються кримські татари сьогодні на території півострова?

– Вони постійно зазнають утисків, їхніми правами нехтують і фактично змушують залишати півострів. Та майже всі хочуть повернутися, коли Крим знову стане українським, адже там їхні домівки, землі. До того ж сьогодні поки що закриті реєстри нерухомості і люди не можуть продати своє майно у Криму. Тож можна очікувати ще однієї хвилі переселення, коли вони відкриються. Але я не кажу лише про кримських татар у даному випадку.

– Чи не було б логічним виділити окремо землі для їхнього поселення компактно на території певної області?

– Як відомо, тривають переговори з лідерами Меджлісу щодо виділення для кримських татар 8 тис. ділянок на території Херсонської області. З одного боку, логічно, а з іншого – це обмеження їхнього права на вільне пересування. Кримські татари як українські громадяни мають повне право переїхати в будь-яку область материкової України. Слід розуміти також, що окрім виділення землі потрібні кошти на інфраструктуру, розробку поселень, яких у бюджеті немає. Я впевнена, держава не повинна надавати житло всім переселенцям. І більшість це розуміє. Адже люди роками стоять в черзі на ці квартири, тому такі кроки викликали б соціальне невдоволення.

Та є й такі, які вважають, що їм одразу мають дати землю, квартиру, забезпечити різними привілеями. Я вважаю, мають бути створені умови, аби люди ставали на ноги на новому місці самостійно, швидше інтегрувалися в нове середовище, можливо, розробити іпотечні знижки. Не ми перші зіткнулися з цією проблемою. Варто звернутися до світового досвіду й адаптувати його до наших реалій.

– Як на Вашу думку, знову не вистачає організації й політичної волі?

– Немає єдиного центру прийняття рішень. Можливо, слід створити окремий департамент чи службу для роботи з окупованими територіями та питаннями внутрішньо переміщених осіб. Зараз є структури при кожному міністерстві, але практично вони не працюють або є неефективними. Ми як громадські активісти з цим стикалися неодноразово. Звертаєшся, наприклад, до Міністерства соціальної політики щодо переселенців і виявляється, що одне питання вирішується в одному відділі, інше належить до іншої юрисдикції. І починається «ходіння по муках».

Якщо громадські активісти не можуть швидко вирішити якісь питання, бо важко чогось конкретного добитися в тих кабінетах, то що говорити про звичайних людей. Має бути одна структура, яка ви-

Мустафа ДЖЕМІЛЄВ

«Поки Крим залишається окупованою територією, вирішувати проблему кримських татар, на яких все частіше стала чинити тиск місцева влада, неможливо.

Ми звертаємося до всіх міжнародних інстанцій, підтримуємо відносини з посольствами. Але я не думаю, що це спричинить якийсь ефект, оскільки ми маємо справу з державою, яка не дотримується ні моральних, ні етичних, ні правових норм.

За моїми підрахунками, за останній час на території анексованого Росією півострова її силовики провели 30–40 обшуків у будинках кримськотатарських активістів, членів Меджлісу, в мечетях, медресе, бібліотеках у пошуках зброї, наркотиків і так званої забороненої літератури. Це не що інше як режимний тиск на соціально активних представників нашого народу».

решуватиме всі питання, пов'язані з внутрішньо переміщеними особами. Наскільки нам відомо, рішення щодо створення такої служби вже є, але вона не запрацює так швидко, як нам би хотілося, адже треба підібрати штат, посадові інструкції, розробити певні положення, і головне – якими питаннями ця служба має опікуватися. Однак те, що вона створена – це вже позитивна тенденція.

Ворог наступає на кримських татар з усіх боків – у галузі освіти, релігії, сфері бізнесу й управління. Лідери Меджлісу сьогодні практично керують своїм народом з «еміграції», адже їх не пускають до Криму. На думку експертів, поступово Кримський півострів перетворюється на військову базу РФ, а це нічого доброго не обіцяє для кримських татар та інших мешканців Криму. В свою чергу, Українська держава – на черговому етапі становлення. І як показало життя, державні інституції не в тому стані, аби належно дбати про своїх громадян.

Тож і виходить, що покладатися можна лише на себе та громадські й волонтерські організації. Кримським татарам ще складніше, ніж українцям, адже їм важливо вистояти перед натиском загарбника в період окупації. І ті, хто лишився на окупованій території, і ті, хто рушив фактично у невідомість на материкову Україну, ставши вимушеними переселенцями, мають зберегти свою віру, культуру, традиції, а відтак – національну єдність. Саме це допоможе їм витримати ще одне жорстоке випробування. **К**

ЛЕСЯ МЕДВЕДЕНКО

Мережева циркуляція інформації, в рамках якої виникла не лише множинність повідомлень, а й множинність їх джерел, створює новий інформаційний ландшафт. Журналістика зазнає серйозного тиску з боку нових способів створення та доставки інформації. Їх зміна потребує відповідної трансформації й самої журналістики.

«ДИКИЙ» І НЕ ЗОВСІМ!

Нові мережеві феномени як результат боротьби в Інтернеті і за Інтернет

Ізраїльська армія заборонила солдатам розміщувати інформацію про себе в соціальних мережах. Так само ввели обмеження Канада й Австралія

Нинішні інформаційні потоки виконують майже ті самі функції створення інформації та її фільтрації, що й раніше. Але вони побудували конкурентне поле для традиційних медіа, де ці медіа починають програвати. Вечірні телевізійні новини не потрібні тим, хто вже прочитав про ті самі події в Інтернеті ще вранці. Водночас йде боротьба за контроль над інформаційною «цілиною», щоб пере-

творити її в «колгоспи», які працюють не на всіх, а на конкретні організовані групи. За наявності таких інформаційних «колгоспів» уже не надто страшними видаються індивідуальні інформаційні «старателі». Все це дає можливість приручити «дикий» Інтернет.

Відомий дослідник Інтернету і віце-президент Google В. Серф починає свою статтю про сучасні ризики для Інтернет-мереж «піснею во славу» його свободи: «Всю свою

історію Інтернет насолоджувався плодами принципу відкритості: ідеї того, що будь-хто може увійти на будь-який сайт в онлайн режимі, і що інформація та факти тут можуть вільно розміщуватися та розповсюджуватися. Такі додатки, як YouTube і Skype, вводилися без необхідності отримання дозволу ні від провайдерів, ні від уряду».

Щоправда, сьогодні нові інформаційні про- сторони, наприклад соціальні медіа, впевнено

захоплюють професіонали сфери бізнесу, політики та військові, які згодні вкладати в їх аналіз і «приручення» будь-які кошти. Тобто ніхто не хоче залишати це величезне поле без контролю. Причому найбільш простою його формою є «індустріальне» породження і поширення власних повідомлень, оскільки це варіант непомітного впливу, в той час як різного роду цензура, до якої останнім часом вдається Російська Федерація, навпаки, викликає неприйняття з боку громадянського суспільства.

Варто зауважити, що всі протестні рухи останнього часу прямо чи опосередковано намагаються пов'язати саме із соціальними медіа. Йдеться про арабську весну й український Майдан. І ніхто не хоче нехтувати таким потужним інструментарієм, хоча, з іншого боку, його вплив дещо перебільшений. Саме тому сильні гравці (державні і не тільки) зайнялися безпосередньо інформаційним простором нового типу – соцмережами. Оскільки він формується самими учасниками, рівень довіри та уваги до нього вищий, ніж до традиційних медіа. Всі вони намагаються «індустріальними» методами заповнювати «приватне» інформаційне поле тим самим.

Цікавим прикладом в цьому розумінні є ізраїльська армія. За соціальні медіа там відповідає А. Лейбович, в підпорядкуванні якої є команда із 35 працівників, які пишуть в твіттері, фейсбуці, блогах, редагують відео. Вони розпочали свою роботу з 2009 року із розміщення відео на YouTube.

Зрозуміле це зміщення в соцмережі бізнесу–політики–військових. В сучасному світі спостерігається все більша залежність від населення, тому зростає роль громадської думки, з якою, як виявилось, також можна результативно працювати. А. Лейбович говорить: «Причина, з якої ми почали це, полягає в тому, що ми побачили нову сферу розвитку медіа, і ми хотіли бути релевантними й ефективними, щоб також впливати на це поле. Військові – закрита організація, вони не діляться інформацією. У нас же все навпаки: ми креативні, ми відкриті, ми готові до взаємодії, і ми ділимося інформацією. Все це досить унікально». Вона називає досягнуті результати: присутність армії в медіа досягла 95 млн читачів-глядачів. За твіттером спостерігає 230 тис., фейсбук досяг 389 тис. лайків. І це лише англійською мовою.

Щоправда, при цьому відбувається автоматичне прирівнювання кількості тих, хто прочитав, до кількості тих, хто підтримав, що далеко не завжди так. Люди можуть читати щось, навіть ставлячись до нього негативно. В цілому прес-служба ізраїльської армії має чотири підрозділи, які взаємодіють зі світом поза армією. Перший працює з ізраїльськими медіа, другий – з іноземною пресою, третій – із соціальними медіа, четвертий – з діаспорою, приїжджими конгресменами, з тими, хто не підпадає під категорію медіа.

14 серпня 2011 року була запущена сторінка військових на фейсбуці. В перший же день вони мали 90 тис. переглядів. Це англійський варіант, арабський також з'явився невдовзі. Вони перетворили його на реальний пропагандистський інструментарій. Так, лайк подається в такому вигляді: «Кликніть лайк, якщо ви підтримуєте право армії захищати Ізраїль від тих, хто хоче завдати шкоди ізраїльтянам».

Розуміючи силу такої комунікації, армія заборонила солдатам розміщувати інформацію про себе в мережах. Ізраїль не єдина така країна. Так само ввели обмеження Канада й Австралія, підкресливши, що Аль-Каїда може вичислити там необхідну їй інформацію. Щоправда, висновок ізраїльських військових не зовсім оптимістичний: спроба зупинити фейсбук нагадує спробу зупинити море. Більше того, дослідження підрозділу біхевіористських наук ізраїльської армії свідчать, що призовники і солдати, занурені в Інтернет, мають певні недоліки з точки зору армійської служби. Ось про що йдеться в цьому дослідженні: «Формування міжособистісних відносин в онлайн підриває здатність розвивати соціальні уміння і

формувати відносини з рівними собі. Основуючись на цьому підході, можна зробити висновок: чим більше ми витрачаємо часу, тим нижчим буде соціальний і міжособистісний рівень майбутнього кандидата для військової служби порівняно з призовниками минулого. Чим більше його контактів відбувається в онлайн за рахунок реальних відносин, тим більше труднощів він відчуватиме, інтегруючись у військову професію, особливо через те, що військова діяльність потребує постійних і реальних контактів з іншими».

Росія також має цікавий досвід початкової опори на соцмедіа. Це був 1998 рік, коли існувала необхідність приборати з іміджу Путіна характеристику «кагэбэшник». Тоді зібрали всіх провідних редакторів Інтернет-видань і розіграли перед ними спектакль. Міністри зачитали їм постанови, якими вводилися жорсткі Інтернет-заборони. А Путін наприкінці зустрічі виступив і сказав, що він це ніколи не підпише. Тобто була розіграна ціла вистава, яка на дванадцять років забезпечила мир і спокій.

Реально бізнес–політика–військові входять на ті площадки, які вже активно використовуються людьми. Вони не повертають ріки назад, а користуються тими, що вже течуть. І для держави це один із небагатьох шляхів, які дозволять змінити ментальність населення в потрібному напрямку. Наприклад, в російському варіанті дослідження колективних цінностей показало, що вони не зовсім такі, як ми всі собі уявляли: «Росіяни (в середньому) відрізняються тим, що надають перевагу цінностям Збереження на протигагу Відкритості; і цінностям Самоствердження – на протигагу Турботі. Отже, якщо виходити зі змісту цінностей, то ми не знаходимо тут ні високої духовності, ні колективізму-соборності. Скоріше навпаки: занепокоєність матеріальним благополуччям і

переслідування власних інтересів на шкоду благополуччю оточуючих». Цю ментальність для розвитку нормальної держави слід орієнтувати на інновації, відкритість змінам, а не на побоювання пов'язаних з ними ризиків.

І це також завдання журналістики, оскільки такі керовані потоки інформації можуть виходити тільки з її допомогою. В цьому аспекті варто згадати журналістику самих громадян, що оформилася у вигляді потоку твіттер-повідомлень, які набагато випереджають не лише традиційні ЗМІ, а й Інтернет-ЗМІ. На соціальні медіа реагує поліція. Наприклад, журнал Time розповідає про обшук у британської поп-зірки Кліффа Річардса через інформацію про сексуальний злочин в далекому минулому, що з'явилася в соцмережах. Тобто реагування йде на цілком слухову інформацію. Так, в Росії заміністра Мінекономрозвитку звільнили за критику влади у фейсбуці.

- реструктурування є форсованим кроком вперед;
- існує чимало можливостей робити хорошу роботу по-новому.

Один із висновків дослідження такий: новини стали дешевими у виробництві, скорочення витрат повинно супроводжуватися реструктуруванням організаційних моделей і процесів. В сучасних новинних потоках народжуються принципово нові феномени, один з яких отримав назву *creepypasta*. Це текст, відео, фотографії в Інтернеті, які масово копіюються і розміщуються. Сюди потрапляють страшні історії і міські легенди, що поширюються там же. В інших визначеннях йдеться про те, щоб викликати негативну емоційну реакцію. Це знову продукт творчості масової аудиторії.

Дослідники підкреслюють наступне: «Кріпипаста краще працює, коли медіум інфікує повідомлення, фактично коли це роблять

Або вірусно розповсюджена ідея «селфі». Тут знову той самий ланцюжок, коли виникнення технологій породжує новий тип поведінки, який згодом набуває характеру соціальної епідемії. Спілкування поп-зірок з шанувальниками однотипно змістилося в Інтернет. Тобто нова технологія втягує в себе колишню поведінку, трансформуючи її під свої можливості.

І останній феномен, породжений масовою аудиторією. Це тексти, які створюються шанувальниками тих чи інших творів. Це так звана *fanfic*, або *fan fiction*. Нам зустрілася дуже цікава аргументація необхідності цих творів для населення. В жовтні 2013 р. в американський патентний офіс звернулися лобісти цього напрямку, оскільки виникла природна колізія з авторськими правами. І крім юридичних аргументів з'явилася наступна дуже цікава аргумента-

СЬОГОДНІ НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОСТОРИ, НАПРИКЛАД СОЦІАЛЬНІ МЕДІА, ВПЕВНЕНО ЗАХОПЛЮЮТЬ ПРОФЕСІОНАЛИ СФЕРИ БІЗНЕСУ, ПОЛІТИКИ ТА ВІЙСЬКОВІ, ЯКІ ЗГОДНІ ВКЛАДАТИ В ЇХ АНАЛІЗ І «ПРИРУЧЕННЯ» БУДЬ-ЯКІ КОШТИ. ТОБТО НІХТО НЕ ХОЧЕ ЗАЛИШАТИ ЦЕ ВЕЛИЧЕЗНЕ ПОЛЕ БЕЗ КОНТРОЛЮ.

Сьогодні виникає безліч нетрадиційних ідей, серед яких варто відзначити таку: оскільки соцмережі заробляють на контенті, що породжується власне користувачами, вони повинні виплачувати винагороду людям, які проводять у соцмережах мінімум 40 хвилин на день. Йдеться про незначні кошти, але вони цілком реальні.

До необхідності створення нової журналістики приходять і дослідники Колумбійського університету. Там нам зустрілося цікаве визначення лорда Норткліффа, яке дозволяє відрізнити справжню журналістику від квазі-журналістики: **«Новини – це те, що хтось десь не хоче бачити надрукованим. Решта – реклама»**. У своєму дослідженні вони відштовхуються від таких базових постулатів:

- журналістика має значення;
- хороша журналістика завжди підтримується фінансово;
- Інтернет руйнує рекламну підтримку;

активні учасники, і ви відчуваєте, що Інтернет починає говорити про себе». Тобто перед нами знову варіант самозамкненого циклу, коли, як і в разі чуток, не потрібна додаткова «енергія» для поширення повідомлень. Ще одним феноменом створення інформації масовою аудиторією стали *sexting*. Увагу до цієї сфери виявляють і батьки, і юристи, і поліція. Секстингом називається розсилання непристойних фотографій або текстових повідомлень, частіше за все за допомогою мобільного телефону. В дослідженні, яке оприлюднила Національна компанія, яке опередження вагітності підлітків (2008 р.), вказується, що 22% дівчат-тінейджерів, 18% хлопців-тінейджерів та 11% молодих тінейджерів-дівчаток (вік 13–16) посилали або розміщували напівголені зображення самих себе. І це ще один вид «авторства», яке ми обговорюємо. Книжкова форма, звичайно, такого б не дозволила.

ція: «Фанфікшн є підтримуваним, креативним простором для чорних громадян, які після перегляду фільму, де всі головні герої – білі, вирішують: «Я зроблю це по-іншому, ось так». Фанфікшн для дівчаток, які читають книгу коміксів, де всі герої – чоловіки, і уявляють себе капітаном Америка». Це ціла психоаналітика для масової свідомості.

Подібний підхід до створення власних текстів із наявних цілком доступний кожному. Мабуть, перед нами інший бік незавершеності, яка виникає, коли замість автора починає писати читач, роблячи текст таким, що більше підходить під його інтереси. Він ламає авторський текст, створюючи його читацький варіант. Таку комунікацію з одностороннім рухом Т. Петтітт якраз і виводить із друку, який створював вербальну стабільність. У нього також є цікаве зауваження: «Культурне виробництво до Гутенберга мало велику терпимість, навіть схильність до «незакінчених» творів,

які можуть бути розширені так, як того хочуть наступні покоління».

У нас одразу ж виникла асоціація із сучасною тенденцією в Голлівуді, коли комікси минулого стають фільмами. Вигадані супергерої виконували свою роль у період великої депресії, компенсуючи погіршення матеріальної реальності віртуальними досягненнями. І тепер вони запускаються знову в новій медіаформі – кіно, відповідаючи новим запитам. Ось характеристика Супермена, написана із сьогоdnішнього дня: «Супермен піднімав дух під час великої депресії і боровся з нацистами в часи Другої світової війни. Він зітканий з нашого національного матеріалу. Потрібен час, щоб герой напрацював культурний капітал, це стає десятиліттями для сучасних героїв, які прийшли пізніше». При цьому робиться запит на азіатсько-американського героя.

У коміксах також з'являються нові герої. Це, наприклад, дівчинка Камала Хан, американська мусульманка. Нинішні герої безпосередньо залежать від аудиторії і таким чином розраховуються творцями. До речі, обговорюється і така проблема: чи підуть чоловіки на фільм, де головним героєм буде жінка, що дуже рідко трапляється в сучасному кіно.

Інтернет дожив до нового права – бути забутим. Його навіть не можна було уявити для індустрії. А тепер звичайним є повідомлення про видалення 12 новинних лінків Бі-Бі-Сі у зв'язку з цим правом. І це знову свідчить про іншу природу нового інформаційного поля. Дивним, але цілком можливим стає використання інструментарію для дослідження мережі інформаційних об'єктів минулого. Наприклад, вивчення соціальних мереж відносно французьких письменників ХІХ ст. Хоча більш частотні і зрозумілі роботи, які досліджують прикладний характер мережі, що розкриває її потенційні можли-

вості. Так, у статті співробітників Лабораторії Інтернет-досліджень Вищої школи економіки (Санкт-Петербург) О. Кольцової та А. Щербака вивчається роль блогерів у політичній мобілізації населення з наступним висновком: «Важливою емпіричною знахідкою є кількісне підтвердження того, що найбільш впливові блоги в Росії виконують роль медійного «оплоту» опозиції». Дивіться також аналіз того, як починалися наукові дослідження Твіттера. На сьогодні нараховують 2 тис. статей та 3 тис. презентацій.

До нових феноменів слід віднести і розкриття чужих аккаунтів. Один із останніх прикладів – розкриття твіттера прем'єра Д. Медведева. Однак все це відповідає загальній тенденції зміщення межі між приватним і публічним, яке розквітло з приходом Інтернет-комунікацій.

І ще один феномен-наслідок – засилля телеполітологів, телеекономістів в сучасному світі. Вони відомі не так в науковому середовищі, як на телеекрані, розповідаючи про те, що було, що є і що буде. Але ніхто і ніколи не спромігся перевірити їхні аналізи і прогнози.

М. Силантьєва інтерпретує цей феномен так: «Розмивання» інформаційного середовища, що робить його крихким і малодостовірним (за майже катастрофічного збільшення обсягу інформації), викликало потребу в створенні потужної інституції професійних експертів, які взяли на себе, як ворожити в архаїчних культурах, тягар майже безмежної довіри аудиторії. Щодо зміни джерел, агентів і суб'єктів інформаційного впливу, то можна констатувати, що з інституалізацією СМК це середовище отримало маніпулятивний доступ не лише до офіційного і ділового спілкування, а й до інтимної сфери життя громадян, створюючи ефект присутності, наприклад, телевізій-

ного або комп'ютерного «ока» в будь-який час «вільного» (колись) часу». Тобто різке збільшення обсягів інформації з відповідною недовірою до неї привело до появи когорти інтерпретаторів, обличчя яких знайомі кожному громадянину з телеекрану. І цей «дискурс інтерпретацій» поки що не отримав належного аналізу.

Однотипна увага до них і боротьба за них породили новинні агрегатори, оскільки множинність інформації весь час вимагає фільтрів для полегшення життя користувачів. І фільтри починають нести певне політичне навантаження.

Інформаційний простір, втративши свою зовнішню керованість і залежність від держави, стає більш привабливим для користувача. Цей перехід лякає державу, але військові-політики-бізнес знаходять шляхи введення в цей вільний простір елементів управління ним. Для цього ініціюються інформаційні «хвилі», які з кожним разом будуть сильніші за індивідуальний «камінчик» одного із користувачів. К

ГЕОРГІЙ ПОЧЕПЦОВ

«ДУШМАН», Я ТЕБЕ ДОВЕРЯЮ!

Он обладает выразительным низким с хрипотцой голосом, его глаза улыбаются, заряжая собеседника позитивом, несмотря на то что повидали немало на своем веку. Этот человек производит впечатление очень смелого и волевого, и в подтверждение моих мыслей – звонок его телефона с символическим рингтоном, вторящим сущности владельца: «А не спеши ты нас хоронить, а у нас еще есть дела...» Это из песни группы «Чайф». А дел и вправду невпроворот – жизнь кипит, потому что он активный ее созидатель. Во время нашего разговора то и дело подходят пациенты, желающие что-то выяснить у моего собеседника. Один из них не выдержал: «Іванич, поїхали! Як ви на місці стільки сидите з вашим характером?!» Когда узнал, что ему еще неделю лечиться в госпитале, не мог сидеть сложа руки, занимался с утра и до позднего вечера общественными делами. По просьбе волонтеров собирал информацию о нуждах раненых – кому костыли, кому камуфляжи, кому спортивные костюмы. Его телефон постоянно звонит – кому-то нужно помочь, что-то организовать. И он заверяет – «запросто!». А все потому, что знаком со многими и знает весь участок границы от «Успенки» до «Краснодона».

Мы расскажем вам о человеке, вернувшемся с войны, который видел кровь и смерть и сам не раз смотрел ей в глаза, ведя за собой караваны по «трассе жизни», о человеке, исколесившем на своем БТРе дороги к «горячим точкам» вдоль и поперек, – старшем инструкторе группы учебных машин Учебного центра подготовки младших специалистов Государственной пограничной службы Украины старшем прапорщике Олеге Иващенко.

НУ, «ДЕВОЧКА», НЕ ПОДВЕДИ!

➤ Он водил автоколонны по основным направлениям, их бойцы называют «трассой жизни». Из Бердянска на Успенку, потом на Григорьевку, Мариновку, Дьяково, Зеленополье, Бирюково, Довжанский, до Красного Партизана, Изварино и Краснодона. Это было связано с огромным риском для жизни. Командир Игорь Момот, доверяя опыту Олега Иващенко, отдавал приказ: «Душман», колонну ведешь ты, все – в твоих руках, вперед!» А он ехал и думал: «Дай Бог, чтобы чуйка не подвела...» Ведь о передвижениях всех колонн сепаратисты знают, частоты радиостанций прослушиваются, беспилотники летают, как птички в небе. За старшего прапорщика и его БТР сепаратисты назначили награду – 70 000 долларов.

➤ Знал, что сектора минированы, обстрела можно ожидать с любого дерева, фугас может лежать где угодно на дороге, а саперов и тралов нет. Но ехать-то надо! Не позволял себе расслабиться. Каждую минуту, каждую секунду, пока не доходил до «точки» и не глушил БТР, анализировал обстановку. Пристально следил за дорогой. Подозрение вызывали любые изменения колеи, нарушение протектора, посторонний предмет на пути – пакет, ящик, леска, веревочка, рыхлость земли. Если что-то не так, останавливался. Боевая группа тут же незамедлительно проверяла местность, и отправлялись дальше. Петлял по полям, как заяц. То влево возьмет, то вправо – чуйка никогда не подводила. На «точку» ехал одной дорогой, а возвращался, как правило, другой, потому что знал: если проехали, любой местный житель скажет, что видел колонну, а любой военный знает, что рано или поздно она будет возвращаться. День – два – три будет движение, нужно доставлять боеприпасы, продукты, вывозить раненых. Бывало, выезжал на пшеничное поле, а на нем – одни колеи, потому что по штатной дороге – никак. Да и тут смотри не промахнись: здесь был проезд вчера – сюда нельзя, здесь был проезд неделю назад...

➤ Ветровое стекло не спасает – оно не бронированное, ехать по тримплексу – не видишь частоты, и не всегда он дает качественную картинку. А визуальное сложно определить малейшее смещение на дороге. Поэтому вынужден был рисковать – открывал шторку и заслонку ветрового стекла, через которую может «поработать» снайпер, и на минимальной скорости просматривать дорогу, отдавая команду колонне, чтобы на расстоянии 70–100 метров не приближалась, потому что главная машина – смертник. Она «пробивает» дорогу. Если проехала участок, колонна движется дальше.

➤ Когда едешь БТРОм и видишь быстро движущуюся подозрительную машину, есть доли секунды, чтобы принять решение: либо ее расстреливать, либо блокировать, рискуя жизнью и своей, и бойцов. Выезжал, надеясь на свой опыт, интуицию и... амулеты. Это крестик, фенечки, штатный ключ от наручников, гайки, десятикопеечная монета РФ с убивающим морское чудовище Георгием Победоносцем, которую нашел возле шлагбаума, когда пробилась к «Мариновке». Он тогда еще подумал: «Хорошая находка, боевой трофей!» Садясь в БТР, смотрел на это все и «заговаривал»: «Ну что, «девочка», поехали, сегодня, может, и не вернемся...» Передавая боевую машину во время ротации, очень просил ее беречь. А недавно «девочки» не стало... Старший прапорщик переживал о ней, как о родном человеке. Ведь четыре года вместе... Была она для него и «постелью», так как в палатке, от которой до БТРа метров семьдесят, спать было рискованно. Можно и не добежать во время обстрела – в любой момент могла поступить команда: «К бою!» или «На движение!» Когда «девочка» отказывалась ехать, начиная «угасать», а неприят-

ности могли случиться на каждом шагу, он начинал ее уговаривать: «Ну что ты такая капризная, ну потом покапризничаешь, ну, родная, поехали!» И она потихонечку двигалась с места. В том, что у машин тоже есть душа, Олег ничуть не сомневается. И неспроста, ведь 17 лет проработал инструктором по вождению. Начинал с узика, а потом прошел все группы машин, включая ЗиЛ 131, автобус и БТР. Четыре года готовил бэтээрщиков всех мобильных групп, ласково называя их «желтопузиками». Искренне сожалеет и скорбит о том, что пятеро из них в БТР уже никогда не сядут...

ОДА «ЖЕЛТОПУЗИКАМ»

>> **Во время ротации Иващенко пришлось принять насчет молодых бойцов для себя волевое решение.** Когда прибыла ему бестолковая замена – водитель, который никогда не сидел за рулем БТРа, и башенный стрелок, который никогда в жизни не стрелял, старшему прапорщику дали десять минут, чтобы передать машину и уехать домой. Да только чтобы вытащить весь боекомплект, рассказать-показать, а потом все это назад разложить по нишам, плюс зипы и шансовый инструмент – и двух часов не хватит! А еще нужно научить ездить! Базовый курс подготовки стрелка и водителя – две недели. И тогда Олег понял, что не имеет морального права уехать.

>> **В зоне боевых действий, сам будучи отцом шестнадцатилетнего сына, он очень переживал за жизни вверенных ему молодых бойцов.** Относился к ним по-отечески. Если где-то случалось добыть конфет, печенья или сгущенки, собирал в пакет для «желтопузиков» и в ночном наряде раздавал им. Сам Олег Иващенко служит уже двадцать первый год и считает, что свою работу нужно делать с удовольствием. Отец его учил так: проснулся утром, выпей стакан воды, и пей его с чувством радости. И все, что делаешь, делай с душой, не из-под палки, не потому что так приказали. То же самое, по мнению Олега Ивановича, должно быть и в служении Отечеству. И еще один из его постулатов профессионализма: если не умеешь или не знаешь, научись! Когда к тебе подходит подчиненный с вопросом, ты не имеешь права сказать, что чего-то не знаешь или что ответ можно найти в книжке. Если не пробегаешь 3 км за 11 минут, если сам не выкопаешь окоп и не знаешь, как его копать, если не умеешь разбирать-собирать автомат, то не можешь требовать этого от подчиненных.

НЕ БОЮСЬ, МНЕ ПРОСТО СТРАШНО!

>> **Если одел форму и дал присягу, то будь любезен чтить эту присягу и выполнять свой воинский долг, считает старший прапорщик Иващенко.** Отправляясь в зону АТО, морально готов был погибнуть за то, чтобы его семье в Украине жилось безопасно. По поводу же страха умереть его мнение однозначно: когда говорят, что человек не боится, – это неправда, бояться все. Действительно страшно в первом бою. Если принял его и не сломался, значит, есть шанс стать хорошим бойцом. Если боец не смог побороть страх, его нужно найти возможность отступить в тыл – из-за него могут погибнуть многие. После первого боя, когда остался наедине с собой и проанализировал события и возможные последствия, прошиб холодный липкий пот, тряслись руки. Потом, когда товарищи спрашивали: «Ну что, Олежан, боишься?», он отвечал: «Нет, пацаны, не боюсь, мне просто страшно!» В дальнейшем, по словам Олега Ивановича, когда делаешь свою работу, осознание действительности уходит на задний план, потому что нацелен на выполнение задачи, как бы ни развивались события, надо идти вперед, от этого зависят чьи-то жизни. После очередного боя в сознании проносится: «Ух ты, чуть не погиб, но мы прорвались!» Со временем этого страха на поверхности просто нет, он сидит где-то внутри, под корочкой, но заставляет быть в постоянном напряжении.

>> **Ни о чем так не сожалеет старший прапорщик Иващенко, как о потере боевых побратимов, в том числе и добровольцев, с которыми довелось подружиться на этой войне.** Со смертью столкнулся лицом к лицу, когда на фугасах подорвался позади идущий БТР, – погиб его водитель Паша Дыак из хмельницкой академии. Олег хорошо знал дорогу – по ней больше пяти «караванов» провел. Он ехал первым, Паша за ним. Их там ждали – фугас был заложен для двух машин. Первый проезд по полю – БТР Иващенко объехал, резко «вышел», развернулся и остановился. И вдруг два взрыва... Тогда пришло осознание того, что на месте товарища могла быть его команда. Вот она... смерть. Этот специфичный острый запах витал в подорвавшемся БТРе, ею пахнут вещи раненных ребят.

ПРОКЛЯТЬЕ ОЗЕРА: ХОТИТЕ – ВЕРЬТЕ, ХОТИТЕ – НЕТ

>> **Перед позицией на Зеленополье, где стояла мотоманевренная группа, было озеро.** И на него вечером перед обстрелом «Градами» выдвинулась вся группа, кроме полковника Момота. Поехали на БТРе, потому что пешком далеко, километра полтора, плюс, мало ли, обстрел или засада. Приехали, искупались, постирались... Наутро погиб Момот. На следующий день опять поехали на то же озеро. Остался только Паша

Два брата

СЧИТАЕТ ЗАМЕЧАТЕЛЬНЫМ, что в Украине поднялась волна патриотизма. И волонтеры, и простые жители, которые помогают тем, кто там был, кто там находится и кто туда поедет, любят свою страну. Они не выслуживаются, и не прислуживаются, они служат. А служить – от слова служение – значит отодвинуть семью, работу на второй план, отодвинуть все, выполняя свой гражданский долг.

Со своей «девочкой»

Дыак. Сказал, что есть проблемы по БТРу – с коробкой передач, сцеплением. Предлагали помощь, заверил, что сам справится. И погиб... На следующий же день. И Игоря Петрива не стало, он тоже не купался. Сидел на берегу, грустный какой-то... Но Иващенко уверен, что озеро здесь ни при чем. Какая-то карма смерти. И это было заметно по поведению погибших. Чуйка смерти в один прекрасный миг включилась и у него.

СЛУЖИТЬ – ОТ СЛОВА СЛУЖЕНИЕ

» **А вообще Олег не жалеет, что попал в зону военных действий. Благодарен Богу, что выжил, что встретил там много интересных людей.** Война как индикатор – в некоторых разочаровался, кого знал, с кем служил. И многим из них, «Здравие желаю!» сказав, головой кивнув, руки не подаст. А многих ребят, которые были рабочими лошадками, зауважал. Они просто громадяны, которые понимают, что чуму нужно кому-то остановить, пока она не расплзлась дальше. Считает замечательным, что в Украине поднялась волна патриотизма. И волонтеры, и простые жители, которые помогают чем могут, и большинство тех, кто там был, кто там находится и кто туда поедет, любят свою страну. Они не выслуживаются, и не прислуживаются, они служат. А служить – от слова служение – значит отодвинуть семью, работу на второй план, отрешиться от всего, выполняя свой гражданский долг.

» **Конечно, переживал за родных, так же, как и они за него, и за старшего брата, который тоже находился в зоне боевых действий.** Когда Олег с братом вернулись домой, их мама, несмотря на то, что привыкла к суровым пограничным реалиям, лет на десять постарела. Кстати, для родных 28 мая – это своего рода день семьи, потому что все в ней пограничники. Отец отслужил 23 года в Средней Азии на иранской границе. Прошел почти весь участок от Ашхабада до Кушки. Мама служила там тоже 15 лет, уволилась из погранвойск в 2001 году. Олег с братом в Туркмении родились. В 1992 году семья выехала в Украину. Сейчас братья служат в одной части. Их жены – родные сестры из Западной Украины.

» **У Олега золотые руки. В мирное время ни одна стройка в части не обходилась без его участия, разумеется, не в ущерб основным обязанностям.** Он также непосредственно причастен к созданию монумента «Защитникам границ Отечества» в киевском парке «Победа». И сейчас твердо уверен, что если остался в живых, вырвался из пекла войны – значит, есть Бог на свете, значит, нужно в этой жизни еще что-то хорошее сделать. Сохранить память об Игоре Момоте, Игоре Петриве, Паше Дыяке и многих других. У покойного Игоря Момота была замечательная идея – в Оршанце, при въезде, поставить памятник погибшим участникам пограничных мотоманевренных групп СССР и Украины, принимавших участие в локальных войнах, чтобы увековечить их подвиг. Олег Иващенко и его товарищи из мотоманевренной группы Черкасского учебного центра считают своим долгом поспособствовать воплотить эту идею в жизнь, а также не забыть семьи погибших.

Під час відкриття виставки «Герої не вмирають: прикордонники Оршанця» – спільного проекту Центрального музею ДПСУ та обласного черкаського художнього музею голова депутатського корпусу Черкащини за дорученням заступника секретаря Ради національної безпеки і оборони України генерал-полковника Михайла Ковалю вручила учаснику бойових дій в зоні АТО старшому прапорщику Олегу Іващенко заохочувальну відзнаку Міністерства оборони України – пам'ятний знак «За війську доблесть».

P.S. Поствоенный синдром. «Война снилась первую неделю. Потом понемногу стала забываться. Вот ночью Паша приходил в «гости», который подорвался на БТРе. Говорит: «Че лежишь? Вставай, пошли...» По приезду первые три ночи спал под алкоголем. Потом – рядом с бронжилетом, который ребята подарили. Привез его домой как память. На третью ночь уже поставил его у себя в спальне возле кровати, а на четвертую накинул... Жена говорит, нужно к психологу». К

ТЕТЯНА ФІЛІПЕНКО, ФОТО ДМИТРА СЛИВНОГО ТА З АРХІВУ ОЛЕГА ІВАЩЕНКА

ДОБРО ВСЕОСЯЖНЕ

«Неможливо думати ні про що інше... Це нове життя, життя майже без сну. Але не скаржуся, і не жалкую про час, про білий іній на волоссі... Ні про що, окрім безневинних душ, що зринули до Неба», – саме так описують свій стан люди, які в цей складний для країни час взяли на себе обов'язок допомагати нашим бійцям. Війна принесла багато горя, ненависті й болю, та вона згуртувала нас, українців. Ми всі прагнемо миру, відтак кожен допомагає чим може. Волонтери не шкодують сил, бо знають, що там, на кордоні набагато важче. Болить душа за молодих хлопців, яких понівечила війна, і за тих, які вже ніколи не повернуться до рідної домівки. Прикордонники не звикли нарікати на долю. Та все ж допомогу вважають доречною і своєчасною. Вони щиро дякують за підтримку. Тож у цьому матеріалі ми розповімо про тих, хто наближає час, коли всі ми святкуватимемо перемогу.

Їм не треба публічності. Для них неприйнятна бюрократична тяганина – більшість їхньої фінансової звітності про закупівлю речей для військовиків абсолютно прозора – вона у «Фейсбуці». Розуміючи, що не можна досягнути неосяжного, волонтери по крихтах збирають найнеобхідніше для захисників кордону. Так, за останні місяці справжнім другом прикордонників стало об'єднання «Народний тил», яке працює у шаленому ритмі – доставляє каски, бронезилети, одяг, медикаменти, харчі. А нещодавно підготувало для Західного регіонального управління автомобіль швидкої допомоги. Забили машину під зав'язку апаратурою для реанімації та першої допомоги, купую необхідних військовим речей і відправили зі словами: «Хлопці, бережіть себе і повертайтеся живими!»

Забезпечують волонтери прикордонників і технічними засобами – генераторами, різноманітним інструментом, раціями, прожекторами. Ось, приміром, восьмеро дівчат і один хлопець, яких згуртувала довкола себе Соломія Бобровська, організували «Допомогу Державній прикордонній службі». Молоді люди працюють з натхненням, швидко й оперативно. Так, вони від-

правили на Луганщину машину з тосолом, гальмівною рідиною і ключами для ремонту техніки. Купили лафет – причеп-платформу, якою хлопці з Луганського прикордонного загону перевозять великогабаритну техніку. До Харкова доправили нове автоствло для кількох УАЗиків, а для Донецького загону – аптечки, автозапчастини, тактичні окуляри, термоси, шини, камери, автообладнання на понад 10 тис. гривень, термоковдри, теплий одяг, матеріал для перев'язування, картки поповнення рахунку та ще багато необхідних речей. До того ж їм вдалося залучити до цього й інформаційних партнерів – «Євромайдан SOS»,

ВОЛОНТЕРИ ПО КРИХТАХ ЗБИРАЮТЬ НАЙНЕОБХІДНІШЕ ДЛЯ ЗАХИСНИКІВ КОРДОНУ.

«Безкоштовні курси української мови», підприємство «Київський сирник», які вирішили організувати мистецькі аукціони, благодійні концерти та акції, а виручені з того кошти використали на підтримку прикордонників.

Не оминуть увагою і почин асоціації художників та музею на Андріївському узвозі, про який розповів нам начальник Центрального клінічного шпиталю полковник Михайло Карнаух. Продавши картини, митці придбали шестиканальний кардіограф та необхідні дорогі ліки для госпіталю. Аби наші поранені прикордонники якомога швидше одужували, недешеве медичне обладнання закуповують і зарубіжні організації. Так, нещодавно іменита британська компанія ARUP, що займається проектуванням, будівництвом і, до речі, співпрацює з ДПСУ у сфері облаштування держкордону й пунктів пропуску, виділила певне фінансування і, шукаючи механізми для його юридичного та правового оформлення, звернулася до Всеукраїнської громадської організації «Всеукраїнська рада реанімації та екстреної медичної допомоги». Центральний клінічний шпиталь надав список життєво необхідного для надання першої невідкладної допомоги пораненим устаткування. Зрештою, обладнання на виділену суму

було закуплено. Як розповіла виконавчий директор «Всеукраїнської ради реанімації та екстреної медичної допомоги» Світлана Самофал, вони отримали моральне задоволення від того, що мали змогу виявити свою громадянську позицію, посприявши зарубіжній фірмі в наданні допомоги Україні. А ще організація забезпечила госпіталь методичними матеріалами – посібниками «Домедична допомога в умовах бойових дій», який надає необхідну інформацію бійцям щодо поведінки при пораненні в екстремальних ситуаціях.

Події, що відбуваються в нашій країні, не залишають байдужими свідомих громадян і в прикордонні. Нещодавно біля пункту пропуску «Плетенівка» близько сотні людей взяли участь в облаштуванні бліндажів, копанні траншей, укріпленні позицій бетонними блоками. Всі вони – об'єднання «Громадська варта». Активісти прагнуть поліпшити захист Харкова та опікуються формуванням руху опору на випадок агресії з боку Росії. Для цього вони організують патріотичні заходи, облаштовують бомбосховища і державний рубіж. Допомога волонтерів тут є дуже доречною, тим більше, що вона повністю узгоджена з прикордонника-

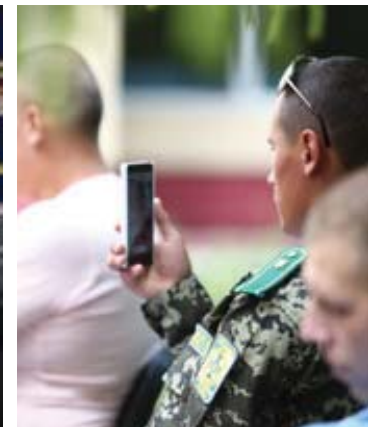
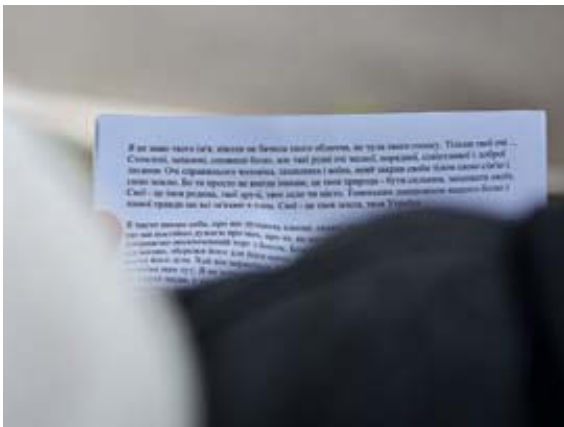
ми, які працюють пліч-о-пліч з ними під керівництвом начальника інженерної служби загону.

«Знаєте, скільки реально працюючих, чесних фондів, організацій?! Є й піна, яка спливає на цій хвилі. Але ми її бачимо. Волонтери між собою спілкуються. У нас дуже чіткий алгоритм зв'язку. Ми часто подаємо руку допомоги один одному, навіть якщо не дуже товаришуємо. Особливо, якщо справа стосується нашої справжньої цінності – перевізників – гарячих хлопців, які пруть під мінометами та «градами», які здатні об'їжджати ворожі блокпости й достатньо далеко прориватися і доставляти допомогу туди, де вона потрібна. Це каста, яку ми оберігаємо. Без них ми б нічого не зробили», – розповідає Діана Макарова, яка створила фонд допомоги українській армії, що опікувався і прикордонниками з Донбасу. Як для жінки вона знає аж надто багато про армію й амуніцію. «На жаль, довелося, – посміхається жінка. – Ми ще нічого не відали п'ять місяців тому, а зараз до наших дівчат навіть бійці ходять радитися, який приціл чи оптика краще. Ми ті, хто підносить «патрони». Неважливо, як вони виглядають – чи це тактичні рукавички, чи, може, ремені-троточки, біноклі. Ми всі робимо одну справу. Але розуміємо, що головне роблять військовики. І допоки вони на

фронті, ми підноситимемо їм «патрони». До мого будинку постійно приходять бійці з оберемками квітів. Дякують... А ми не знаємо, як віддячити їм! Соромно приймати ці подяки – за що?! Вони роблять таке, що нікому й не снилося!».

Проблемами захисників рубезу опікуються й українці з-за кордону. Так, мешканка Лондона Анна Побережна завдяки організованому проекту World Pray for Ukraine, United for Ukraine та переказам від добрих людей збирає гроші на допомогу пораненим бійцям, на ліки, одяг та інші необхідні захисникам кордонів речі. Вона та її близькі навіть провідали бійців у Центральному клінічному госпіталі ДПСУ і роздали їм подарунки – лондонський чай, замовлені обереги-мотанки, а декому купили спортивні костюми, стартові пакети, картки поповнення тощо. «Ті емоції, якими діляться хлопці, їх біль, їх посмішка, їх хоробрість та відвагу можна відчутти лише поряд з ними. І дякую Богові, що мені випав цей шанс. Хлопці дуже вдячні за підтримку... Я точно знаю, що всі люди, з ким я познайомилася, – це Ангели. І моє серце та дух належать Україні, її народу та всім добрим людям. Я звертаюсь до Всевишнього, щоб дав мені сили, змогу та щирих і надійних людей, які допоможуть здійснювати все те, що задумано! Для всіх інших – не стійте на нашому шляху», – ділиться враженнями Анна.

Крім матеріального сприяння бійцям важливо відчувати і моральну підтримку. Один з її виразів – молитви віруючих, що додають впевненості та вселяють надію на краще. На медовий Спас у київському шпиталі ДПСУ підсолодили душі поранених воїнів предстоятелі Української православної церкви Київського патріархату й Греко-католицької церкви, пригостивши їх освяченими медом та фруктами. А нещодавно до госпіталю навідалися й голова Української спілки ветеранів Афганістану Сергій Червонописький зі священнослужителями церкви Воскресіння Христового – Храму пам'ятника жертвам Афганської війни та ветеранами Афганістану. Була проповідь, а потім молебень за здоров'я поранених. Роздавали презенти – дитячі малюнки, ікони, ладанки.

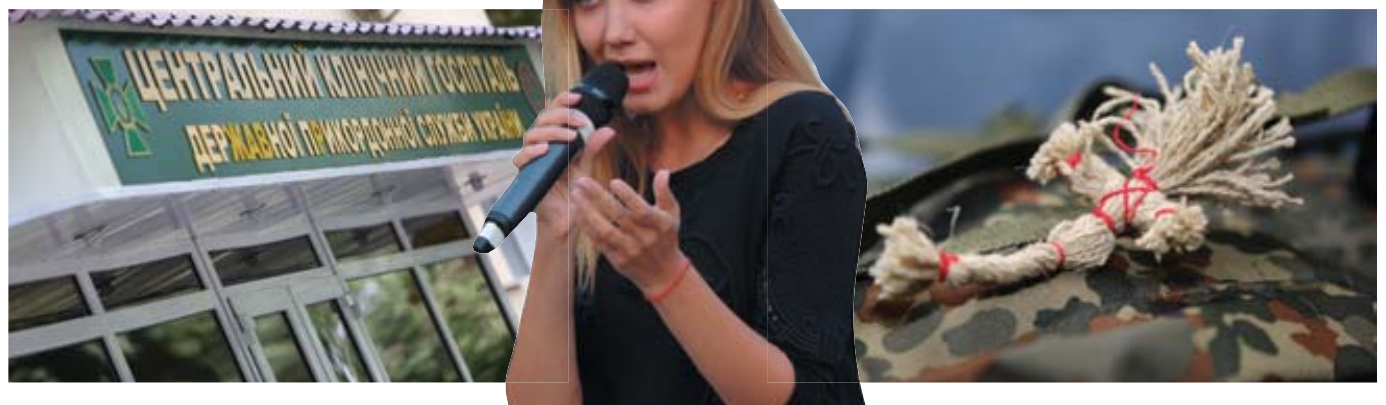

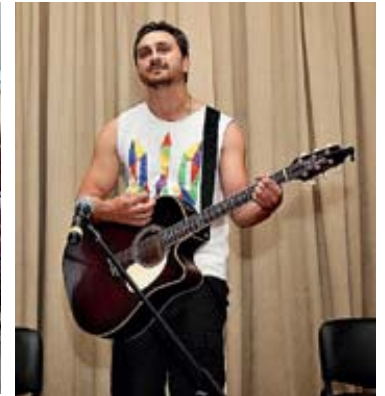
Безцінною поміччю та стимулом для скорішого одужання поранених прикордонників є живе спілкування з дітьми. Старшокласники, лідери учнівського самоврядування «Стріла» Дарницького району столиці, ще влітку замість відпочинку взялися підтримувати захисників рубезу, які лікуються у відомчому госпіталі. І тепер вже стало доброю традицією щонеділі навідуватися до медичного закладу – вони організують концертні програми, спілкуються, грають з бійцями в настільні ігри, а також привозять власноруч випечені млинці, торти, солодощі, дарують сувеніри та малюнки. Діти долучаються до різних інформаційно-патріотичних акцій та збору благодійної допомоги на обмундирування, спецзасоби, техніку та провіант для прикордонників.

Головний спеціаліст відділу з питань виховної роботи управління освіти Дарницького району Києва Вікторія Бекещенко, яка координує Дарницьку районну раду старшокласників, розповіла: «Наші захисники – це наше майбутнє. Ми їм безмежно вдячні. Ми їх любимо, ми за них молимося, і це є дієво. Якщо ми підтримуватимемо воїнів, то вони дійсно не віддадуть ні п'яді нашої землі. Ми відправляли посилки на фронт – медикаменти, одяг, термобілизну,

маски, каски. Передавали благодійну допомогу від дошкільних навчальних закладів Дарниці – хороше натівське обмундирування, наколінники, налокітники, тактичні рукавички, тактичні рюкзаки, кепки для прикордонників, які мали повернутися на фронт. А нещодавно вдалося генератор і машину для військових потреб віднайти. Її виділив директор будівельної компанії «Фундамент» Олександр Стереополов. Машину діти всередині розфарбували, щоб підняти настрій прикордонникам. Планується її урочиста передача в госпіталі». Діти щасливими повертаються додому, бо добрими справами доводять свою повагу до мужніх прикордонників.

«Поспілкувавшись з воїнами, хочеться повертатись до них ще і ще, бо точно знаєш – вони чекають на тебе, – ділиться враженнями старшокласниця Альбіна Шеремет. – Так, для нас звичайні, можливо, не варті уваги речі, для них – безцінні! Головне – пам'ятати, що незалежно від віку кожен з нас може надати допомогу. Не треба бути байдужим. Байдужість вбиває! Мені ж хочеться дякувати! Я дякую Богові, матерям та їм, Героям, за те, що небайдужі, за те, що йдуть на самопожертву, за те, що борються і не здаються, за те, що мають віру та надію, що невдовзі все буде добре. Поки в Україні є такі люди – доти її неможливо здолати!»

Відчути підтримку людей та не вважати себе покинутими, відволіктись від болю пережитого бійцям допомагають митці, музиканти та актори. Найкращі українські виконавці разом із захисниками кордонів – і в горі, і в радості. У київський прикордонний госпіталь йде безперервний потік гостей, що дають безкоштовні концерти. Хлопці завжди чекають на них! Такі заходи здебільшого проходять просто неба на імпровізованих концертних майданчиках. Варто згадати концерт до Дня Незалежності. Напередодні до ведучої телеканалу «1+1» Соломії Вітвіцької звернулися волонтери з проханням організувати захід. Часу на підготовку залишалось зовсім мало, та їй в рекордний термін вдалося знайти і сценічну техніку, і артистів. І хоча через дощ довелося перенести захід у невелику актову залу, де не одразу вдалося налаштувати звук, через що артисти співали без мікрофонів, це не вплинуло на загальний настрій того дня. Дана Ярова з «Народного Тилу», яка зовсім не випадково стала співведучою концерту, адже вже давно знана серед прикордонників, поділилася з присутніми радістю за поступ, що дедалі набирає обертів: «Ми – за те, щоб наші діти ходили вулицями спокійно, щоб ми спали спокійно. Ми всі – горю за вас. Стільки людей сьогодні здають кошти для дорогого обладнання для шпиталю, піклуються про кожного пораненого! Це така сила, і це дійсно вражає!» Того вечора до бійців завітали лідер українського гурту «С.К.А.Й.» Олег Собчук, зірка «Голосу країни» Марлен, Світлана Тарабарова, гурти OtVinta, «Врода», «Українські барви», маленька учасниця Тіна Мажаровська-Семак та інші артисти.

Всі, хто є шанувальником сучасної фанк-, хіп-хоп- та рок-музики, отримали заряд позитиву на концерті гурту «Бумбокс», який також завітав до госпіталю. На заході був присутній спеціальний гість – автогонщик, автомобільний та автоспортивний журналіст, телеведучий і тест-пілот Олексій Мочанов. Примітно,

що лідер гурту Андрій Хливнюк відвідав тяжкохворих, які не мали змоги підвестися з ліжка, аби побачити концерт: «Коли пішли до пацанів, які самі не зійдуть, стало нам не до веселих і добрих пісень. Та ми все ж співатимемо їх, щоби підняти їм настрій... Бо це дає нам можливість хоч якось долучитися до тої справи, яку вони роблять. У нас багато друзів у Росії, ми сумуємо за ними. Але лізти до нас у хату не треба!»

Чудовий настрій подарувала ціла плеяда відомих людей, що одразу пристала на пропозицію виступити перед пораненими бійцями у концерті 11 вересня. Співавтором заходу був і український шоумен Андрій Джеджула, для якого тема війни дуже близька, адже його брат, який добровольцем пішов на фронт, нещодавно отримав тяжке поранення під час обстрілу під Іловайськом. Ведучий і сам їздив у зону бойових дій, тому розуміє, наскільки сьогодні важливою є підтримка поранених військових: «Нам усім треба піклуватися про тих людей, які втратили

**ПРОНИКЛИВИМ
СПІВОМ
ЗАПОЛОНИЛА
ДУШІ
СЛУХАЧІВ
АНАСТАСІЯ
ПРИХОДЬКО.
«ВСЕ,
ЩО У МЕНЕ
В ДУШІ – ЦЕ
ВСЕ ВАШЕ!
Я МУЗИКАНТ,
ВМІЮ СПІВАТИ,
І ЦИМ
Я НАМАГАЮСЯ
ДОСТУКАТИСЯ
ДО СЕРЦЯ
КОЖНОГО
З ВАС.
СПАСИБІ
ВАМ
ВЕЛИЧЕЗНЕ!»**

здоров'я, піднімати їхній моральний дух, піднімати їм настрій». У драйвовому концерті тривалістю дві з половиною години виступали Євгенія Власова, учасниця російського гурту «Нічні снайпери!» Діана Арбеніна, Євген Рибчинський, грузинська група Persona Grata, учасник бойових дій в Афганістані, автор та виконавець В'ячеслав Купріяно, балет «НЦ-17» та учасник «Х-фактора» Олександр Лещенко з балетом «Форсайт», групи «Аферисти» та «Платина», співаки Надія Старцева та Андрій Кіше, студенти Київського Державного університету ім. Т. Шевченка – фольклорно-етнографічний ансамбль «Веснянка», пародист Олександр Скічко та інші. Фонд Діани Макарової та компанія CandyLand під час концерту роздали бійцям подарунки.

Проникливим співом заповнила душі слухачів Анастасія Приходько. «Все, що у мене в душі – це все ваше! Я музикант, вмю співати, і цим я намагаюся достукатися до серця кожного з вас. Спасибі вам величезне!» – з такими щирими словами звернулася співачка до прикордонників. До речі, в рамках туру «Підтримаймо своїх» вона разом з іншими виконавцями об'їхала дві області Сходу України. Гастролі охопили міста Луганщини та Донеччини, які були звільнені від терористів.

Пацієнти та персонал Центрального клінічного госпіталю ДПСУ щиро раділи й зустрічі зі знайомими та улюбленими багатьма естрадними зірками Іриною Білик і Гариком Кричевським, які подарували глядачам приємне спілкування та можливість хоча б ненадовго забути про проблеми. Як зізналася Ірина Білик, вона приїхала в госпіталь ще й тому, що серед її друзів є багато прикордонників. «Декого з них, на жаль, вже немає в живих, – з сумом сказала співачка, – про них у мене залишилися найтепліші спогади».

Порадували прикордонників, що перебувають на лікуванні у шпиталі, своїми концертами і Національний заслужений академічний український народний хор ім. Г.Г. Верьовки, Академічний оркестр народної та популярної музики Національної радіоком-

панії України, симфонічний оркестр Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України ім. П.П. Вірського, Київський муніципальний духовий оркестр. Ще один концерт для поранених бійців прикордонної служби України відбувся за підтримки Конгресу ділових жінок України на чолі з її головою Валентиною Семенівною Шевченко. У заході взяли участь народний художній колектив Київського Палацу дітей та юнацтва ансамбль народної музики «Первоцвіт», студенти Київського мистецького інституту ім. Сальвадора Далі, учні місцевої загальноосвітньої школи № 122, дует «Горлиця» – заслужені артисти України Світлана Мирводи, Ірена Захарко та Віра Галушко. Родзинкою концерту став експромт-виступ старшого сержанта Вадима Пустовойта, який виконав у супроводі гітари Світлани Мирводи свою «Пісню прикордонника». Під час заходу бійців частували домашніми пиріжками та солодощами.

Співали у Центральному прикордонному госпіталі для поранених учасників АТО й заслужені артисти України Павло Дворський, брати Дмитро і Назарій Яремчуки, Анатолій Гнатюк з артистами Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка, композитор та церковний диригент Стелла Красовська, співачки Марієтта та ILLARIA. Потішив прикордонників своєю творчістю Орест Лютий, а також народні вокальні колективи «Родина», «Вербиченька», «Добродії» та багато талановитих митців з відкритою душею й щирим серцем.

Допомагати з любов'ю, бути опорою, підтримкою – це не кожному до снаги. Вони – співвітчизники, знайомством з якими можна пишатися. Вони дуже втомлюються, але продовжують робити свою справу без зайвих емоцій і слів. Вони довіряють і як можуть підтримують одне одного, адже всі окрилені вірою в перемогу, яка буде за нами, якщо ми всі триматимемося разом і до кінця. **К**

ТЕТЯНА ФІЛІПЕНКО, ФОТО ДМИТРА СЛИВНОГО, ВАЛЕРІЯ ОЛІЙНИКА ТА АВТОРА

КОРДОН